

Tuinenpark De Koekelt verwelkomt de wijk

Een onderzoek naar wensen en
behoefte van bewoners en organisaties
in Ede-Veldhuizen

Colofon

Wageningen Univeristy and Research Center: Academic Consultancy Training

Teamleden:

Lidwine Bausch	870702 038 050
Inge de Boer	880603 082 060
Vera Borsboom (secretaris)	880127 102 010
Rivkeh Hendriks	880825 325 120
Roos Nagtegaal (voorzitter)	850325 595 080
Sabina Super (penningmeester)	880218 817 010
Merel van Winkelhoff	850706 962 040

Opdrachtgevers:

Annemarie de Leeuw, voorzitter VAT-Ede
Hansje Eppink, projectcoördinator de Wetenschapswinkel

Coach:

Bart Hermans

Expert:

Prof. Dr. Ir. Arjen Wals, Wageningen University and Research Center

Alle foto's gepresenteerd in dit rapport zijn gemaakt door Vera Borsboom.

Voorwoord

Dit rapport gaat over het nieuwe tuinenpark De Koekelt. Het is geschreven in opdracht van de Vereniging van Amateur Tuinders Ede (VAT-Ede) en de Wetenschapswinkel, naar aanleiding van een eerder verschenen rapport door Kruit en Van Blitterswijk (2009). Daarin was gebleken dat er behoefte is aan kennis over hoe bewoners van de aangrenzende wijk Veldhuizen meer betrokken kunnen worden bij de invulling en het gebruik van het nieuwe tuinenpark. Aan deze kennis geeft dit rapport een bijdrage.

De onderzoeksopdracht is in negen weken uitgevoerd door een zevental masterstudenten tijdens de zogeheten Academic Consultancy Training. Het team bestaat uit studentes met vier verschillende academische achtergronden. Merel van Winkelhoff, Rivkeh Hendriks en Vera Borsboom studeren International Development studies. Roos Nagtegaal, Inge de Boer en Lidwine Bausch volgen het masterprogramma Leisure, Tourism and Environment, en Sabina Super doet zowel Applied Communication als Health and Society.

Het gepresenteerde rapport bevat advies omtrent het vergroten van de betrokkenheid van bewoners en organisatie in de wijk Ede-Veldhuizen bij toekomstig tuinenpark De Koekelt. Dit advies, gebaseerd op eerder verschenen rapporten omtrent dit onderwerp, interviews met organisaties en enquêtes met wijkbewoners, wordt gefundeerd in bestaande wetenschappelijke literatuur. Daarmee worden ook inzichten gepresenteerd met betrekking tot de links tussen groenvoorzieningen en sociale integratie in een buurt. In het rapport staan aanvullend creatieve ideeën voor de invulling van activiteiten en voorzieningen in het tuinenpark.

Graag bedanken wij Annemarie de Leeuw van VAT-Ede, Henk ter Maat van stuurgroep renovatie De Koekelt, en Hansje Eppink van de Wetenschapswinkel voor de prettige samenwerking. We zijn erg tevreden met de inhoudelijke en motiverende begeleiding van Arjen Wals, onze expert vanuit Wageningen UR. Bart Hermans heeft de processuele kant van het groepswork begeleid, waarbij we veel hebben geleerd over onszelf en over samenwerken. Tot slot zijn we de betreffende bewoners van Ede-Veldhuizen dankbaar voor het invullen van de enquête, en de betrokken organisatieleden voor hun medewerking in interviews.

Samenvatting

Volkstuinencomplex De Koekelt, onderdeel van de Vereniging van Amateur Tuinders Ede (VAT-Ede) en gelegen aan de rand van de wijk Ede-Veldhuizen, zal in september 2011 transformeren naar een open tuinenpark. Met de openstelling van het park wil de vereniging van De Koekelt de aangrenzende wijk Ede-Veldhuizen meer betrekken. Dit onderzoek bevat een uiteenzetting van de wensen en behoeften van de wijkbewoners en wijkorganisaties ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt en groenvoorzieningen in de wijk. Daarnaast wordt er besproken hoe De Koekelt een meerwaarde kan vormen voor de wijkbewoners. In dit rapport staan aanbevelingen aan vereniging De Koekelt met betrekking tot een succesvolle openstelling van het tuinenpark.

De onderzoeksvraag voor dit rapport is: *Hoe kan de betrokkenheid van bewoners en organisaties van de wijk Ede-Veldhuizen bij toekomstig tuinenpark De Koekelt worden vergroot?* De volgende deelvragen zijn geformuleerd om tot een antwoord van de onderzoeksvraag te komen: (1) Wat zijn de wensen en behoeften van de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt?; (2) Wat zijn de wensen en behoeften van de organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt?; (3) Wat kan De Koekelt doen om de betrokkenheid bij het toekomstige tuinenpark onder bewoners en organisaties van Ede-Veldhuizen te vergroten?

Met betrekking tot de wijkbewoners is naar voren gekomen dat er een relatief grote verbondenheid is tussen inwoners van de wijk Ede-Veldhuizen. Sociale integratie is volgens Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen Nederland (AVVN) één van de randvoorwaarden om een succesvol open tuinenpark te managen. Voor De Koekelt ligt er genoeg basis dit te verwezenlijken. Verder is duidelijk geworden dat de meeste wijkbewoners middels wandelen en rust opzoeken bij het park betrokken zouden willen zijn. Dit natuurlijk gebruik willen ze tevens combineren met recreatief gebruik. Wijkbewoners hebben een redelijk afwachtende houding naar georganiseerde activiteiten toe; zij maken liever gebruik van voorzieningen van het tuinenpark zoals wandelpaden en bankjes.

Betrokkenen van organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen hebben in interviews aangegeven potentieel geïnteresseerd te zijn in een link tussen de organisatie en het toekomstige tuinenpark. Kleinschalige projecten met een educatieve insteek hebben de voorkeur. Het is bij het organiseren hiervan essentieel dat de vereniging van De Koekelt het initiatief neemt.

Voortkomend uit interviews met verscheidene tuinenparken die reeds een openstelling hebben ondergaan, blijkt dat een actief bestuur belangrijk is om de verenigingsleden te motiveren en te betrekken bij activiteiten en voorzieningen van een tuinenpark. Een belangrijk aspect van deze actieve houding is gerichte en efficiënte communicatie en een verwelkomende instelling naar wijkbewoners en wijkorganisaties. Actieve vrijwilligers zijn van wezenlijk belang voor een tuinenvereniging die activiteiten wil organiseren; er zou gekeken moeten worden naar de talenten en kwaliteiten van de leden of derden en gewerkt worden met wat het de vereniging reeds in huis heeft.

Aanbevelingen die gedaan worden in het rapport zijn gestructureerd aan de hand van drie verschillende waarden (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006). De eerste set aanbevelingen zijn gebaseerd op *ecologische* waarden en betreft aanbevelingen aangaande de ecologische kwaliteit van het tuinenpark zoals een verscheidenheid aan flora en fauna. Ten tweede worden aanbevelingen gegeven betreffende de *sociale* meerwaarde die het tuinenpark zou kunnen bieden aan de wijk Ede-Veldhuizen. De Koekelt kan een welkome atmosfeer creëren voor bezoekers en mogelijkheden tot sociale interactie tussen buurtbewoners aanmoedigen door middel van voorzieningen en activiteiten in de het tuinenpark. De laatst serie aanbevelingen is gebaseerd op culturele waarden die het tuinenpark zou kunnen bieden aan de wijk. De bewoners en organisaties in de wijk gaven voornamelijk aan dat zij belang geven aan integratie van functies zoals kunst en natuureducatie.

Contents

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Introductie	9
Leeswijzer.....	9
2. Probleemanalyse.....	11
2.1. Doel van het onderzoek.....	12
2.2. Onderzoeksvragen	13
3. Methodologie.....	14
3.1. Input van experts	15
3.2. Enquêtes voor buurtbewoners	15
3.3. Interviews met buurtorganisaties.....	17
3.3.1. Coderen van de interviews	18
3.4. Kwaliteitsbewaking en ethiek	19
3.4.1. Betrouwbaarheid en validiteit	19
3.4.2. Ethische overwegingen	20
3.5. Kanttekeningen bij de methodologie	20
4. Theoretisch kader	23
4.1. Betrokkenheid.....	23
4.2. De rol van een tuinenpark in de buurt.....	24
4.3. Experts over tuinenparken.....	27
4.3.1. Algemeen verbond van Volkstuindersverenigingen Nederland	27
4.3.2. Biologische Tuinbouwvereniging Elderveld – Arnhem	28
4.3.3. Zaanse Volkstuinen	29
4.3.4. Conclusie	30
5. Bewoners van Ede-Veldhuizen: Enquêtes	31
5.1 De respondenten	32
5.2 Sociale interactie in Ede-Veldhuizen.....	33
5.2.1. Gezamenlijke activiteiten.....	33
5.2.2. Ontmoetingsplekken.....	34
5.2.3. Conclusie	36

5.3.	Ontspanning en rust in een groene omgeving.....	36
5.3.1.	Mate van belang en tevredenheid.....	37
5.3.2.	Gemoedstoestand in een groene omgeving.....	38
5.3.3.	Veiligheid.....	39
5.3.4.	Redenen voor een bezoek aan een bos of een park.....	40
5.3.5.	Conclusie	41
5.4.	Wensen en verwachtingen	42
5.4.1.	Bekendheid van De Koekelt	42
5.4.2.	Gewenste activiteiten en voorzieningen in De Koekelt.....	43
5.4.3.	Conclusie	46
5.5.	Conclusie	46
6.	Organisaties in Ede-Veldhuizen: interviews.....	48
6.1	Selectie van buurtorganisaties.....	48
6.2	Analyse van de interviews.....	50
6.2.1.	Rol van de organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen.....	50
6.2.2.	Bekendheid van De Koekelt	51
6.2.3.	Imago van tuinieren en van De Koekelt.....	51
6.2.4.	Mogelijkheden met betrekking tot De Koekelt.....	52
6.2.5.	Communicatie.....	55
6.3.	Conclusie.....	55
7.	Aanbevelingen	57
7.1.	Het combineren en implementeren van aanbevelingen	57
7.2.	Ecologische meerwaarde	58
7.2.1	Rust	58
7.2.2	Natuurlijke verscheidenheid	59
7.2.3	Tuinieren	59
7.2.4	Onderhoud.....	59
7.3	Culturele meerwaarde	60
7.3.1	Educatie.....	60
7.3.2	Kunst	61
7.3.3	Culturele activiteiten en de rol van organisaties	62
7.4	Sociale meerwaarde.....	62

7.4.1	Bezoek aan De Koekelt stimuleren	63
7.4.2	Veiligheid.....	63
7.4.3	(Nieuwe) ontmoetingen.....	64
7.5	Communicatie	64
7.6	Conclusie.....	66
8.	Conclusie.....	67
9.	Gebruikte literatuur	68
	Bijlage I: Schets van het toekomstige tuinenpark.....	71
	Bijlage II: Overzicht ring 1 en ring 2 in Ede-Veldhuizen	72
	Bijlage III: Enquête	73
	Bijlage IV: Topiclist/interviewvragen buurtorganisaties.....	86
	Bijlage V: Ideënbundel	87
	Bijlage VI: Participatie kunst	91

1. Introductie

Naast het spoor tussen Ede en Utrecht, in het zogenoemde Peppelensteeg gebied, bevindt zich het volkstuintencomplex “De Koekelt”. Het complex maakt deel uit van de Vereniging van Amateur Tuinders Ede (VAT-Ede). Deze vereniging heeft als doel het amateurtuinieren te bevorderen (Kruit en Van Blitterswijk, 2009) en telt 330 leden die tuinen huren van 50 tot 300m². De Koekelt omvat een gebied van ongeveer vijf hectare, en bevat een grote verscheidenheid, zowel in nationaliteiten als in de inrichting van de tuinen. Van de circa 120 tuinders op het complex is 35%, dat zijn 38 tuinders, van allochtone afkomst. De tuinen vinden verschillende bestemmingen als bloementuin, moestuin gecultiveerde tuin, ‘wilde’ tuin, etc. Een deel van het complex is niet in gebruik en is voornamelijk begroeid met gras (Kruit en Van Blitterswijk, 2009).

Sinds 1998 heeft De Koekelt te maken gehad met onzekerheid over het voortbestaan van de vereniging. De gemeente Ede besloot toen om, in tegenstelling tot de voorgaande jaren waarin altijd een contract voor tien jaar werd gegeven, slechts jaarcontracten te geven voor het huren van de grond. In 2011 is er echter weer een contract voor tien jaar toegezegd, waarmee de onzekerheid over het voortbestaan van De Koekelt ten einde is.

Het nieuwe contract gaat samen met nieuwe plannen betreffende de invulling van het tuinencomplex (zie bijlage I). De Koekelt zal in september 2011 veranderd worden in een open tuinenpark, met openbare wandelpaden. De voetbalverenigingen gelegen naast De Koekelt zullen uitbreiden, waardoor De Koekelt een kleiner stuk grond tot haar beschikking zal hebben. De tuinen zullen in clusters worden omgeven door hagen en een afrastering. Met dit plan voor een nieuw tuinenpark, en naar aanleiding van eerder onderzoek vanuit de Wetenschapswinkel Wageningen UR (Kruit en Van Blitterswijk 2009), is de vraag ontstaan hoe invulling kan worden gegeven aan de wens van De Koekelt naar een grotere betrokkenheid vanuit de wijk.

Dit rapport bevat aanbevelingen naar aanleiding van een onderzoek naar de wensen en behoeften van de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen enerzijds, en de wensen en mogelijke bijdrage van buurtorganisaties in de wijk Ede-Veldhuizen anderzijds. Door een invulling aan het tuinenpark te geven die aansluit bij deze belanghebbenden kan gestreefd worden naar de opwaardering en versterking van de rol van De Koekelt in de wijk Veldhuizen in Ede.

Leeswijzer

Dit adviesrapport start met de probleemanalyse waaruit de hoofd- en deelvragen voor het onderzoek voortkomen. In de methodologiesectie wordt beschreven welke onderzoeksmethoden zijn gebruikt, alsmede de verantwoording voor de gekozen onderzoeksmethoden. Hierin komen ook kwestie met betrekking tot de kwaliteit van het onderzoek, ethiek, en kanttekeningen betreffende de methodologie aan bod. Hoofdstuk 4 bespreekt wetenschappelijke literatuur en beleidsrapporten over de meerwaarde van tuinenparken en de vormen van betrokkenheid bij deze parken. Dit hoofdstuk vormt het theoretisch

kader waarbinnen de onderzoeksresultaten geanalyseerd zullen worden. De hoofdstukken 5 en 6 geven respectievelijk een analyse van de enquêtes die verspreid zijn onder buurtbewoners - gefundeerd in bestaande wetenschappelijke kennis - en een analyse van de interviews die zijn gehouden met buurtorganisaties. In hoofdstuk 7 worden de gevonden resultaten uit de interviews en de enquêtes gecombineerd, en worden aanbevelingen gedaan voor VAT-Ede met betrekking tot de invulling van De Koekelt. Een conclusie, met daarbij aanbevelingen met betrekking tot toekomstig onderzoek, wordt gegeven in hoofdstuk 8.

2. Probleemanalyse

Volkstuinen staan, met name in de stedelijke omgeving, onder druk (AVVN, 2007). Ruimte in verstedelijkt Nederland is schaars en de druk van wonen, werken en infrastructuur op stedelijk groen neemt verder toe. Door deze concurrerende belangen en functies is het van belang voor tuinverenigingen om het bestaansrecht van hun volkstuinen te bewijzen. Dit terwijl volkstuinen van grote meerwaarde kunnen zijn en tevens een waardevolle groenvoorziening bieden met een breed maatschappelijk belang en veel potentie (AVVN, 2007). “Door een tuinenpark te combineren met andere recreatieve functies ontstaat een waardevol recreatie- en groen gebied” (Platform Amateurs Tuinieren, 1997). Om het bestaansrecht van de volkstuin te bewijzen en de meerwaarde voor de maatschappij te tonen, besluiten steeds meer besturen van volkstuinencomplexen de tuinen open te stellen. Hiermee veranderen de gesloten volkstuinen in een (multifunctioneel) toegankelijk tuinenpark.

Volkstuinen bieden meerwaarde voor; (1) de stedelijke natuur: biodiversiteit en gevarieerd gebruiksgroen in een stad; (2) het milieu als onder andere afvanger van fijnstof en waterbuffer; (3) de volksgezondheid en het welzijn en welbevinden van omwonenden als groene woon-, werk- en recreatie-omgeving, evenals locatie voor natuureducatie; (4) de gebruikers van de tuinen zelf als bron van recreatie en lichaamsbeweging (AVVN, 2007). Echter, om deze meerwaarde van het tuinenpark mogelijk te maken is een inrichting nodig waardoor een verscheidenheid aan groeperingen van het park gebruik kan gaan maken. AVVN (2007), het Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen Nederland, stelt dat natuurlijk en recreatief medegebruik de basis vormen voor ruimtelijke, functionele, en sociale integratie van volkstuinen (tuinenparken) als duurzaam onderdeel van de stad. Enkele voorbeelden die AVVN (2007) noemt als randvoorwaarden in een veranderingsproces, die in haar optiek de meerwaarde van een tuinenpark kunnen versterken zijn als volgt:

- Recreatief medegebruik: extensieve recreatie, sport & spel;
- Integratie van functies: kunst, cultuur; onderwijs, zorg & welzijn;
- Natuurlijk medegebruik: voorbeeldtuinen, gezamenlijke tuinen;
- Sociale integratie: met buurtverenigingen, senioren, nieuwe Nederlanders, mindervaliden.

Om de meerwaarde van toekomstig tuinenpark De Koekelt te versterken is betrokkenheid vanuit de omliggende wijk Ede-Veldhuizen nodig. De Koekelt merkt op dit moment nog weinig betrokkenheid vanuit de omliggende wijk. De Koekelt is nu nog een besloten vereniging waarvan het volkstuinenterrein is afgesloten met een hek. Daardoor is de toegankelijkheid beperkt.

Foto 1: Momenteel is het terrein van De Koekelt afgesloten met een hek.

Per september 2011 zal aan de herinrichting begonnen worden en zal VAT-Ede haar tuinenpark openstellen. De Koekelt wil deze kans aangrijpen om de betrokkenheid van de wijk Ede-Veldhuizen bij De Koekelt te vergroten en het tuinenpark aantrekkelijker maken voor omwonenden. Het hek wordt weggehaald en er worden wandelpaden aangelegd, waardoor De Koekelt vrijtoegankelijk wordt. Door samen met gebruikers en omwonenden de potenties van tuinenpark De Koekelt beter te benutten, kan de meerwaarde van het tuinenpark voor de wijk Ede-Veldhuizen, evenals voor de gemeente Ede, versterkt worden. Dit kan leiden tot een opwaardering en versterking van de positie van De Koekelt in de wijk Ede-Veldhuizen.

Om deze kans optimaal te kunnen benutten is het een goed inzicht in de wensen en behoeften van gebruikers en wijkbewoners onmisbaar. Omdat enkel het openstellen van het tuinenpark naar waarschijnlijkheid niet zal bijdragen aan een vergrote betrokkenheid van buurtbewoners uit de wijk Ede-Veldhuizen bij De Koekelt, is onderzoek naar de wensen en behoeften van deze doelgroep, met betrekking tot het nieuwe tuinenpark, noodzakelijk. Met name dat laatste, de wensen en behoeften van bewoners en organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen, is waar VAT-Ede onvoldoende inzage in heeft. Dit heeft als gevolg dat VAT-Ede niet precies weet hoe het tuinenpark invulling kan krijgen om aan te sluiten bij de wensen en behoeften die leven in de wijk Ede-Veldhuizen, om de betrokkenheid van de wijk en de meerwaarde van het tuinenpark te vergroten. Besloten is daarom binnen het onderzoek te focussen op deze doelgroepen.

Eén van de aspecten die naar ons idee een cruciale rol speelt in het onderzoek is sociale cohesie, “de mate van verbondenheid en solidariteit binnen groepen en gemeenschappen” (Berkman en Glass, 2000). Een grote sociale cohesie, dat wil zeggen, een sterk gevoel van verbondenheid en solidariteit, kan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de wijk Ede-Veldhuizen vergroten, alsmede de betrokkenheid van buurtbewoners en buurtorganisaties. Uit onderzoek is gebleken dat groenvoorzieningen in de wijk kunnen bijdragen aan een versterkt gemeenschapsgevoel onder bewoners van een buurt of wijk (Kuo et al, 1998; Leyden, 2003; Kim en Kaplan, 2004). De Koekelt zou hier wellicht uitkomst kunnen bieden.

Samengevat, het versterken en het opwaarderen van tuinenpark De Koekelt kan worden bewerkstelligd door middel van een vergrote betrokkenheid van de wijk Ede-Veldhuizen, wat de sociale cohesie in de wijk kan bevorderen. Daarbij kan sociale cohesie in de wijk leiden tot versterking en opwaardering van De Koekelt en ook tot een grotere betrokkenheid van de wijk bij het tuinenpark.

2.1. Doel van het onderzoek

VAT-Ede hoopt door de veranderingen op De Koekelt meer betrokkenheid te creëren vanuit de wijk Ede-Veldhuizen om de maatschappelijke meerwaarde van het tuinenpark te vergroten. Het creëren van een multifunctioneel tuinenpark kan niet alleen de meerwaarde voor tuinders vergroten, maar ook voor bewoners en organisaties uit de buurt die op dit moment nog niet betrokken zijn bij De Koekelt. De meerwaarde wordt dus vergroot door een breder publiek aan te spreken. Om inzicht te verkrijgen in de wensen en behoeften van de bewoners van Ede-Veldhuizen en van de organisaties in deze wijk heeft VAT-Ede contact opgenomen met de Wetenschapswinkel en is een projectgroep van de Wageningen

Universiteit aangesteld. Dientengevolge heeft de projectgroep zich als doel gesteld om inzicht te verkrijgen in de wensen en behoeften van buurtbewoners en buurtorganisaties in de wijk Ede-Veldhuizen met betrekking tot De Koekelt. Hiertoe kan zij tot een advies komen hoe de betrokkenheid bij De Koekelt vergroot kan worden, waarmee de meerwaarde van het tuinenpark voor de wijk Ede-Veldhuizen alsmede de gemeente Ede versterkt kan worden.

2.2. Onderzoeksvragen

De onderzoeksvraag voor dit rapport is:

Hoe kan de betrokkenheid van bewoners en organisaties van de wijk Ede-Veldhuizen bij toekomstig tuinenpark De Koekelt worden vergroot?

De volgende deelvragen zijn opgesteld om bovenstaande onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden;

1. Wat zijn de wensen en behoeften van de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt?;
2. Wat zijn de wensen en behoeften van de organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt?;
3. Wat kan De Koekelt doen om de betrokkenheid bij het toekomstige tuinenpark onder bewoners en organisaties van Ede-Veldhuizen te vergroten?

3. Methodologie

In dit hoofdstuk wordt besproken welke methoden zijn gebruikt, alsmede de verantwoording voor de keuze voor deze methoden, teneinde de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden: *Hoe kan de betrokkenheid van bewoners en organisaties van de wijk Ede-Veldhuizen bij toekomstig tuinenpark De Koekelt worden vergroot?*

De onderzoeksvraag is in feite in tweeledig, en betreft respectievelijk bewoners en organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen. Omdat deze groepen verschillende kenmerken hebben is gekozen voor een *mixed methods approach*. Dit wil zeggen dat er verschillende onderzoeksmethodes zijn gebruikt om tot de benodigde resultaten te komen. Er is voornamelijk een kwantitatieve methode gebruikt om antwoord te geven op de deelvraag met betrekking tot de wijkbewoners. Gezien de korte tijdsperiode waarin het onderzoek plaats heeft gevonden, is kwantitatief onderzoek een goede methode omdat hiermee een groot aantal respondenten kan worden ondervraagd in relatief korte tijd. Bovendien kan door het doen van kwantitatief onderzoek cijfermatig inzicht verkregen worden, waardoor de mogelijkheid bestaat om procentuele verhoudingen weer te geven. Echter, enkel kwantitatief onderzoek zal ons niet de diepgang brengen die kwalitatief onderzoek wel brengt. Omdat we toch ruimte wilden bieden aan de creatieve inbreng van buurtbewoners is er ook gekozen voor enkele open vragen binnen de enquête.

Om antwoord te geven op de deelvraag met betrekking tot de organisaties in de wijk Veldhuizen is een kwalitatieve onderzoeksmethode gebruikt. Omdat er als doel is gesteld een kleine groep (vijf à zes) organisaties te betrekken in het onderzoek, waarvan we situatie specifieke informatie wilden verkrijgen, is er gekozen voor interviews.

Naast het onderzoek onder buurtbewoners en buurtorganisaties is literatuuronderzoek gedaan om zo resultaten voortkomend uit enquêtes en interviews te kunnen linken aan bestaande kennis. Dit dient als verdere onderbouwing voor het gegeven advies. Om een open blik te behouden alvorens de interviews en enquêtes af te nemen is een beperkte hoeveelheid literatuur gelezen en is een aantal interviews gehouden met experts op het gebied van volkstuinen/tuinenparken (zie paragraaf 4.3 'experts over tuinenparken'). Volgens Boeije (2010) kan teveel literatuuronderzoek van tevoren de open houding van de interviewer veranderen waardoor het interview teveel in een bepaalde richting of antwoordmogelijkheden wordt gestuurd. We hebben er daarom voor gekozen om slechts een beperkte literatuurstudie voor aanvang van de interviews/enquêtes te doen. Dit wordt ook wel de deductieve methode genoemd. Na het analyseren van de gegevens (zowel kwalitatieve als kwantitatieve) zijn we opnieuw in de literatuur gedoken om onze bevindingen aan bestaande kennis te koppelen. Indien we nieuwe inzichten verkregen uit de literatuurstudie hebben we de data opnieuw bekeken om zo wederom conclusies te kunnen trekken.

De studie die gepresenteerd wordt in dit adviesrapport is van beschrijvende aard. Dat wil zeggen dat we geen conclusies hebben getrokken over oorzaak- en gevolgrelaties. We beschrijven slechts de situatie zoals die wordt gezien door de respondenten en geïnterviewden en linken deze aan bestaande literatuur teneinde advies te kunnen geven aan VAT-Ede.

3.1. Input van experts

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de mogelijkheden waarop de betrokkenheid van de wijk Ede-Veldhuizen bij De Koekelt kan worden vergroot, enerzijds van de bewoners en anderzijds van de organisaties in de wijk. Om een beeld te krijgen van de mogelijkheden op het gebied van volkstuinenparken, hebben we drie interviews uitgevoerd met experts op het gebied van volkstuincomplexen en tuinenparken. We hebben één interview afgenomen met Herman Vroklage, communicatieadviseur van het Algemeen Verbond van Volkstuindersvereniging Nederland (AVVN) en twee interviews met betrokkenen bij en bestuursleden van andere volkstuincomplexen; Gemeente Zaanstad en Biologische Tuinbouwvereniging Elderveld (BTV Elderveld) in Arnhem. Deze interviews zijn als input gebruikt voor enquêtes en interviews met buurtbewoners en buurtorganisaties. De selectie van deze tuinencomplexen was op basis van hun verwachte expertise over het onderwerp, alsmede op advies van de Wetenschapswinkel en VAT-Ede. *Sampling* technieken in kwalitatief onderzoek zijn niet per definitie representatief en generaliseerbaar voor de bredere bevolking, maar zijn er doorgaans juist op gericht een diversiteit aan perspectieven en ervaringen te vertegenwoordigen (Ziebland & McPherson, 2006 in Boeije, 2010).

Het afnemen van de interviews gebeurde door twee teamleden, waarbij één persoon de vragen stelde en de ander notuleerde. Vervolgens werden de interviews uitgewerkt en interessante punten samengevat. Deze drie interviews zijn niet gecodeerd omdat we geen analyse wilden maken van hetgeen in de interviews naar voren kwam. De interviews werden alleen gebruikt als input voor de interviews met de buurtorganisaties en de enquêtes met de buurtbewoners.

3.2. Enquêtes voor buurtbewoners

Een belangrijk onderdeel van de onderzoeksvraag betreft het vergroten van de betrokkenheid van de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen bij De Koekelt. Het betreft hier deelvraag 1: *Wat zijn de wensen en behoeften van de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt?* Omdat het, in het kader van het onderzoek, gewenst is uitspraken te kunnen doen over de relevantie van de wensen en behoeften is gekozen voor een kwantitatieve methode.

Een gedeelte van de enquêtes is *face-to-face* afgenomen, waarbij de enquête werd afgenomen door een enquêteur die de antwoorden van de respondent ter plaatse registreerde (Right Marktonderzoek, 2011). Het voordeel van deze methode van onderzoek is dat de enquêteur kan helpen wanneer de respondent de vraag niet begrijpt. Deze methode heeft echter ook een nadeel; door het helpen bestaat namelijk de mogelijkheid om de respondent te beïnvloeden in het antwoord. De overige enquêtes zijn op adressen afgegeven om ze later ingevuld op te halen. Om ruimte open te laten voor creatieve inbreng van de geënquêteerden is gekozen voor een enquête met zowel gesloten als open vragen (zie bijlage III voor de enquête).

Een andere mogelijke methode was geweest om het onderzoek online te doen. Naast het voordeel, dat de enquête op deze manier snel onder een grote doelgroep verspreid kan worden, brengt deze methode ook enkele nadelen. Ten eerste beperkt het onderzoek zich enkel tot internetgebruikers. Ten

tweede, voor een online onderzoek is een grote database nodig omdat er vaak sprake is van een grote non-respons. Wij hebben de mogelijkheid aangeboden gekregen om een bestand met e-mailadressen te gebruiken voor online enquêtes. Echter, in het gegeven tijdsbestek bleek het onmogelijk om de enquête op deze manier te verspreiden en ingevuld terug te krijgen.

Nog een andere optie was het organiseren van focus groepen / groepsdiscussies. Het voordeel hiervan is dat de respondenten op elkaar kunnen reageren en het brainstormen in een groep genereert gemakkelijk nieuwe ideeën (Right Marktonderzoek, 2011) die wellicht bruikbaar zijn voor de invulling van De Koekelt. Zo kan op een snelle manier veel inzicht worden verkregen in de wensen en behoeften van de doelgroep. Echter, het is lastig en tijdrovend om een geschikte focusgroep te vinden. Daarnaast is het binnen een focusgroep moeilijker om met een individu dieper op ideeën of onderwerpen in te gaan. Er is de mogelijkheid dat men elkaar in het denken beïnvloedt of dat sommige respondenten weinig tot niet aan het woord komen (Right Marktonderzoek, 2011). Gezien de tijd die beschikbaar was voor het onderzoek en het feit dat meerdere focusgroepen nodig zouden zijn, is toch gekozen om enquêtes af te nemen. Verder verwachtten we een lage betrokkenheid van de respondenten bij het onderwerp omdat de opdrachtgever te kennen gaf dat betrokkenheid onder buurtbewoners op dit moment door het gesloten karakter van het huidige volkstuintencomplex ontbreekt. Een focusgroep zou daarom mogelijk weinig op leveren.

De selectie van de respondenten voor de enquêtes is gebeurd op basis van *convenience sampling*. Dit is een methode waarin mensen worden benaderd die beschikbaar en makkelijk vindbaar zijn. Als gevolg hiervan kunnen we geen generalisatie maken over een hele populatie, zoals bij een representatieve steekproef mogelijk zou zijn, maar hebben we wel een beeld gekregen van wensen en behoeften die leven onder de buurtbewoners van de wijk Ede-Veldhuizen.

De convenience sampling werd uitgevoerd met behulp van een kaart van de wijk Ede-Veldhuizen. De verdeling van respondenten kon zo eenvoudig in balans worden gehouden waardoor een evenredig aantal enquêtes is afgenomen verspreid over de wijk.

Om de mogelijkheid te hebben om procentuele verhoudingen tussen verschillende variabelen te geven, was aanvankelijk het streven om minimaal 50 enquêtes af te nemen onder de doelgroep. Gezien het tijdsbestek van het project is gekozen om de enquêtes overdag af te nemen in de wijk Ede-Veldhuizen, waarbij de meerderheid (40 enquêtes) van de enquêtes zouden worden afgenomen in de eerste ring rondom De Koekelt (zie voor een kaart van Ede-Veldhuizen en de door ons bepaalde ringen bijlage II). In de tweede ring zouden de overige tien enquêtes afgenomen worden. Uiteindelijk bleek de respons onverwacht hoog en zijn we er in geslaagd in totaal 169 enquêtes af te nemen, waarvan 143 in ring één en 26 in ring twee.

Het bereik dat wij hadden overdag was niet veel anders dan het bereik dat wij in de avond verwachtten. Er zijn tegenwoordig veel mensen die vanuit huis werken, naast de ouderen en huismoeders die wij ook thuis verwachtten. Daarnaast gaven wij de respondenten, die wij laat in de middag of het begin van de avond om medewerking vroegen, de mogelijkheid om de enquête de volgende dag weer mee te geven. Op deze manier werden er ook enquêtes ingevuld in de avond.

De gesloten vragen zijn verwerkt in SPSS om frequenties en relaties tussen verschillende variabelen gemakkelijk te kunnen berekenen. Open vragen zijn gecodeerd en opnieuw gecategoriseerd om deze te kunnen relateren aan de data uit SPSS.

3.3. Interviews met buurtorganisaties

Een tweede deel van de onderzoeksvraag betreft het vergroten van de betrokkenheid van organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen. Daarom is volgende deelvraag opgesteld: *“Wat zijn de wensen en behoeften van de organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen ten aanzien van toekomstig tuinenpark De Koekelt?”*

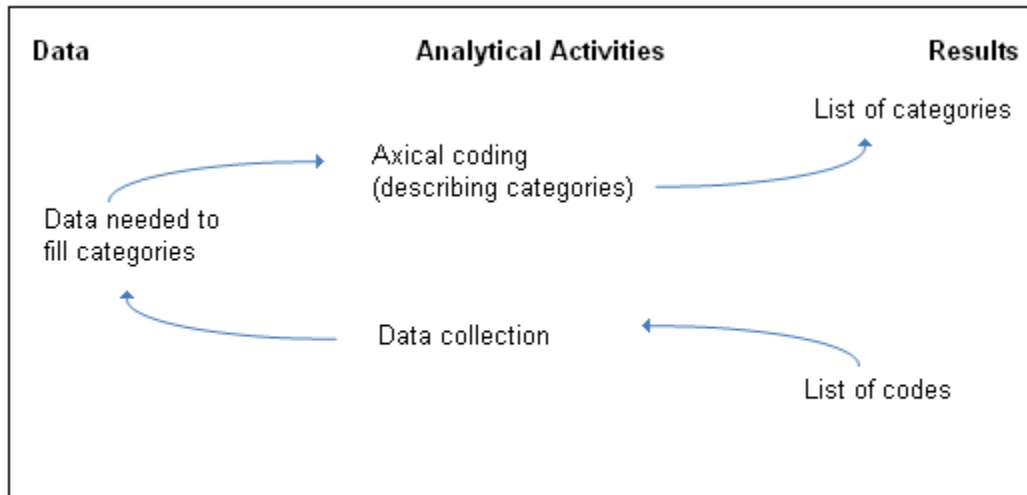
Om inzicht te verkrijgen in de wensen en behoeften van buurtorganisaties met betrekking tot tuinencomplex De Koekelt, is gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. Deze techniek is gekozen omdat in semigestructureerde interviews gewoonlijk vragen, inhoud en antwoorden niet volledig zijn vastgesteld (Boeije, 2010). Deze methode biedt ruimte voor de creativiteit van organisaties om hun ideeën over hun mogelijke betrokkenheid bij De Koekelt te delen. Daarnaast bieden diepte-interviews de mogelijkheid om dieper in te gaan op het onderwerp, waardoor vaak beter inzicht kan worden verkregen in de wensen en behoeften van personen en/of organisaties (Boeije, 2010; Right Marktonderzoek, 2011).

In totaal is een zestal interviews gehouden met diverse organisaties, onder andere onderwijsinstellingen, een scoutingvereniging en een (multiculturele) vrouwenorganisatie. De selectie van de organisaties gebeurde op basis van *convenience sampling*, waarbij we geprobeerd hebben organisaties die eenvoudig bereikbaar waren te selecteren. Verder hebben we de organisaties ook deels op basis van *snowball sampling* geselecteerd, wat betekent dat een eerste aantal deelnemers werd gevraagd om de namen van de andere mogelijke interessante organisaties/contactpersonen, die vervolgens werden benaderd (cf. Boeije, 2010). Tijdens elk interview is gevraagd om tips voor organisaties die interessant zouden zijn om te benaderen betreffende het onderzoek. Dit leidt tot een random sample maar het kan ook betekenen dat met name organisaties zijn geïnterviewd die eenzelfde perspectief hebben ten aanzien van De Koekelt. Om een diversiteit aan perspectieven te garanderen, hebben we er voor gezorgd organisaties te interviewen die op verschillende maatschappelijke terreinen werken. Deze methode van sampling zorgt er voor dat we een diversiteit aan buurtorganisaties hebben geïnterviewd. Dat heeft tot gevolg dat een generalisatie van de inzichten lastig of zelfs onmogelijk is. Dit heeft echter geen effect op de kwaliteit van het onderzoek daar we een specifieke casus beschrijven, namelijk die van De Koekelt.

De interviews startten met enkele basisvragen, die gemakkelijk te beantwoorden waren, om zo een ontspannen setting te creëren tussen de geïnterviewde en de interviewer. Deze inleidende vragen werden gevolgd door de hoofdvragen, de body van het interview, om zoveel mogelijk informatie te vergaren over de wensen en behoeften van buurtorganisaties ten aanzien van tuinenpark De Koekelt.

3.3.1. Coderen van de interviews

Om de interviews te analyseren is gebruik gemaakt van *bottom up coding*. Dit wil zeggen dat de interviews worden doorgelezen waarbij zinnen die relevant lijken voor het onderzoek worden gecodeerd (Auerbach en Silverstein, 2003). Gekozen is om van te voren inductieve codes te bedenken aan de hand van de interviewvragen die gesteld zijn. Vervolgens zijn andere relevante data uit de transcripten van de interviews gehaald en gecodeerd. Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te behouden is dit gedaan door twee leden van het team. Deze codeerders hebben beiden eerst individueel de interviews gecodeerd en hebben vervolgens gezamenlijk overeenkomsten bekeken om deze vervolgens opnieuw te categoriseren. Dit wordt ook wel *inter-rater reliability* (Boeije, 2010: 106) genoemd; de mate van overeenkomst tussen verschillende codeerders. De codes vertellen meer over de meest relevante aspecten (en overlappende ideeën/suggesties) voortkomend uit de verschillende interviews en bieden daarom goede input voor verdere analyse. In figuur 1 is deze methode schematisch weergegeven.

Boeije (2010) The spiral of analysis enlarged; Axial coding

Figuur 1. The spiral of analysis enlarged; Axial coding

3.4. Kwaliteitsbewaking en ethiek

In deze sectie gaan we achtereenvolgens in op de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek en worden ethische kwesties behandeld.

3.4.1. Betrouwbaarheid en validiteit

Het is belangrijk om de kwaliteit en betrouwbaarheid van de interviews en enquêtes te waarborgen. Dit is van belang omdat het bijdraagt aan de controleerbaarheid van het onderzoek, dat heeft geleid tot de gemaakte conclusies (Kirk & Miller, 1986; geciteerd en direct vertaald p. 168 uit Boeije, 2010). Tevens maakt dit de herhaalbaarheid van het onderzoek (welke leidt tot eenzelfde conclusies) door andere onderzoekers mogelijk (Boeije, 2010). De kwaliteit van de onderzoeksresultaten is direct gelinkt aan betrouwbaarheid en validiteit van een onderzoek (Kirk & Miller, 1986; in Boeije, 2010). Betrouwbaarheid wordt gezien als het principe dat het herhaaldelijk meten van hetzelfde verschijnsel met behulp van hetzelfde meetinstrument (in dit geval interviews) moet leiden tot eenzelfde resultaat, in de veronderstelling dat het fenomeen zelf niet is veranderd (Boeije, 2010). Dit houdt ook in, dat de uitkomst van het onderzoek niet afhankelijk mag zijn van de timing van het project of van de keuze voor het onderzoeksinstrument (Bryman, 2008 in Boeije, 2010). In het kort: als betrouwbare methoden worden gebruikt, moet herhaalde waarnemingen leiden tot vergelijkbare uitkomsten.

Een techniek die we hebben toegepast om de betrouwbaarheid van de interviewresultaten te vergroten is het inzetten van meerdere codeerders en interviewers die elkaars werk controleerden, zoals genoemd is in sectie 3.3. Daarnaast hebben we de betrouwbaarheid van de enquêtes vergroot door op veel verschillende tijdstippen van de dag te enquêteren en een zo groot mogelijk aantal enquêtes af te nemen. Dit maakt onze respondenten een zo goed mogelijke afspiegeling van de wijk Ede-Veldhuizen.

De validiteit van een onderzoek betreft of een meetinstrument daadwerkelijk meet wat het verwacht wordt te meten. We hebben verschillende methodes gebruik om de validiteit te waarborgen. Ten eerste is de enquête gecontroleerd door prof. Dr. Ir. Arjen Wals, onze inhoudelijke begeleider vanuit de Wageningen Universiteit. Op basis van zijn kennis konden sommige vragen en begrippen worden verhelderd waardoor de interpretatiebreedte smaller werd en de validiteit kon worden verhoogd. Een tweede stap om de validiteit te verhogen werd gevormd door het houden van een proefronde waarin de enquêtes door proefrespondenten werden ingevuld. Na afloop werd gecontroleerd of de respondenten de vragen juist interpreteerden en of de antwoorden daadwerkelijk aansloten bij onze onderzoeksvraag. Ten derde hebben is een deel van de enquêtes *'face-to-face'* afgenomen, waarbij de enquêteur zelf de enquête invult op basis van de antwoorden van de respondent. Hierbij kan de enquêteur controleren of de respondent de vraag daadwerkelijk begrepen heeft.

3.4.2. Ethische overwegingen

Anonimiteit

Tijdens de interviews en enquêtes werden vragen gesteld die als persoonlijk konden worden ervaren, bijvoorbeeld over het imago van De Koekelt en de wijk Ede-Veldhuizen. Hiertoe zijn alle enquêtes anoniem afgenomen. Tevens werd na het afnemen van een interview gevraagd of de geïnterviewde geanonimiseerd wilde worden. De transcripten van deze interviews zullen daartoe ook niet opgenomen worden in de appendix. Tijdens het enquêteren werd de respondenten bovendien gevraagd of zij op de hoogte gehouden willen worden van de plannen van De Koekelt. De respondenten konden hun e-mailadres achterlaten indien gewenst. De resulterende lijst van e-mailadressen worden apart van het rapport aan De Koekelt verzonden. De gegevens zijn uitsluitend te gebruiken door het bestuur van De Koekelt en mogen niet aan derden worden verstrekt.

Objectiviteit

Bij het doen van wetenschappelijk onderzoek kan er een spanning ontstaan tussen de wensen van de opdrachtgever en het streven naar objectief onderzoek. Bij het presenteren van de onderzoeksopdracht, zal de opdrachtgever het onderzoek (onbewust) in een zekere richting sturen op basis van persoonlijk opgedane kennis. Als projectteam is het van groot belang bewust te zijn van deze sturing en een open houding te bewaren voor het maken van keuzes in het onderzoek en het analyseren van gegevens. De wensen van de opdrachtgever mogen het projectteam niet blind maken voor verdere mogelijkheden.

Privacy

Voor het afnemen van de enquêtes is het projectteam langs de deuren gegaan. Bewoners kunnen dit bestempelen als een inbreuk op hun privacy, omdat ze liever niet gestoord worden in hun privésfeer. Deze ethische kwestie is geprobeerd te ondervangen door het invullen van de enquête niet op te dringen aan de bewoners. Wanneer bewoners aangaven niet mee te willen werken, zijn ze vriendelijk bedankt en niet meer benaderd.

3.5. Kanttekeningen bij de methodologie

In deze paragraaf worden een aantal keuzes ten aanzien van de methodologie ter discussie gesteld en verantwoord.

Een belangrijk aspect dat invloed heeft gehad op het onderzoek is de beperkte tijd die beschikbaar was. Dit heeft de onderzoeksmogelijkheden enigszins beperkt. Zo waren we niet in de gelegenheid om groepsdiscussies te organiseren, die wellicht bruikbaar waren geweest voor de 'creatieve' invulling van De Koekelt. Hierdoor was het niet mogelijk om de eerst voorgestelde volgorde van interviews en enquêtes aan te houden. Dat wil zeggen dat we niet alle interviews, zowel met experts op het gebied van tuinenparken als met de organisaties in Ede-Veldhuizen, van te voren konden afronden om vervolgens de enquête op te kunnen stellen. Hierdoor zijn ideeën gegenereerd in de interviews, zoals bijvoorbeeld de weggeeftafel, de stekjesdag of de kerstmarkten, niet in de vragenlijst opgenomen. De

keuze voor een aantal open vragen in de enquêtes heeft daartegenover veel aanvullende ideeën van de buurtbewoners geleverd. Het opnemen van deze open vragen heeft bijgedragen aan het analyseren van de wensen en behoeften van buurtbewoners met betrekking tot De Koekelt.

De enquêtes zijn louter schriftelijk afgenomen. De intentie was om de enquêtes ook digitaal te versturen, maar door privacy redenen konden de enquêtes alleen verstuurd naar een mailbestand via een extern contactpersoon. Helaas ging deze op vakantie in de periode van het onderzoek en is de enquête niet digitaal verstuurd. Dit heeft, gelukkigerwijs, geen directe impact gehad op de sample grootte omdat wij drie keer zoveel schriftelijke enquêtes af hebben kunnen nemen dan verwacht.

De afgenomen enquêtes zijn enkel overdag verspreid. We verwachtten aanvankelijk dat we hierdoor een selecte groep respondenten zouden bereiken, met de gedachte dat veel mensen overdag niet thuis zijn vanwege werk- of andere verplichtingen. Buiten onze verwachtingen om, troffen wij, naast de ouderen en huismoeders die wij verwachtten, ook mensen die thuis aan het werk waren. Daarnaast werd de respondenten, die wij laat in de middag of in het begin van de avond om medewerking vroegen, de mogelijkheid geboden om de enquête de volgende dag weer mee te geven. Op deze manier werden in de avond ook enquêtes ingevuld door mensen die overdag niet thuis waren. De enquête is uiteindelijk door meer vrouwen dan mannen ingevuld, waardoor de resultaten mogelijk een bias bevatten. Voor het interpreteren van de resultaten van het onderzoek dient rekening gehouden te worden met deze verhouding.

Voor het waarborgen van de kwaliteit van het onderzoek was van belang dat we daadwerkelijk maten wat we wilden weten, met de nodige nauwkeurigheid. Desalniettemin zijn enkele vragen in zowel de enquête als in de interviews dusdanig opgesteld dat de respondenten deze verschillend konden interpreteren, wat mogelijk een (beperkte) invloed heeft gehad op de validiteit van het onderzoek. Als voorbeeld, een vraag die gesteld is met betrekking tot de tevredenheid van uitlaatplekken voor honden. Ontevredenheid over uitlaatplekken kan voor hondenbezitters betekenen dat er niet genoeg uitlaatplekken zijn, terwijl het voor niet-hondenbezitters kan betekenen dat er te veel hondenuitlaatplekken zijn in verhouding met bijvoorbeeld grasvelden. Wat er precies met 'tevredenheid' wordt bedoeld is dus niet helemaal duidelijk. Dit heeft mogelijk als resultaat gehad dat de vraag verkeerd is geïnterpreteerd en daardoor fout is ingevuld wat door eerdere betrokkenheid van een expert (senior wetenschapper) had dit wellicht voorkomen kunnen worden. Ook zou het voorkomen kunnen zijn door hierover kennis te vergaren middels een toetsronde, helaas hebben wij hier binnen onze opdracht geen tijd voorgehad.

Er moet altijd rekening worden gehouden met de invloed die het afnemen van interviews en *face-to-face* enquêtes kan hebben op de betrouwbaarheid van de resultaten. Doordat de interviewer vragen afneemt kan zij invloed hebben gehad op het gegeven antwoord: door het verlenen van extra informatie, het sturen in een bepaalde directie, de lichaamstaal van de interviewer of het geven van een sociaal wenselijk antwoord aan de interviewer. Door het opstellen van eenzelfde enquête voor alle respondenten en het houden van semigestructureerd interviews is geprobeerd deze impact op het onderzoek te beperken.

Tot slot willen we benadrukken dat dit onderzoeksrapport resultaten levert van een onderzoek naar de wensen en behoefte van bewoners en organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen. Het is geen resultaat van brainstormsessies waarin creatieve ideeën getracht zijn te genereren met betrekking tot de invulling van het tuinenpark. Bijvoorbeeld: in dit rapport hebben we, onder andere, weergegeven dat er animo is voor bankjes om op te rusten, en hoe hoog het percentage mensen onder de respondenten is die graag van bankjes gebruik wil maken in het park. Een eventueel vervolgonderzoek zou een implementatieplan kunnen schrijven met uitgewerkte ideeën over hoe bankjes er uit zouden kunnen zien, of waar ze het best geplaatst zouden kunnen worden.

4. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk beschrijft de achtergrondinformatie die benodigd is voor het uitvoeren van het onderzoek en biedt aldus de basis voor de enquêtes en interviews. Allereerst wordt de literatuur beschreven die relevant is voor het onderzoek, gevolgd door een drietal interviews met organisaties die ervaring hebben met de transformatie van volkstuintencomplex naar tuinenpark.

4.1. Betrokkenheid

Het doel van dit project is te onderzoeken hoe de betrokkenheid van de bewoners en organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen bij De Koekelt vergroot kan worden. Uit onderzoek van De Bakker en Overbeek (2005) blijkt dat het vergroten van betrokkenheid in het algemeen ligt in de kleine praktijken en ervaringen van burgers. Somers (in: De Bakker en Overbeek, 2005) onderscheidt drie vormen van activiteiten die de betrokkenheid van burgers bij de natuur kan vergroten (p. 33). In onderstaand overzicht worden deze vormen verbonden aan voorbeelden die met De Koekelt te maken hebben.

1. *Ongemerkt*: Burgers worden door sommige activiteiten ongemerkt betrokken bij de natuur. De activiteiten van een scoutingvereniging zijn een voorbeeld van een manier om ongemerkt mensen bij de natuur te betrekken. Kinderen worden op een speelse manier bekend gemaakt met de natuur, zonder dat ze zich daar bewust van zijn.
2. *Bewust maar indirect*: “Door burgers te verrassen en te prikkelen, wordt natuur meer op de voorgrond geplaatst en treedt er bewustwording op (De Bakker en Overbeek, 2005: 33)”. Een voorbeeld van een activiteit die bewust maar indirect is, is een oogstmarkt waar mensen uit nieuwsgierigheid naar toe gaan en vervolgens indirect betrokken raken bij tuinenpark De Koekelt. Het idee van een tuinenpark speelt ook in op deze bewuste maar indirecte betrokkenheid bij De Koekelt. Mensen wordt de gelegenheid geboden door het tuinenpark te lopen en raken op deze manier mogelijk indirect betrokken bij de natuur en bij De Koekelt.
3. *Bewust en direct*: Mensen kunnen ook direct betrokken raken bij de natuur, bijvoorbeeld door projecten die georganiseerd worden. Het houden van een open dag in De Koekelt is een bewuste en directe manier om mensen te betrekken bij de natuur en bij De Koekelt.

De Bakker en Overbeek (2005) concluderen dat mensen vaak een brede invulling geven aan het beleven van natuur en dat mensen vaak schakelen tussen verschillende ervaringsdomeinen (zoals entertainment, educatie, esthetiek et cetera). Het aanbieden van activiteiten die op verschillende ervaringsdomeinen plaatsvinden en die verschillende vormen van betrokkenheid vereisen, kan een goede strategie zijn voor De Koekelt om de betrokkenheid van de buurt te vergroten.

4.2. De rol van een tuinenpark in de buurt

De meerwaarde van een tuinenpark in de buurt is niet altijd even duidelijk voor iedereen. Wetenschappelijk onderzoek heeft echter aangetoond dat een tuinenpark meerdere functies kan hebben en daarmee op meerdere manieren positieve invloed kan hebben op de omgeving. Door de verschillende functies en rollen verder uit te werken kan een tuinenpark onmisbaar worden in zijn omgeving (AVVN, 2007), zowel voor de omwonenden als voor de politici (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006).

Bestaande literatuur suggereert dat buurtbewoners meer gemeenschapsgevoel en betrokkenheid met hun buurt hebben wanneer deze meer groen bevat (Kuo et al, 1998; Leyden, 2003; Kim en Kaplan, 2004). Met name een rijke natuur en open ontmoetingsplekken spelen een belangrijke rol in de vorming van gemeenschapsgevoel; infrastructuur die de mogelijkheid tot wandelen bevordert verhoogt de kans op sociale interacties tussen buurtbewoners aanzienlijk. Een tuinenpark kan dus de sociale interactie tussen wijkbewoners vergroten.

Verder hebben volkstuinen en tuinenparken een positieve invloed op de menselijke gezondheid (Van den Berg en Ronde, 2010; Van den Berg, Winsum-Westra, De Vries, Van Dillen, 2010). Zo hebben volkstuinders ouder dan 62 jaar minder gezondheidsklachten dan hun tuinloze leeftijdsgenoten en bezoeken ze minder vaak een huisarts. Volkstuinders voelen zich ook minder eenzaam en zijn meer tevreden met hun leven dan hun leeftijdsgenoten zonder volkstuin (Van den Berg en Ronde, 2010).

Recentelijk is er ook veel onderzoek gedaan naar de meerwaarde van volkstuinen en ander groen voor de jeugd. Jongeren groeien steeds vaker op in stedelijke gebieden en hun contact en affiniteit met groen en natuur wordt steeds minder (Buijs, Langers en De Vries, 2006). Hierdoor profiteren de jongeren minder van de voordelen van groen, zoals de positieve invloed van groen op de fysieke en mentale gezondheid. Zo is er een studie gedaan door Van Erp et al. (2010) naar een effectieve manier om gebruiksgroen voor jongeren te introduceren in een stedelijke omgeving, een format die zij introduceren als 'Green Courts'. Green Courts zijn groene ontmoetingsplekken voor jongeren waar zij actief in een groene omgeving bezig kunnen zijn. Deze studie toont aan dat de behoefte onder jongeren aan ontmoetingsplekken groot is (Van Erp et al. 2010). Uit een andere studie onder jongere kinderen is gebleken dat kinderen over het algemeen liever in natuurrijke omgeving spelen dan in een natuurarme omgeving (De Jong, 2009). Het aanleggen van natuurlijke speelplekken of groene ontmoetingsplaatsen kan dus als een meerwaarde van een tuinenpark gezien worden, zeker wanneer dit aanvullend is op hetgeen geboden wordt door de gemeente.

De meerwaarde van een tuinenpark kan aan de hand van drie verschillende lagen (of waardes) worden gemeten (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006):

1. De ecologische laag: Dit betreft de ecologische kwaliteit van een tuinenpark. Belangrijke indicatoren van de ecologische laag zijn:
 - Lokale ecologische kwaliteiten, zoals de hoeveelheid plant- en diersoorten en de ecologische kennis van de tuinders.
 - Ecologische verbindingen met andere groengebieden.
2. De sociale laag: Dit betreft de sociale betekenis van een tuinenpark in de wijk.
 - Recreatief medegebruik door een goede toegankelijkheid (goed aangelegde paden en een goede informatievoorziening). Verder is veiligheid heel belangrijk om het gebruik van het tuinenpark door buurtbewoners te vergroten.
 - Ontmoetingsplekken voor tuinders en buurtbewoners, met een prettige sfeer. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door het plaatsen van bankjes en tafeltjes. Het creëren van ontmoetingsplekken in het tuinenpark kan leiden tot een grotere sociale cohesie.
 - Kostenbesparing voor de gemeenschap doordat het tuinenpark functies vervult die anders door de gemeente ingevuld worden (bijvoorbeeld: omdat een tuinenpark een functie als ontmoetingsplaats voor jongeren kan hebben, hoeft de gemeente minder geld uit te geven aan andere ontmoetingsplekken).
3. De culturele laag: Dit betreft de culturele betekenis van een tuinenpark in de wijk. Tot deze culturele laag behoort onder andere de bewustwording van burgers van de relatie cultuur-natuur, de inbedding in de stedelijke cultuur en de visuele kwaliteiten van het tuinenpark. Indicatoren zijn:
 - Bewustwording van natuur en cultuur, bijvoorbeeld door het organiseren van excursies voor leden of scholieren uit de buurt.
 - Parkkarakter, dat wil zeggen, de visuele kwaliteiten van het tuinenpark, bepaalt voor een groot deel hoeveel omwonende gebruik maken en genieten van het park.
 - Eigen huisstijl, creëert herkenbaarheid onder buurtorganisaties en buurtbewoners.
 - Inbedding in de stedelijke cultuur beïnvloedt de toegankelijkheid van het tuinenpark voor buurtbewoners.

Door de verschillende kwaliteitslagen en de diversiteit aan kwaliteitslagen te vergroten, kan de maatschappelijke waarde van een tuinenpark worden vergroot. Belangrijk is hierbij dat de drie lagen op elkaar steunen, dat wil zeggen dat de culturele laag bouwt op de kwaliteiten van de sociale laag. Op vergelijkbare wijze bouwt de sociale laag op de kwaliteiten van de ecologisch laag. Alle lagen zijn van groot belang en verdienen aandacht van de bestuurders van het tuinenpark.

Het volgende figuur vat bovenstaande informatie overzichtelijk samen:

- vergroot de sociale interactie in de wijk;
- verbetert de fysieke en mentale gezondheid van de wijkbewoners/tuinders;
- vormt een groene ontmoetingsplek voor jongeren;
- vormt een natuurlijke speelplek voor kinderen;
- vergroot de ecologische waarde van het gebied;
- bespaart de gemeente kosten wanneer het tuinenpark functies vervult die anders door de gemeente ingevuld worden;
- vergroot de bewustwording over de natuur onder de wijkbewoners

Een
tuinenpark:

Figuur 2. De meerwaarde van een tuinenpark

De meerwaarde van een open tuinenpark is hiermee dus groot. Veel volkstuincomplexen kampen echter met vernielingen en overlast, wat vaak het animo om een park open te stellen vermindert. Uit onderzoek is echter gebleken dat het openstellen van een volkstuincomplex (tot tuinenpark) niet noodzakelijkerwijs leidt tot meer vandalisme of vernielingen. Integendeel: "waarschijnlijk zorgt het opbouwen van een band met de omwonenden en andere bezoekers voor meer verantwoordelijkheidsgevoel en daardoor tot minder vandalisme" (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006: 5). Onderzoek van Kim en Kaplan (2004) toont verder aan dat bewoners in buurten met veel groen en wandelmogelijkheden meer sociaal betrokken zijn, meer vertrouwen hebben in anderen en vaker hun burens kennen. Dit vergrote gemeenschapsgevoel leidt tot minder criminaliteit (Kuo et al, 1998; Leyden, 2003). Een verantwoordelijkheidsgevoel van de buurtbewoners en de tuinders ten aanzien van De Koekelt kan leiden tot een vergrote sociale controle. Deze grote sociale controle kan vervolgens een stijging in vandalisme en vernielingen tegengaan zodra het tuinenpark wordt opengesteld (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006).

Deze meerwaarde van tuinenparken, de drie kwaliteitslagen en de verschillende vormen van activiteiten hebben als input gediend voor de interviews met de buurtorganisaties en de enquêtes met de buurtbewoners. Zo zijn diverse vragen gesteld over de culturele en sociale kwaliteiten van De Koekelt en zijn de wensen van wijkbewoners en –organisaties geïnventariseerd om de verschillende mogelijke

functies van De Koekelt in kaart te brengen (zie bijlagen III en IV voor respectievelijk de interviewvragen en de enquête).

4.3. Experts over tuinenparken

We hebben tot nu toe gekeken naar de mogelijkheden om de betrokkenheid van de buurtbewoners te vergroten en we hebben gekeken naar de meerwaarde van tuinenparken. Een vergelijking met andere volkstuinencomplexen mag hier niet ontbreken. Wat hebben andere volkstuinen complexen gedaan om de betrokkenheid te vergroten en wat waren daar de succes- en faalfactoren? We beginnen met een samenvatting van de drie interviews die we hebben gedaan met drie organisaties:

- Herman Vroklage, communicatieadviseur van het Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen Nederland (AVVN) te Utrecht.
Datum: 9 juni 2011; duur van het interview: 90 minuten
- Ed van Dam, voorzitter van de Biologische Tuinbouwvereniging Elderveld (BTV-Elderveld) te Arnhem.
Datum: 31 mei 2011; duur van het interview: 60 minuten
- Janine Elsinga-Trumpie, beleidsmedewerker 'buitengebied' bij de gemeente Zaanstad en nauw betrokken bij de Zaanse Volkstuinen te Zaanstad.
Datum: 3 juni 2011; duur van het interview: 60 minuten

4.3.1. Algemeen verbond van Volkstuindersverenigingen Nederland

Herman Vroklage is sterk voorstander van een proactieve houding van de bestuurders en tuinders van een tuinenpark om de betrokkenheid van de buurtbewoners te vergroten. Hij stelt dat de leden en het bestuur van een tuinenvereniging de taak hebben buurtbewoners uit te nodigen in hun park door middel van activiteiten. De externe communicatie met buurtbewoners is zeer belangrijk, niet alleen om te informeren over activiteiten die georganiseerd worden, maar ook om uit te dragen waarom een activiteit leuk, leerzaam en interessant is. Hij pleit hier sterk voor sociale marketing waarbij de vereniging goed moet kijken naar haar *unique selling points*. Unique selling points zijn te vinden in bijvoorbeeld karakteristieke kenmerken van het tuinenpark, maar ook in specifieke talenten of interesses van leden van de tuinenvereniging.

Het organiseren van activiteiten is belangrijk voor het voortbestaan van de vereniging, al is het wel belangrijk om niet te veel te organiseren omdat dit de leden en vrijwilligers kan overbelasten en demotiveren. Wederom speelt het bestuur hier een belangrijke rol, zij heeft de taak de leden te motiveren een bijdrage te leveren aan de vereniging, aldus Herman Vroklage. Een persoonlijke aanpak naar de leden toe is het beste: spreek leden persoonlijk aan op hun interesses en kwaliteiten, en organiseer aansluitend op deze interesses en kwaliteiten passende activiteiten. Op deze manier kunnen leden actief en geënthousiasmeerd worden, wat ten goede zal komen aan de kwaliteit van de activiteiten.

Herman Vroklage vindt dat het bestuur van een tuinenpark de morele plicht heeft om zich naar buiten te keren en het gedachtegoed van natuur en natuureducatie over te dragen aan buurtbewoners. Een tuinenpark kan verschillende activiteiten organiseren, met verschillende vormen van medegebruik van het tuinenpark, zoals natuurlijk, maatschappelijk, en recreatief medegebruik. Deze activiteiten kunnen zich op verschillende doelgroepen richten. Op deze manier kan het tuinenpark verschillende functies in de wijk vervullen.

Het is van wezenlijk belang dat een tuinenpark een open uitstraling heeft en deze dient bovendien goed gecommuniceerd te worden naar de buurtbewoners. Hierdoor kunnen de bewoners zich welkom en betrokken voelen. Deze communicatie kan enerzijds direct zijn door het verstrekken van informatie. Anderzijds kan de communicatie ook indirect zijn door een entree die uitnodigend is. Het plaatsen van bordjes kan hierin belangrijk zijn. Volgens Herman Vroklage kan dit open karakter ook leiden tot een gevoel van “dit is van mij” onder buurtbewoners. Een dergelijke collectieve houding leidt vaak tot een grotere sociale controle en daardoor tot een vermindering van vandalisme. Een goed onderhouden website is ook heel belangrijk in de communicatie van een tuinenvereniging.

4.3.2. Biologische Tuinbouwvereniging Elderveld – Arnhem

De Biologische Tuinbouwvereniging in Arnhem, BTV-Elderveld, is een tuinenpark dat actief een biologische levenswijze uitstraalt. Om het onderhoud van het tuinenpark te financieren is subsidie nodig van de gemeente. Om deze subsidie te ontvangen was het noodzakelijk de betekenis van het tuinenpark in de wijk te versterken. BTV-Elderveld heeft nu een open karakter waardoor buurtbewoners tussen de tuinen door kunnen lopen. De tuinen zijn afgezet met een halfhoge haag (maximaal 1,5 meter). Er worden ook verschillende activiteiten georganiseerd. Zo is er een winkeltje geopend waar mensen uit de buurt tuinartikelen kunnen kopen zoals zaden en potgrond (verbouwde groenten en fruit mogen hier niet verkocht worden). Daarnaast worden andere activiteiten georganiseerd - mede om de kas aan te vullen - zoals rondleidingen, fietstochten, wijnproeverijen, oogstmarkten en Pasar Malam (een Indonesisch festijn rondom dans, cultuur en eten). BTV-Elderveld ontvangt regelmatig subsidie van de gemeente om haar activiteiten te ondersteunen, met name door allochtonen te betrekken bij hun activiteiten. Voorheen waren er ook een aantal voorzieningen zoals bankjes en afdakjes, echter deze zijn weggehaald omdat deze afdakjes hangjongeren trokken, wat overlast veroorzaakte. Daarnaast waren de afdakjes vaak doelwit van vernielingen. Ook het verenigingsgebouw wordt af en toe geteisterd door vernielingen en vandalisme.

De vereniging werkt met vrijwilligers die op zeer actieve wijze mensen uit de buurt proberen te betrekken. Een bijzonderheid is dat ieder lid dat tekent voor het huren van een tuin, automatisch tekent voor het uitvoeren van minimaal één vrijwilligersactiviteit per jaar. Hierdoor weet de vereniging haar leden actief mee te laten draaien in de georganiseerde activiteiten. Verder wordt er bij het organiseren van activiteiten goed naar de leden geluisterd, en wordt er vaak met input van buurtbewoners/ tuinders gewerkt om nieuwe activiteiten te organiseren.

BTV-Elderveld is zeer actief in het onderhouden van contact met buurtorganisaties- en verenigingen. Dit kost veel tijd en moeite, maar levert ook zeer succesvolle activiteiten op zoals bijvoorbeeld een IJsheiligenmarkt georganiseerd in samenwerking met het wijkplatform. Een succesvol tuinenpark vergt volgens Ed van Dam, voorzitter van BTV-Elderveld, een actieve inzet van zijn bestuurders, die een cruciale rol spelen.

4.3.3. Zaanse Volkstuinen

Zaanstad kent 22 volkstuinen waarvan sommige open en andere gesloten zijn voor buurtbewoners. Van de open tuinen wordt veel gebruik gemaakt, al is het van belang dat potentiële bezoekers weten dat ze er mogen lopen. “Bordjes zijn essentieel”, aldus Janine Elsinga-Trumpie, beleidsmedewerker buitengebied bij gemeente Zaanstad. Over het algemeen valt het op dat de rommelige tuinenparken vaak kleiner zijn en minder worden bezocht. Beter georganiseerde parken hebben een meer betrokken verenigingsleven en trekken meer mensen van buiten, weet Janine Elsinga-Trumpie. De cultuur van het bestuur is daar essentieel in: een beter geregeld bestuur heeft meer actieve leden.

Ook de volkstuinen in Zaanstad hebben te maken met vandalisme. Opvallend is dat vandalisme net zo hoog in afgesloten tuinen is als in open tuinen, volgens Janine Elsinga-Trumpie. Ze verklaart dit door de hekken, die juist zouden uitnodigen tot vandalisme. Als je eenmaal het hek over bent is er niemand die je nog kan tegenhouden. Afscherming van volkstuinen laat dus altijd nog mogelijkheden open voor vandalisme.

Uit een inventarisatie van de Zaanse Volkstuinen is gebleken dat met het publiek maken van een volkstuinencomplex het onderhoud van algemene voorzieningen en algemeen groen nog belangrijker wordt. Dit algemene onderhoud legt vaak al “een zware druk op de verenigingen” (Zaanse Volkstuinen, 2011: p. 5), vooral vanuit financieel oogpunt. Natuur beherende organisaties en vrijwilligersgroepen uit de wijk zouden hierin van betekenis kunnen zijn, draagt het adviesrapport Zaanse Volkstuinen aan.

De verschillende Zaanse tuinverenigingen communiceren, over het algemeen, weinig met externe partijen. Hierdoor kon het gebeuren dat in een gesprek met de wijkmanager bleek dat hij niet wist van het bestaan van een tuinencomplex in zijn eigen wijk. Een beter contact met externe organisaties (of zelfs met andere tuinencomplexen in Zaanstad) zou positief kunnen zijn voor de verenigingen.

De verenigingen organiseren verschillende activiteiten en vrijwilligers zijn hierbij cruciaal gebleken. Voor sommige verenigingen is het soms lastig om voldoende vrijwilligers te krijgen. Voorbeelden van activiteiten of voorzieningen in de tuinen in Zaanstad zijn de weggeeftafel (waar tuinders hun overschot aan groenten/fruit kunnen weggeven), educatieve spelletjes, uilenkastjes en vogelhokjes en de stekjesdag.

Een stadsparkuitstraling is erg belangrijk volgens Janine Elsinga-Trumpie. Het dient voor potentiële bezoekers duidelijk te zijn dat het toegestaan is het terrein te betreden. Communicatie, bijvoorbeeld via een bord bij de toegangspoort, is hierbij essentieel.

4.3.4. Conclusie

Een aantal overeenkomstige aspecten kom terug in de drie interviews met het AVVN, met BTV-Elderveld en bij gemeente Zaanstad. Deze bieden belangrijke aanknopingspunten voor de interviews met buurtorganisaties en buurtbewoners evenals mogelijke aandachtspunten voor De Koekelt:

1. Een actief bestuur is belangrijk voor een actieve vereniging. De bestuurders spelen een cruciale rol in de vormgeving van de vereniging en het tuinenpark. Het is hierbij belangrijk dat er goed naar de wensen, behoeften en ideeën van leden en buurtbewoners wordt geluisterd.
2. Een goede communicatie richting buurtbewoners is van wezenlijk belang voor een tuinenpark. Buurtbewoners dienen op actieve wijze betrokken te worden bij het tuinenpark. Buurtbewoners dienen attent te worden gemaakt op het feit dat het tuinenpark open is en daardoor toegankelijk is voor iedereen. Een goede informatievoorziening (door middel van bordjes) in het park is verder belangrijk om mensen te enthousiasmeren door het park te lopen.
3. Een goede communicatie naar buurtorganisaties is tevens belangrijk voor een tuinenpark. De buurtorganisaties dienen actief benaderd te worden om bij het tuinenpark betrokken te raken. Een goede samenwerking met andere organisaties kan leiden tot nieuwe ideeën voor activiteiten en het betrekken van nieuwe doelgroepen uit de wijk.
4. Vrijwilligers zijn essentieel voor een actieve tuinenvereniging. Er zijn creatieve manieren om leden als vrijwilliger in te zetten, zoals het verbinden van een vrijwilligersverplichting aan een tuinencontract. Ook het enthousiasmeren van leden door ze aan te spreken op hun persoonlijke kwaliteiten en interesses behoort tot de mogelijkheden.
5. Een open tuinenpark leidt niet automatisch tot meer vandalisme. Het lijkt zelfs zo te zijn dat een open karakter leidt tot minder overlast en vandalisme, mits de omwonenden zich verbonden voelen met, of medeverantwoordelijk voelen voor, het tuinenpark.

Deze conclusies hebben als input gediende voor de enquêtes met buurtbewoners en interviews met buurtorganisaties. In de enquêtes met de buurtbewoners (zie bijlage III) hebben we onder andere gevraagd naar wensen ten aanzien van het nieuwe tuinenpark De Koekelt. In de interviews met de buurtorganisaties hebben we vervolgens gevraagd naar de externe communicatie met de organisaties en hun wensen met betrekking tot de nieuwe Koekelt (zie bijlage IV).

5. Bewoners van Ede-Veldhuizen: Enquêtes

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de afgenomen enquêtes weergegeven. In het eerste gedeelte worden de demografische gegevens van de respondenten beschreven. Achtereenvolgens worden de sociale contacten die zij ervaren in de wijk Ede-Veldhuizen uiteengezet en de belangen en tevredenheid van de buurtbewoners met betrekking tot groenvoorzieningen in de wijk. Tot slot worden de wensen en behoeften ten aanzien van tuinenpark De Koekelt besproken. Deze worden onderbouwd met wetenschappelijke literatuur. De randvoorwaarden voor een succesvolle transformatie van tuinencomplex naar tuinenpark, die de AVVN heeft aangereikt, zullen worden toegepast op de resultaten. Bestuurd zal worden op welke manier deze randvoorwaarden aanwezig zijn bij de Koekelt. Aansluitend zal gekeken worden naar de verschillende manieren waarop betrokkenheid van buurtbewoners bij tuinenpark De Koekelt kan worden vergroot. Deze verschillende manieren genoemd door Somers (in: De Bakker en Overbeek, 2005) zijn respectievelijk ongemerkt, bewust maar indirect en bewust maar direct.

De enquête zoals deze is afgenomen bij de bewoners van Ede-Veldhuizen is te vinden in bijlage III.

Ede-Veldhuizen is een wijk binnen de gemeente Ede, provincie Gelderland, ten westen van de Veluwe. Ede heeft een inwonersaantal van 108,286, de wijk zelf telt ongeveer 16,055 inwoners en is ingedeeld in zeven buurten. Ten zuidwesten van de wijk ligt de Peppelensteeg, een gebied waar verschillende sportverenigingen naast elkaar liggen. Het tuinenpark De Koekelt ligt aan de rand van dit gebied, tussen het Veldhuizerbos en de voetbalvelden van DTS (Door Training Sterk).

In dit onderzoek is gekozen met name een focus te leggen op de buurten die het dichtst bij tuinenpark De Koekelt liggen, namelijk: de Dalen, Velden & Beken en de Hoven (door ons genoemd 'ring 1'. Bij elkaar tellen deze buurten 5848 inwoners, waarvan 584 (10%) niet-westerse allochtonen en 708 (12%) westerse allochtonen. In de Steinen ligt het percentage niet-westerse allochtonen (8%) en westerse allochtonen (9%) lager, maar in overige wijken van Ede-Veldhuizen (ring 2), de Horsten en de Burgen, zijn deze percentages veel hoger met respectievelijk 23% en 10% in de Horsten en 51% en 6% in de Burgen. De groene druk (percentage inwoners jonger dan 20 jaar) in deze buurten varieert tussen 40% en 48%, de grijze druk (percentage inwoners van 65 jaar en ouder) ligt significant lager: 15%, 18% en 38%.

'Ring 1' rondom De Koekelt, onderdeel van Ede-Veldhuizen B, heeft overwegend kleinschalige bebouwing met tuinen en een lage structuur. De huizen zijn in de jaren zeventig en tachtig gebouwd. Het gebied wordt gekenmerkt door woonerven en wordt getypeerd als een rustig en homogeen gebied.

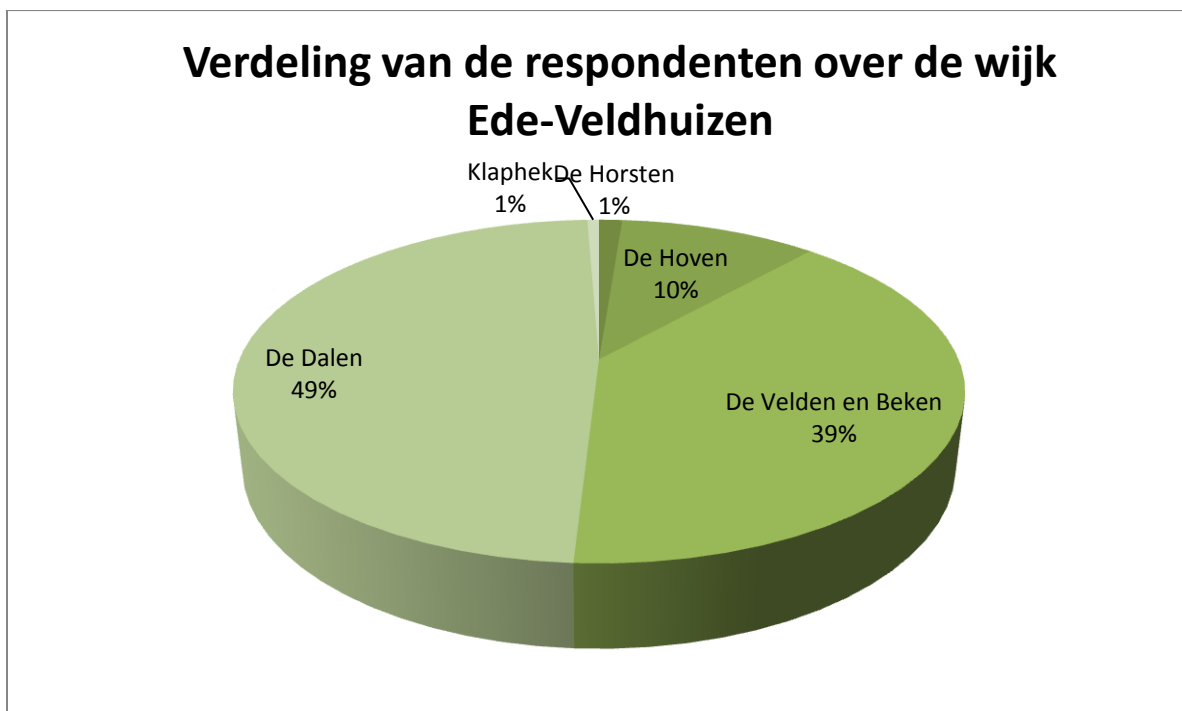
Bron: www.ede.nl, ede.buurtmonitor.nl

Tekst box 1. Ede-Veldhuizen: achtergrondinformatie

5.1 De respondenten

In een periode van vier dagen hebben 169 wijkbewoners de enquête ingevuld, waarvan 102 vrouwen en 67 mannen. De leeftijd van de respondenten loopt uiteen van 13 tot en met 80 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 50. De standaard deviatie is 15; er is een evenredige spreiding van leeftijden onder de ondervraagden. De meest voorkomende leeftijd is 54 jaar; dit is 5% van het totaal.

De hoogst afgeronde opleiding is bij de meeste respondenten HBO (34%) en MBO (27%) of middelbare school (18%). Van de ondervraagden is 90% van Nederlandse afkomst en 86% heeft ook Nederlandse ouders. Anderen komen uit andere Europese landen, Indonesië of Afghanistan. De meeste respondenten komen uit de wijken: de Dalen (48%), de Velden (40%) en de Hoven (10%), welke respectievelijk het dichtst bij de locatie van Tuinenpark De Koekelt liggen. Deze wijken worden in dit onderzoek ook wel aangeduid met ring 1. Ring 2 bevat de wijken in Ede-Veldhuizen die verder van De Koekelt af liggen (Klaphek, de Burgen, de Horsten en de Steinen; zie bijlage II). Een overzicht van de respondenten per wijk is in grafiek 1 te vinden.

Grafiek 1. Verdeling van de respondenten over de verschillende wijken van Ede-Veldhuizen in percentages (N=169).

De ondervraagde wijkbewoners wonen gemiddeld al 19 jaar in de wijk Ede-Veldhuizen. De standaard deviatie is 12, wat betekent dat de aantallen ver verspreid om dit gemiddelde liggen. Zo wonen bijvoorbeeld drie respondenten al 44 jaar in de wijk, maar twee mensen korter dan een jaar.

Van de respondenten woont 38% samen met zijn of haar partner, 34% van de ondervraagden woont samen met een gezin met kinderen. 17% Van de respondenten woont alleen en 9% heeft een andere woonsituatie aangegeven, de laatste groep betreft vooral thuiswonende jongeren.

5.2 Sociale interactie in Ede-Veldhuizen

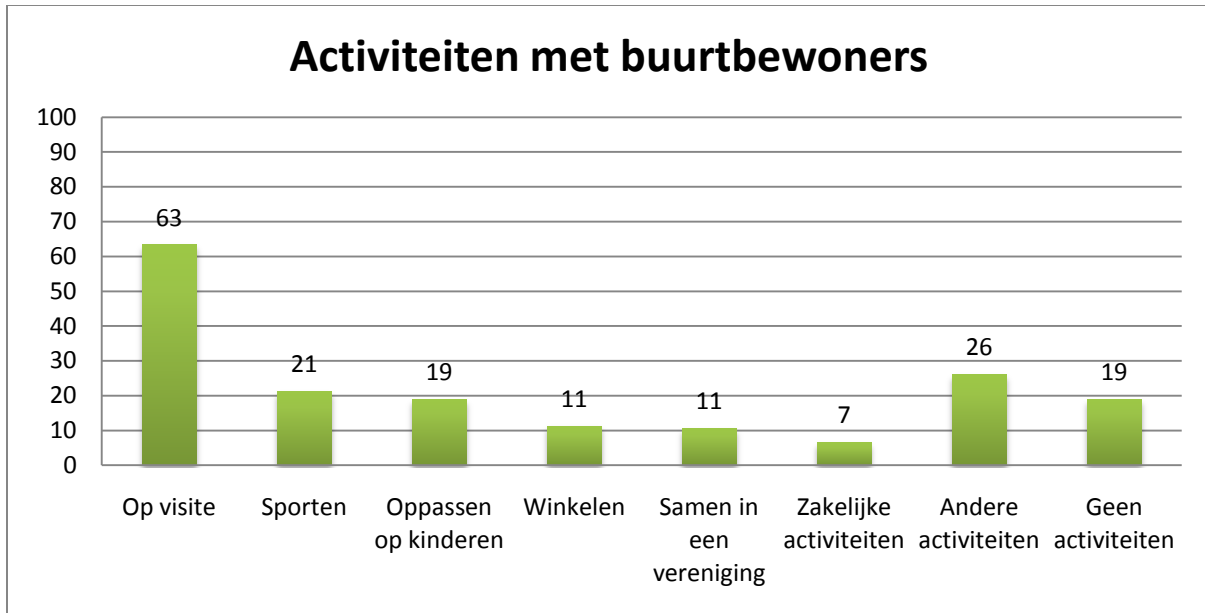
Dit gedeelte betreft de sociale contacten of sociale interactie die wijkbewoners hebben binnen de wijk Ede-Veldhuizen. Achtereenvolgens worden gezamenlijke activiteiten en ontmoetingsplekken behandeld. Eén van de eerder genoemde randvoorwaarden die nodig is om medegebruik te bevorderen in een tuinenpark is sociale integratie (AVVN, 2007). Hiermee wordt bedoeld op buurtverenigingen, organisaties en verscheidene groepen uit de buurt zoals ouderen, minder validen, nieuwe Nederlanders et cetera. In deze paragraaf wordt daarom ingegaan op de wijze waarop wijkbewoners al interactie met elkaar ondervinden, om zo een beschrijving te geven van de huidige situatie. Deze informatie kan mogelijk aantonen of er voor De Koekelt een kans is weggelegd om een eventuele nichemarkt te vervullen in buurtactiviteiten en -interactie.

5.2.1. Gezamenlijke activiteiten

Veel wijkbewoners in Ede-Veldhuizen hebben naar eigen zeggen intensief contact met hun directe burens. Gezamenlijk worden verschillende activiteiten ondernomen door buurtbewoners waardoor een meerderheid van 80% naar eigen inzicht aangeeft redelijk tot zeer intensief contact te hebben met de burens. De wijkbewoners hebben over het algemeen redelijk contact met andere bewoners van Ede-Veldhuizen (44% van de respondenten). Slechts 7% heeft intensief contact met andere wijkbewoners, bijna de helft van de respondenten (49%) heeft geen tot matig contact met andere mensen in de wijk.

De activiteit die het meest wordt ondernomen door buurtbewoners is bij elkaar op visite gaan (63%). De twee daaropvolgende populaire activiteiten die wijkbewoners samen ondernemen, zijn sporten (21%) en op elkaars kinderen passen (19%). Verder heeft 26% van de ondervraagden contact met hun burens in relatie met hun huis: gedurende vakantieperiodes passen ze op het huis van de ander of ze helpen elkaar met klussen aan huis en tuin. Voor gezinnen met kinderen geldt dat zij in contact staan met elkaar door het delen van oppasmomenten, speelmomenten en/of schoolactiviteiten. Huisdieren zijn voor een groot aantal inwoners van Ede-Veldhuizen een bindende factor. Samen de hond uitlaten, of op de hond of kat passen zijn activiteiten waarbij buurtbewoners elkaar treffen evenals bij toevallige ontmoetingen tijdens het wandelen met de hond.

Enkele bewoners komen samen om een potje jeu de boules te spelen, te wandelen of te fietsen en samen naar de fitness te gaan. Een overzicht van de activiteiten die de respondenten met hun buurtbewoners ondernemen is te vinden in grafiek 2.

Grafiek 2. Activiteiten die de respondenten ondernemen met hun buurtbewoners in de wijk Ede-Veldhuizen in percentages (N=169).

Een aantal mensen spreekt van een buurtfeest of een buurtbarbecue die, eens of meerdere keren per jaar samen wordt georganiseerd voor bewoners. Samen eten en gezelligheid opzoeken is een gewilde bezigheid onder bewoners van Ede-Veldhuizen. Ook sportdagen, marktjes, braderieën en concerten worden georganiseerd voor en door buurtbewoners. Het klaar staan voor anderen wordt ook een aantal maal genoemd als een belangrijke taak van de 'goede buur'. Zomaar een praatje maken of elkaar toevallig tegen het lijf lopen. Samen naar de kerk of de bijbelclub gaan zijn ook activiteiten die door enkele buurtbewoners worden genoemd.

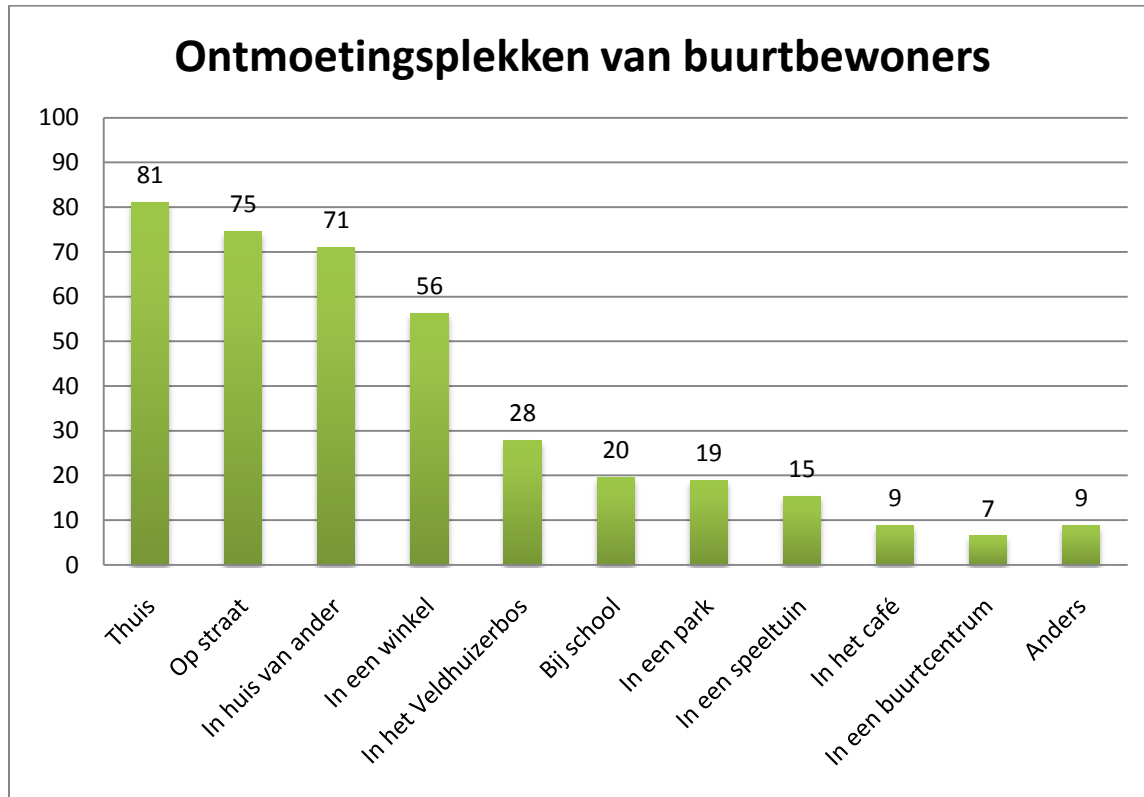
Deze uitkomsten duiden op een grote verbondenheid tussen burens binnen de wijk; zij passen op elkaars huizen, tuinen, kinderen en dieren. Ook wordt zo nu en dan een feest georganiseerd of samen gewandeld of gesport. Gesteld kan worden dat in de wijk Ede-Veldhuizen sprake is van een grote interactie tussen directe burens. Echter, van een zeer brede interactie kan niet gesproken worden. Bijna de helft van de wijkbewoners heeft vrijwel geen contact met buurtbewoners die niet hun burens zijn; minder dan de helft van de bewoners heeft redelijk contact met buurtgenoten.

5.2.2. Ontmoetingsplekken

Ontmoetingsplaatsen zijn van belang voor de ontwikkeling van lokale gemeenschappen en sociale banden met burens omdat mensen hier sociale relaties kunnen ontwikkelen (Flap en Volker, 2005; Volker et al. geciteerd in Maas et al. 2009). De meeste ontmoetingen tussen buurtgenoten in lokale recreatievoorzieningen vinden plaats in scholen, kerken en parken (Ibid.). Van de ondervraagden vertelt 21% dat hij of zij lid is van een geloofsgemeenschap zoals kerk of moskee. Opvallend genoeg stellen maar enkelen dat zij buurtgenoten ontmoeten in een kerkgebouw. Van de respondenten is 20% lid van

een sportvereniging. De meeste respondenten (55%) zijn echter niet actief lid van een organisatie in de wijk Ede-Veldhuizen.

De sociale contacten tussen de wijkbewoners van Veldhuizen vinden vooral in de privésfeer plaats; 81% ontmoet elkaar thuis of in het huis van de ander (71%). Een deel van de ondervraagde wijkbewoners ziet elkaar in het park (19%) of in het Veldhuizerbos (28%). Het buurtcentrum wordt door weinig ondervraagde wijkbewoners bezocht; slechts 7% geeft te kennen daar anderen te ontmoeten. Ook op het werk en tijdens het uitgaan of 'rond hangen' komen buurtbewoners elkaar tegen. In grafiek 3 is te zien waar de buurtbewoners van de wijk Ede-Veldhuizen andere buurtbewoners ontmoeten.

Grafiek 3. Ontmoetingsplekken van buurtbewoners in de wijk Ede-Veldhuizen in percentages (N=169).

28% Van de respondenten zou met de hoop op spontane ontmoetingen met andere wijkbewoners naar De Koekelt gaan. Voor de meerderheid van de respondenten is dit echter geen beweegreden. Vaak werd tijdens de enquêtes aangegeven dat men dit wel leuk zou vinden wanneer het zou gebeuren, maar dat ze er niet speciaal voor naar het park gaan. In zijn artikel over 'social capital' schrijft Leyden (2003), dat in de huidige maatschappij de meeste ontmoetingen plaatsvinden in een woning na het maken van een afspraak; sociale interactie komt minder vaak voor bij spontane ontmoetingen. Leyden stelt dat dit deels wordt bevorderd door planologen die privacy hoog in het vaandel houden, waardoor plekken voor spontane sociale interactie zoals winkels, parken en scholen steeds minder worden ingecalculeerd bij wijkontwikkeling. Het feit dat 28% van de geënquêteerden in de wijk Ede-Veldhuizen het leuk zouden vinden om spontane ontmoetingen te ervaren, geeft aan dat zij hier wel open voor staan. Wanneer, volgens Leyden (2003), mogelijkheden ontstaan voor deze vormen van sociale interactie en het sociale kapitaal van bewoners binnen een wijk zal worden vergoed, zal dit een positief effect zal hebben op de

gezondheid van de bewoners evenals op het vertrouwen in elkaar. De sociale controle binnen een wijk wordt hierdoor ook vergroot wat countereffectief kan werken als het gaat om vandalisme en diefstal (Leyden, 2003).

Het is dus van belang voor de sociale cohesie in en de leefbaarheid van de wijk Ede-Veldhuizen om deze plekken voor ontmoetingen te creëren of aan te moedigen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt grotendeels bij beleidsorganen die prioriteiten moeten stellen aan groene leefomgevingen. Door Leyden (2003) wordt een oproep gedaan de publieke bewustwording van groene leefruimtes te vergroten. De mogelijkheid voor De Koekelt om een open tuinenpark in te richten, herbergt een kans om ontmoetingsplekken te creëren ter bevordering van de sociale interactie en integratie van buurtbewoners.

Wat opvallend is in de resultaten, is dat slechts 13% van de respondenten graag zou meedoen aan georganiseerde activiteiten in het tuinenpark. De meerderheid geeft aan hier weinig waarde aan te hechten. Dit sluit aan bij wat Herman Vroklage heeft genoemd in een vraagggesprek (AVVN Utrecht, donderdag 9 juni 2011): hij stelt dat de vereniging van een tuinenpark zich in moet zetten om mogelijke medegebruikers aan te trekken bij de activiteiten van het park. Mensen komen vaak niet uit eigen beweging naar een tuinenpark, aldus Vroklage. Een tuinenpark moet volgens hem reclame maken voor zichzelf om de betrokkenheid van de buurt te vergroten. In dit opzicht is het niet ontmoedigend dat enkel 13% aangeeft geïnteresseerd te zijn in activiteiten: de taak ligt bij De Koekelt om de interesse van wijkbewoners te wekken.

5.2.3. Conclusie

In deze paragraaf is duidelijk geworden dat al een grote verbondenheid is tussen de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen. Men heeft met de directe burens, over het algemeen, meer contact dan met andere buurtgenoten. Er worden uiteenlopende activiteiten genoemd die buurtbewoners ondernemen, waarvan bij elkaar op de visite gaan het meest populair is. Deze basis van verbondenheid kan De Koekelt ten goede komen, daar verbondenheid een randvoorwaarde voor gezamenlijk medegebruik en betrokkenheid bij een tuinenpark is (AVVN, 2007)

Binnen de wijk bestaan al verscheidene verenigingen en groepen die regelmatig samenkomen of activiteiten organiseren, zoals een buurtbarbecue of een kerkelijke samenkomst. Hiermee zou De Koekelt ook een recreatieve functie kunnen bewerkstelligen: recreatief medegebruik is een tweede randvoorwaarde voor meerwaarde van een tuinenpark (AVVN, 2007:3). De sociale meerwaarde van De Koekelt zou versterkt kunnen worden, wanneer De Koekelt ontmoetingsplekken creëert en zo inspeelt op een algemene behoefte van sociale cohesie binnen een wijk.

5.3. Ontspanning en rust in een groene omgeving

Het volgende onderdeel van de enquête (deel B, zie bijlage III voor de enquête) gaat in op de waarde die wijkbewoners hechten aan een groene omgeving. In deze paragraaf zal besproken worden wat mensen verwachten van een groene omgeving, hoe tevreden ze zijn met de huidige situatie en wat

aandachtspunten kunnen zijn voor De Koekelt. Verder zal in dit onderdeel naar voren komen welke effecten een groene omgeving heeft op de gemoedstoestand van wijkbewoners.

5.3.1. Mate van belang en tevredenheid

In de enquête is voor wijkbewoners die meer dan twee jaar in Ede-Veldhuizen wonen de mogelijkheid gegeven om aan te geven hoe zij hun wijk hebben zien veranderen. Eén vijfde van de respondenten geeft aan de wijk niet te hebben zien veranderen. Het merendeel van de ondervraagden vindt de wijk stabiel en goed onderhouden. Zij geven echter wel aan dat ze veel groen hebben zien verdwijnen, hoewel zij over het algemeen hun wijk als groen zouden betitelen.

Foto 2 en 3: Voorbeelden van groenvoorzieningen in Ede-Veldhuizen.

Ten aanzien van de groenvoorzieningen in de wijk Ede-Veldhuizen zegt het merendeel van de respondenten veel waarde te hechten aan variatie in natuur en omgeving. Veelal wordt ook verwacht dat een groene omgeving wandelmogelijkheden biedt en dat de groene omgeving bereikbaar en toegankelijk is voor verschillende doelgroepen zoals minder validen en ouderen. Het feit dat veel buurtbewoners aangeven dat jammer te vinden dat het groen verdwijnt, is positief voor De Koekelt, daar zij hierin een plaats kan innemen als stabiele groenfactor in de wijk. Hiermee wordt het ecologische aspect van het tuinenpark mogelijk zeer op waarde geschat door de buurtbewoners. Het tuinenpark kan op deze manier een meerwaarde op dit niveau creëren.

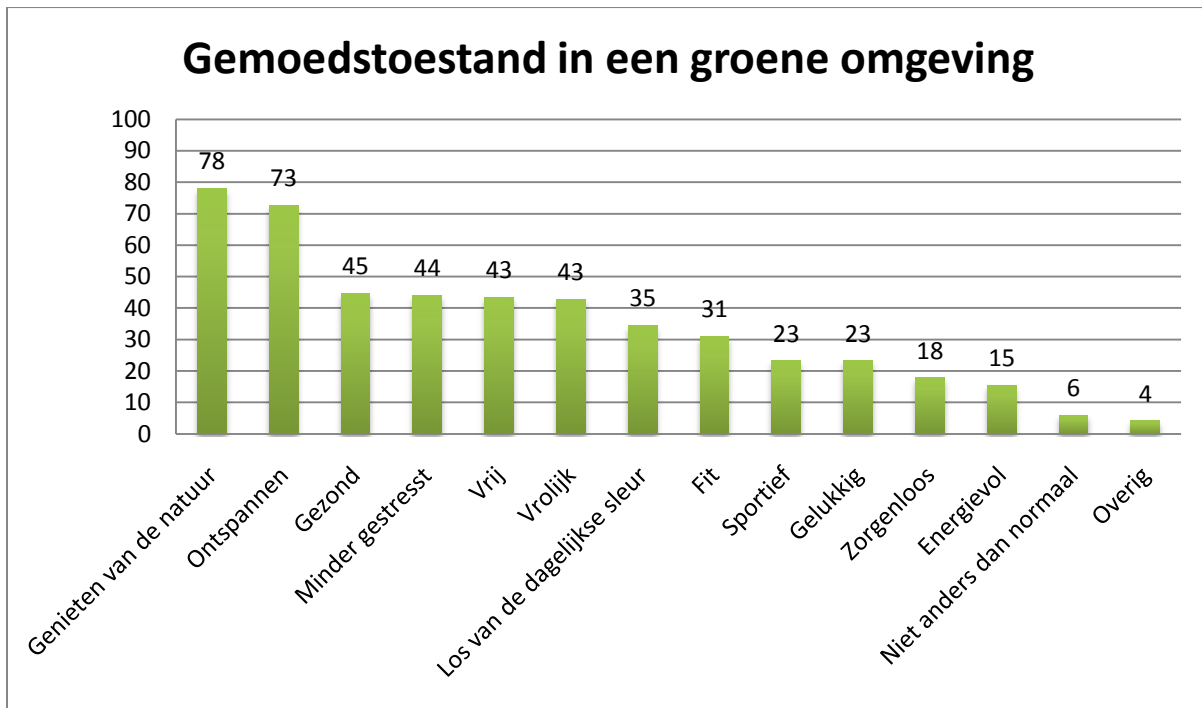
Bijna een kwart van de respondenten vindt dat de wijk rommeliger is geworden en verwijst naar onkruid, loszittende tegels en rondslingerend afval. Hier tegenover staat dat 9% vindt dat de wijk juist netter geworden is. Het onderhoud van wandel- en fietspaden wordt door 17% redelijk tot zeer belangrijk gevonden, maar tegelijkertijd zijn de respondenten hier redelijk tot zeer ontevreden over. Daarnaast is 18% van de respondenten redelijk tot zeer ontevreden over de netheid van groenvoorzieningen in de wijk Ede-Veldhuizen, terwijl zij dit wel als zeer belangrijk ervaren.

De meningen over het belang van uitlaatplaatsen voor honden zijn verdeeld, evenals de tevredenheid over de uitlaatplekken. Van de respondenten is 31% redelijk tot zeer tevreden over

hondenuitlaatplekken, tegenover 21% die redelijk ontevreden of zeer ontevreden is. 55% vindt uitlaatplaatsen redelijk tot zeer van belang. Dat kan betekenen dat respondenten meer hondenuitlaatplekken willen zien, of juist dat mensen niet tevreden zijn over het gebruik van de uitlaatplekken met het oog op overlast van hondenpoep of loslopende honden. Het lijkt van essentieel belang om een duidelijker beleid en uitoefening van controle te hebben wat betreft hondenuitlaatplekken en losloopgebieden aangezien de meningen hierover uiterst verdeeld zijn.

5.3.2. Gemoedstoestand in een groene omgeving

De respondenten werd de vraag voorgelegd hoe zij een bezoek aan een park of bos ervaren. Een luttel 6% van de ondervraagden gaf aan dat zij zich niet anders dan normaal voelen in een groene omgeving. Bijna 80% van de respondenten gaf aan dat zij genieten van de natuur om zich heen wanneer zij zich in een bos of park begeven. Van de ondervraagden zegt 70% meer te kunnen ontspannen in een groene omgeving. Tussen de 40% en 50% van de ondervraagden geeft aan minder gestrest te zijn en zich vrijer en vrolijker te voelen in een bos of park. Een overzicht van de gemoedstoestand van de respondenten in een groene omgeving is te vinden in grafiek 4.

Grafiek 4. Gemoedstoestand van de respondenten in een groene omgeving in percentages (N=169)

Dat de respondenten zich in een groene omgeving minder gestrest voelen en zich vrolijker en vrijer voelen in een bos of park is, volgens Kellert (1993), terug te leiden naar een aangeboren liefde voor natuur; de mens leert niet van de natuur te houden, zij wordt met deze liefde geboren. Deze zogenaamde biofilie gaat er zelfs van uit dat de mens afhankelijk is van natuur en een natuurlijke

omgeving, doordat het in ons brein is gegraveerd (Kellert, 1993). Hierdoor is te verklaren dat een persoon ontspant en geniet van een natuurlijke omgeving.

Een toevoeging aan de manier waarop mensen een groene ruimte zoals een park of een bos beleven, is dat een aantal respondenten het 'lekker' vindt om in de natuur te zijn en zegt dit te combineren met aanbidding of geloofsbeleving. Een volgende respondent gaf aan dat een gevoel van tevredenheid over hem heen komt wanneer hij in het bos loopt. De spirituele meerwaarde van een bos of een natuurlijke omgeving is onderzocht door Van Trigt et al. (2003). Zij concluderen dat personen intense spirituele ervaringen in een groene omgeving kunnen hebben.

Het tuinenpark De Koekelt kan een meerwaarde vormen op cultureel niveau; veel bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen die een bos of park bezoeken genieten van de natuur, en ondervinden rust hiervan. Een toegevoegde waarde die De Koekelt hierbij zou kunnen hebben van culturele aard is dat mensen een bezoek aan een park of bos kunnen combineren met levensbeschouwing.

5.3.3. Veiligheid

Enkele respondenten hebben aangegeven dat zij kunnen genieten van een bos of park mits het veilig is, hier wordt ingegaan op de sociale veiligheid in een bos of bosrijke omgeving. Eén derde van de respondenten vindt dat door de jaren heen de wijk Ede-Veldhuizen onveiliger is geworden. Bewoners lijken meer op zichzelf en kennen hun buurtgenoten in mindere mate. De respondenten gaven aan dat dit komt door zowel verhuizingen van buurtgenoten als de variatie in gezinssamenstellingen; opgemerkt wordt dat nu meer jonge gezinnen in de wijk wonen dan voorheen. Een andere reden voor de trend dat mensen elkaar minder goed kennen is de verandering naar meer variatie in etniciteit van de bevolking in de wijk. Het gevoel van veiligheid heeft echter niet alleen te maken met het wel of niet kennen van andere buurtbewoners. Een aantal bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen hebben hun zorgen uitgesproken over rondhangende jongeren of druggerelateerde ontmoetingen in de omgeving van het Veldhuizerbos, wat de directe omgeving van De Koekelt betreft.

De problemen die zijn genoemd, zijn de zorgen van enkele wijkbewoners waar een gevoel van onveiligheid uit naar voren komt. Hangjongeren kunnen zich schuldig maken aan ongepast gedrag of hebben een houding naar anderen toe die vaak als sociaal onaangepast wordt geïnterpreteerd. In een rapport van Alterra (2004) wordt gesteld dat de veiligheidsbeleving een individu in een bos of bosrijke omgeving kan worden versterkt wanneer deze persoon beter bekend is met de omgeving en haar bezoekers (Alterra, 2004:58-59). Wanneer de betrokkenheid van wijkbewoners van Ede-Veldhuizen bij tuinenpark De Koekelt vergroot, voelen mensen zich mogelijk ook veiliger voelen in deze omgeving en kan meer rust worden ondervonden van de omgeving.

Daarnaast kunnen ook de beeldvorming en verhalen van anderen over het natuurgebied invloed hebben op het veiligheidsgevoel van individuen (Ibid). Wanneer De Koekelt positief voor de dag komt, en steeds meer bezoekers heeft, zal dit kunnen bijdragen aan het hebben van een veilig gevoel ten opzichte van het tuinenpark. Dit kan mogelijk leiden tot een verhoogd bezoekersaantal van het tuinenpark en daarbij een vergroting van de sociale interactie teweegbrengen, waardoor de meerwaarde op sociaal niveau tevens kan worden verhoogd (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006).

5.3.4. Redenen voor een bezoek aan een bos of een park

In deze paragraaf worden verschillende redenen van wijkbewoners uiteengezet voor een bezoek aan een park of bos. Eerst wordt per thema de redenen voor een park- of bosbezoek uiteengezet, vervolgens worden de gegevens in een grafiek weergegeven.

Ontspanning

Een belangrijke reden voor een bezoek aan een park of bos komt sterk overeen met de ervaringen die gepaard gaan met een bezoek aan een groene omgeving: 73% van de respondenten zou voor ontspanning naar het tuinenpark gaan. Eerder is aangegeven dat 70% van de ondervraagden zich meer ontspannen voelt tijdens een bezoek aan een groene omgeving. Dit is dus tevens een reden voor een bezoek. Naast ontspanning komen velen (74%) ook voor hun rust. Slechts een kleine 5% van de respondenten vindt rust niet belangrijk.

Een zorg die in de enquête naar voren komt is de geluidsoverlast van de luidsprekers van de aangrenzende voetbalvelden. Wanneer dit tot overlast zou leiden, zullen veel respondenten hun rust niet meer kunnen vinden in het tuinenpark.

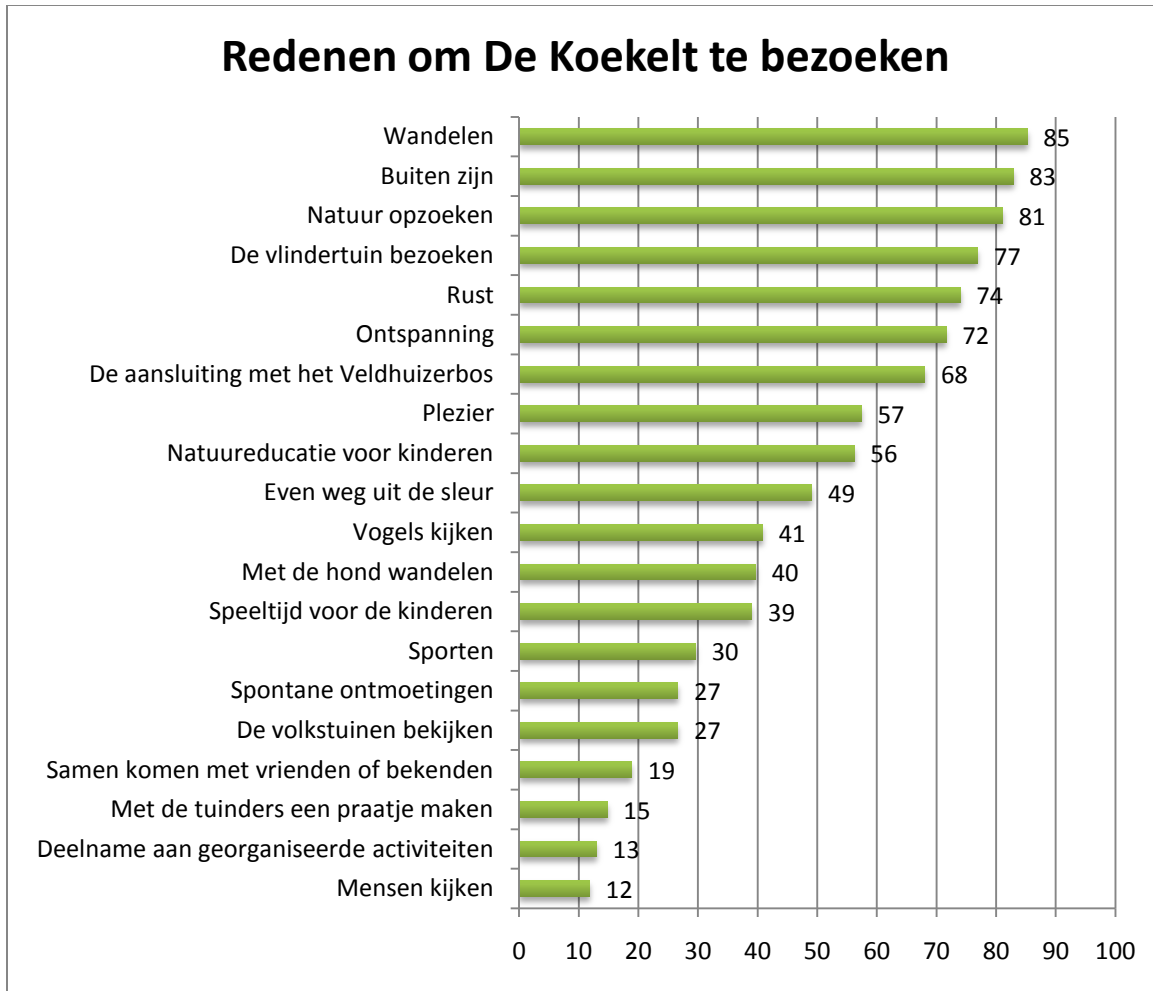
De helft van de respondenten (51%) gaat naar het park om even weg te zijn uit de dagelijkse sleur. Wandelen is ook populair onder de wijkbewoners: 88% vindt dit een belangrijke reden om naar het toekomstige tuinenpark te gaan. Slechts 1,8% zou niet naar het park gaan om te wandelen.

Natuur

Een grote meerderheid van 85% vindt de natuur een belangrijke reden om een park of bos te bezoeken; de natuur opzoeken is wat de meeste respondenten beweegt om naar een bos of park te gaan. De toekomstige aansluiting met het Veldhuizerbos geeft voor 68% een meerwaarde aan een eventueel bezoek aan De Koekelt. Slechts 8% vindt dit onbelangrijk.

Andere mogelijkheden die als belangrijke redenen worden gezien om De Koekelt te bezoeken zijn; een vlindertuin (77%), natuureducatie voor kinderen (56%), en het kijken van vogels (41%). In grafiek 5 is een overzicht te vinden van de redenen die respondenten belangrijk vinden om De Koekelt in de toekomst te bezoeken.

Opmerkelijk is dat slechts 27% aangeeft de aanwezigheid van volkstuinen als belangrijke reden te zien, tegenover een meerderheid van 73% voor wie dit geen reden is om het tuinenpark te bezoeken.

Grafiek 5. Redenen op De Koekelt te bezoeken in percentages (N=169).

Dat het merendeel van de ondervraagden de redenen van ontspanning, rust en 'buiten zijn' opgeeft om een park of bos te bezoeken staat met de 'Attention Restoration Theory', ontwikkeld door Stephen Kaplan (1995), die een focus legt op de fysieke voordelen van natuur. Volgens Kaplan (1995) kan een individu door middel van natuur de 'moeheid' van direct gerichte aandacht verminderen, en hierdoor zichzelf herstellen. In dit opzicht is een bezoek aan een bos of park voor de reden voor ontspanning en rust, waarbij ook bewust de natuur wordt opzocht, een natuurlijk proces. Kaplan noemt de natuur een idyllische plek om 'er even tussen uit' te zijn, zelfs al zou het bewuste stukje natuur in een stedelijke omgeving ligt. Wanneer het gevoel van 'even weg' zijn bij mensen opkomt, kan er al ontspanning ontstaan. Het tuinenpark De Koekelt kan hierbij als rustpunt dienen voor haar bezoekers en daarmee van meerwaarde zijn voor deze bezoekers.

5.3.5. Conclusie

Naar aanleiding van deze gegevens kan aangenomen worden dat de meeste toekomstige bezoekers van tuinenpark De Koekelt door middel van een wandeling rust en ontspanning zullen zoeken. Zij willen 'er

even tussen uit' en zoeken bewust een groene omgeving op om te kunnen genieten van de natuur en het 'buiten zijn'. Een aansluiting met het bos is een enorme winst en trekpleister voor het tuinenpark. De meeste buurtbewoners zijn niet geïnteresseerd in het in gebruik nemen van een moestuin, sommigen vinden het wel leuk om naar de tuinen te kijken.

Een meerwaarde van het tuinenpark zou mogelijk ontstaan wanneer variatie in groen en flora aan wordt gebracht, aangezien dit veel mensen aantrekt in een groene omgeving en het de gezondheid en de ontspanning bevordert. Een randvoorwaarde die gegeven wordt door het AVVN om een succesvol tuinenpark te openen is natuurlijk medegebruik (AVVN; 2007). De nodige aandacht voor natuur en het gebruik van de natuurlijke omgeving die een tuinenpark biedt, zijn essentieel voor een park. Gezien deze resultaten kan De Koekelt rekenen op natuurlijk medegebruik van bewoners van Ede-Veldhuizen; zij geven aan de natuur zeer hoog op waarde te schatten. Zij zoeken nu al de natuur op om te ontspannen en rust te vinden. De Koekelt kan hierin een meerwaarde bieden aan de wijkbewoners met haar natuurlijke omgeving.

5.4. Wensen en verwachtingen

In deze paragraaf zal worden uiteengezet wat de bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen wensen en verwachten met betrekking tot tuinenpark De Koekelt. Als eerste wordt ingegaan op de bekendheid van De Koekelt en van de plannen voor het tuinenpark. Daarna worden verschillende vormen van gewenste activiteiten en voorzieningen besproken.

5.4.1. Bekendheid van De Koekelt

Een meerderheid van 65% van de respondenten geeft aan bekend te zijn met De Koekelt. De meeste wijkbewoners die bekend zijn met De Koekelt kennen deze doordat zij regelmatig langs het tuinenpark wandelen of joggen, al dan niet tijdens het uitlaten van de hond. Anderen hebben te kennen gegeven dat zij bekend zijn met De Koekelt omdat zij vlakbij of ertegenover wonen. Een aantal kent De Koekelt doordat zij zelf een volkstuin hebben beheerd in het verleden.

Van de 65% respondenten die bekend is met De Koekelt, kent 40% niemand die betrokken is bij De Koekelt. Iets meer dan een kwart van de respondenten kent De Koekelt van vrienden die een tuin hebben. Twee van de respondenten kennen De Koekelt omdat zij anderen helpen een tuin te bewerken. Een aantal wijkbewoners kent De Koekelt omdat een buur (11%) of vrienden uit Ede-Veldhuizen (8%) een tuin in het park hebben. Acht van de ondervraagden heeft zelf een volkstuin bij De Koekelt. Slechts 7% geeft aan de vereniging van De Koekelt te kennen en een gelijk percentage zegt gehoord te hebben van georganiseerde activiteiten, rondleidingen of open dagen bij de tuinen.

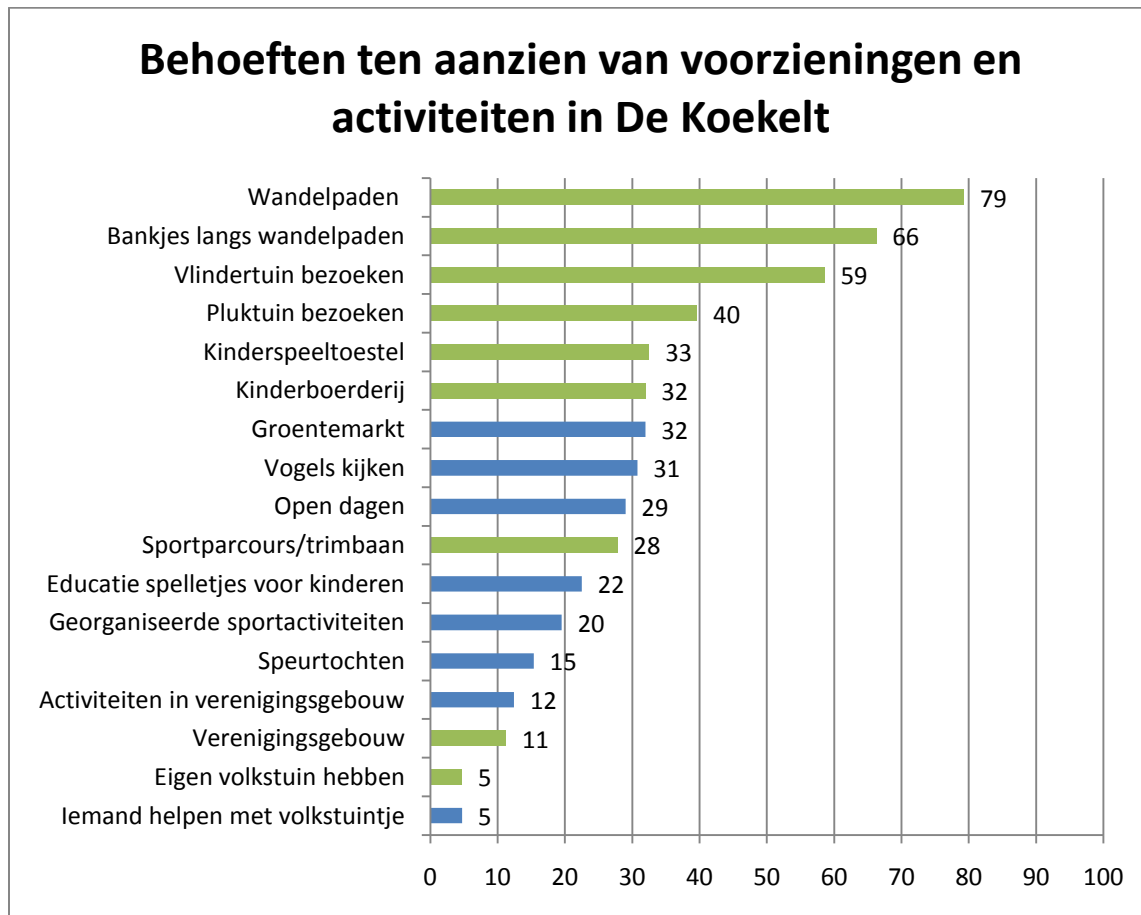
Zo'n 70% van de ondervraagde wijkbewoners is niet bekend met de aankomende transformatie naar een open tuinenpark te maken. 18% is naar eigen mening volledig bekend met de plannen, en een kleine 12% is gedeeltelijk op de hoogte. Van deze 12% hebben sommigen over de nieuwe plannen gelezen in de plaatselijke krant. Anderen hebben geruchten gehoord dat er iets gaat gebeuren en zijn op

de hoogte wat betreft de voetbalvelden die worden geplaatst. Echter, niemand van deze groep weet van de transformatie van De Koekelt naar een open tuinenpark.

De relatief lage mate van bekendheid met De Koekelt onder direct omwonenden is goed te verklaren door het feit dat het tuinencomplex nu nog gesloten is voor publiek. De lage bekendheid kan als een kans gezien worden, omdat De Koekelt daarmee ook nog geen duidelijk imago heeft onder wijkbewoners. Het bestuur is daarmee redelijk vrij om zich te positioneren in de wijk. Immers, wanneer een sterk imago heerst, kan het lastig zijn om meningen te veranderen en nieuwe interesses te wekken.

5.4.2. Gewenste activiteiten en voorzieningen in De Koekelt

In deze paragraaf bespreken we de wensen ten aanzien van toekomstige tuinenpark De Koekelt. We maken hierbij onderscheid tussen activiteiten en voorzieningen die De Koekelt kan bieden aan de wijkbewoners van Ede-Veldhuizen. Een overzicht de gewenste activiteiten en voorzieningen in De Koekelt is te vinden in grafiek 6.

Grafiek 6. Behoeften ten aanzien van voorzieningen en activiteiten in De Koekelt onder de respondenten (N=169). In groen de voorzieningen en in blauw de activiteiten.

Een interessante observatie is dat de mogelijk te organiseren activiteiten relatief minder populair zijn in vergelijking met de faciliteiten waar wijkbewoners zelf gebruik van kunnen maken. Per onderdeel wordt nu besproken wat de bevindingen zijn uit het onderzoek.

Voorzieningen

Bijna 80% van de respondenten zou gebruik maken van de wandelpaden. Wandelen in de wijk trekt bewoners bovendien sneller over de streep om mee te doen aan buurtactiviteiten (Leyden, 2003; Kim en Kaplan, 2004). Van de respondenten zou 66% ook graag gebruik maken van eventuele bankjes langs paden.

De aanwezigheid van bomen en gras wordt door buurtbewoners, ten opzichte van andere factoren zoals faciliteiten en woonvesting, als meest belangrijk gezien voor sociale interacties (Kuo et al, 1998). Volgens Coley, Kuo en Sullivan (Kuo et al, 1998) beïnvloedt het aantal bomen in een gebied zelfs direct het aantal vrijetijdsuren dat buurtbewoners in het gebied besteden. Tijdens invullen van de enquêtes gaf een groot aantal respondenten aan het belangrijk te vinden dat een groot aantal bomen en planten naast de wandelpaden staat. Meerdere respondenten hebben ook aangegeven dat een grasveldje of voetbalveldje gewenst is. AVVN raadt een gazon of ligweide, als onderdeel van een wandelroute, aan: “met name Turkse en Marokkaanse families zullen naar waarschijnlijkheid graag gebruik maken van een dergelijke plaats” (Platform Amateurs tuinieren, 1997: p.4).

Een gevarieerde natuur en open ontmoetingsplekken spelen een belangrijke rol in de vorming van gemeenschapsgevoel van wijkbewoners; infrastructuur die de mogelijkheden tot wandelen bevordert, verhoogt de kans op sociale interacties tussen wijkbewoners aanzienlijk (Kuo et al, 1998; Leyden, 2003; Kim en Kaplan, 2004).

Van de respondenten geeft 39% aan graag gebruik te willen maken van een pluktuin. Tijdens de enquêtes die mondeling werden afgenomen, bleek vaak dat veel wijkbewoners het toch niet zien zitten omdat “andere wijkbewoners dan die hele tuin wel zullen leegroven”. Verder werd aangegeven dat er interesse was voor een sportparcours/trimbaan (30%). De minst populaire optie was om een eigen volkstuin te hebben (5%) en activiteiten te ondernemen in het verenigingsgebouw (11%).

Bankjes worden door veel mensen nadrukkelijk gewenst om te gebruiken als rustplek tijdens een wandeling en het genieten van de natuur. Bovendien werd vaak verwezen naar het gebruik van een picknicktafel. Verder geven veel respondenten aan dat zij naar het park zouden willen komen voor de natuur. Ze zien graag veel variatie in kleur, bloemen en groen. Ze vinden het ook belangrijk dat het park zowel een gecultiveerde als een natuurlijke uitstraling heeft, bijvoorbeeld wilde tuinen in combinatie met een net onderhouden omgeving met paden, perken en bankjes. De aanwezigheid van vogels en nestkastjes wordt ook gewaardeerd. Enige respondenten hebben genoemd dat zij graag watervoorzieningen zien in het tuinenpark, zoals een fontein of waterspeelplek voor kinderen.

Een ander idee dat naar voren komt uit de enquêtes betreft verschillende vormen van kunst. Beeldende kunst werd een aantal keren genoemd, maar ook tuinarchitectuur en muziek werden

aangehaald. Een samenwerking met (amateur) kunstenaars of kunstverenigingen zou een culturele meerwaarde kunnen vormen voor De Koekelt.

Enkele respondenten maakten opmerkingen ten aanzien van faciliteiten in en om het tuinenpark. Zo geeft een aantal mensen aan dat zij graag prullenbakken zou willen in het park en langs de wandelpaden. Dit gegeven kan gelinkt worden aan de tevredenheid en het belang dat gehecht wordt aan de netheid van groenvoorzieningen. Eveneens wordt aangegeven dat sanitaire voorzieningen in het tuinenpark op prijs stellen worden gesteld, evenals de mogelijkheid om iets te eten of te drinken te kopen. Een café of een winkeltje zijn als voorbeelden genoemd. Daarnaast is er vraag naar een schuilplek bij regen.

Meermalen is in de enquêtes aangegeven dat er behoefte is aan een plek waarvan ook jongeren gebruik kunnen maken: een zogenaamde 'hangplek'. Tegelijkertijd geven anderen aan dat het tuinenpark moet waken juist *niet* een hangplek voor jongeren te worden, uit angst voor overlast en vandalisme.

Activiteiten

Zoals eerder is opgemerkt, zijn georganiseerde activiteiten relatief minder populair dan de voorgestelde voorzieningen. Toch zijn veel respondenten enthousiast over een aantal van de voorgestelde activiteiten, met name een groentemarkt, vogels kijken en een open dag.

Een landelijke trend is, volgens Schoutens et al. (2010) dat steeds meer consumenten vragen naar lokaal geproduceerde groenten. Het contact met de lokale producent draagt bij aan "het ervaren van de wekelijkse boodschappen als een 'belevenis' (p.16)". Hierdoor stijgt de populariteit van boerenmarkten (Schoutens et al., 2010). Dit kan een uitleg bieden voor de resultaten die hierboven weergegeven zijn. Blijkbaar is de interesse voor een groentemarkt en open dagen groot; wijkbewoners zijn nieuwsgierig naar wat er groeit en bloeit in de buurt.

Een groentemarkt is een voorbeeld van een activiteit dat geschaard gaat onder 'bewuste maar indirecte' betrokkenheid (Bakker en Overbeek, 2005), zoals besproken in hoofdstuk 4. Buurtbewoners kunnen geprikkeld en geënthousiasmeerd worden door een activiteit als een groentemarkt. Dit kan ook een manier zijn om de bekendheid van de vereniging De Koekelt bij buurtbewoners te vergroten.

Een educatieaspect binnen het tuinenpark vinden veel mensen een aantrekkelijk idee. Zij zien graag een combinatie van natuureducatie en -activiteiten voor kinderen én volwassenen. In de vragenlijst is alleen de mogelijkheid voor educatieve kinderspelletjes voorgelegd, maar een groot aantal respondenten noemde uit eigen initiatief ook natuureducatie voor volwassenen. Informatieve borden, cursussen over de tuinen en wat er groeit en bloeit en spelletjes met leeraspecten zijn een aantal voorbeelden hiervan.

In de enquête was tevens ruimte voor eigen ideeën van wijkbewoners met betrekking tot activiteiten. Er zijn vele ideeën geopperd, deze zijn verzameld in bijlage V. Enkele van deze ideeën zijn: picknicken, barbecueën, cursussen over kruiden en biologisch tuinieren, en sporten zoals volleybal, tennis en voetbal.

5.4.3. Conclusie

Over het algemeen vinden de ondervraagde wijkbewoners sociale en culturele waarden (zie hoofdstuk 4), van der Hoeven en Stobbelaar, 2006) van het tuinenpark het belangrijkste. Met betrekking tot de culturele waarden gaven veel respondenten in interviews en in de open vragen aan het belangrijk te vinden dat zowel kinderen als volwassenen weten hoe groente groeit. Dit hangt mogelijk samen met een landelijke trend naar behoefte aan kennis over de herkomst van voedsel (Schoutsen et al, 2010).

Zoals genoemd in hoofdstuk 4 zijn er vier randvoorwaarden voor een succesvol veranderingsproces naar een tuinenpark (AVVN, 2007). Uit de bovenstaande resultaten blijkt dat omwonenden vooral de randvoorwaarden *natuurlijk medegebruik* en *recreatief medegebruik* belangrijk vinden. Velen hopen op sociale interactie, maar willen niet direct meedoen aan georganiseerde activiteiten. Wel hopen ze op spontane ontmoetingen, die kunnen ontstaan als de randvoorwaarden natuurlijk en recreatief medegebruik vervuld zijn. Natureducatie, mogelijk aan de hand van een voorbeeldtuin met informatiebordjes, draagt bij aan sociale interactie en daarmee mogelijk aan integratie. Dit laatste is niet onderzocht in dit onderzoek; het betreft een dynamisch proces wat lastig te testen is. Echter, het feit dat onder respondenten behoefte is aan natuurlijk en recreatief medegebruik geeft aan dat er mogelijk ook kansen zijn om sociale interactie tussen wijkbewoners via bezoeken aan De Koekelt te vergroten.

Wijkbewoners lijken integratie van verscheidene functies in het tuinenpark ook interessant te vinden; zoals eerder genoemd heeft een aantal van de respondenten voorstellen gedaan om, naast natuur educatieve bordjes bijvoorbeeld ook kunst op het terrein te plaatsen.

5.5. Conclusie

In dit hoofdstuk is onder andere de sociale interactie van de wijkbewoners uiteengezet, daar één van de randvoorwaarden voor een succesvol veranderingsproces van tuinencomplex naar een tuinenpark, die de AVVN heeft aangereikt, de sociale integratie is.

Uit de resultaten is gebleken dat er in de wijk Ede-Veldhuizen reeds een sterke verbondenheid onder de buurtbewoners bestaat. De sociale integratie onder de respondenten is gunstig voor De Koekelt. Er zijn bestaande verenigingen, organisaties en buurtinitiatieven waarmee samengewerkt kan worden. Recreatief medegebruik kan hiermee worden gecombineerd door middel van activiteiten of georganiseerde dagen, wat de sociale waarde van het tuinenpark kan doen vergroten. Door ontmoetingsplekken te creëren biedt De Koekelt mogelijkheden voor sociale interactie tussen wijkbewoners, wat zowel de wijk als De Koekelt ten goede zal komen.

Verder is in dit hoofdstuk beschreven wat de wensen en behoeften van de wijkbewoners in Ede-Veldhuizen zijn wat betreft de groenvoorzieningen in de wijk. Ook werd er gekeken naar de verschillende redenen van de buurtbewoners voor een parkbezoek.

De meeste ondervraagden komen naar een bos of park om te ontspannen en rust te vinden. Zij houden ervan om er 'even tussen uit' te zijn en frisse neus te halen. Het merendeel van de respondenten is niet

geïnteresseerd in het beheren van een eigen moestuin. Het zou dus het voor De Koekelt wenselijker zijn in te gaan op natuurlijk medegebruik van het tuinenpark. Hiermee zou ook de ecologische meerwaarde van het tuinenpark versterkt kunnen worden aangezien veel bewoners aangeven te genieten van de natuur en groenbeleving, en waarde hechten aan variatie. De aansluiting met het Veldhuizerbos biedt mogelijkheden voor De Koekelt om meer mensen aan te trekken, en hen mogelijk ook te betrekken bij het park en haar activiteiten.

Als laatste is gekeken naar de verschillende ideeën over activiteiten en voorzieningen in De Koekelt. Kijkend naar de verschillende vormen van activiteiten die betrokkenheid bij natuur vergroten die genoemd zijn door Somers (in: De Bakker en Overbeek, 2005), hebben de meeste respondenten behoefte aan bewuste maar indirecte manieren om betrokken te zijn, zoals gebruik maken van de wandelpaden. De respondenten zien graag variatie in natuur en zijn nieuwsgierig naar bijvoorbeeld een groentemarkt of vlindertuin.

Integratie van functies kan hierin ook een rol spelen: een aantal respondenten gaf aan waarde te hechten aan kunst en aandacht voor architectuur en beelden in het tuinenpark. Dit zou een culturele meerwaarde kunnen geven aan het tuinenpark. Tevens gaven, met betrekking tot culturele waarden, veel respondenten in de enquêtes aan het belangrijk te vinden dat kinderen en volwassenen meer leren over natuur. Natuureducatie staat bij velen hoog in het vaandel, wat een trend blijkt te zijn in Nederland: steeds meer mensen zijn nieuwsgierig naar hoe alles bloeit en groeit (Schoutsen et al, 2010). De Koekelt kan met betrekking hierop natuurlijk en recreatief medegebruik combineren en stimuleren bij wijkbewoners.

Om activiteiten te organiseren, is het goed mogelijk dat De Koekelt meer op haar eigen bestand zou moeten leunen; weinig buurtbewoners hebben behoefte iets te organiseren, of om überhaupt mee te doen aan activiteiten op De Koekelt. De vereniging van het tuinenpark kan hierin een uitdaging zien.

Van de vier randvoorwaarden (zie hoofdstuk 4) voor een succesvol veranderingsproces naar een tuinenpark (AVVN, 2007), blijken dat omwonenden vooral de *natuurlijk medegebruik* en *recreatief medegebruik* belangrijk te vinden. Sociale integratie als randvoorwaarde kan worden gericht op sociale interactie tussen buurtbewoners die het tuinenpark bezoeken, maar ook tussen De Koekelt en verschillende groepen zoals ouderen, minder validen et cetera. Wanneer gekeken wordt naar de aanwezige kwaliteiten van en interesses in het tuinenpark kan geconcludeerd worden dat nodige randvoorwaarden voor een succesvol tuinenpark in potentie aanwezig zijn in de wijk Ede-Veldhuizen.

6. Organisaties in Ede-Veldhuizen: interviews

In dit hoofdstuk staan thematisch de interviews weergegeven met verschillende organisaties in de buurt van tuinenpark De Koekelt. AVVN (2007) stelt, dat recreatief- maatschappelijk- en natuurlijk medegebruik, tezamen met integratie van functies en sociale integratie de randvoorwaarden zijn voor het vergroten van de meerwaarde van een tuinenpark. Daarom is gekozen om in de interviews met buurtorganisaties de focus te leggen op vragen als de functie van de organisatie in de buurt Ede-Veldhuizen, (on)bekendheid met De Koekelt en de mogelijkheden tot *economische betrokkenheid* (De Bakker en Overbeek; in Hubeek, Geerling-Eiff, Van der Kroon et al., 2006) bij het tuinenpark in de toekomst. De interviews dienden als input voor het verkrijgen van een overzicht in wensen, behoeften en mogelijkheden tot medegebruik van tuinenpark De Koekelt en worden in dit hoofdstuk nader geanalyseerd. Een overzicht van de vragen gesteld in de interviews is te vinden in bijlage IV.

6.1 Selectie van buurtorganisaties

Er is een inventarisatie van de organisaties in Ede-Veldhuizen en een eerste interview gehouden met Peter van Wal¹, die meer inzicht kon geven in de wijk Ede-Veldhuizen, maar verzocht heeft om anoniem te blijven. Daarnaast is een bezoek gebracht aan een bijeenkomst in de wijk Ede-Veldhuizen over de aansluiting van het Veldhuizerbos en De Koekelt. Tijdens deze bijeenkomst is met verschillende groepen en organisaties kort gesproken. Op basis van de inventarisatie, het interview met Peter van Wal en de wijkbijeenkomst zijn vijf organisaties geselecteerd op basis van volgende criteria:

1. De organisatie is gevestigd in de wijk Ede-Veldhuizen;
2. De organisatie heeft een sociale functie in de wijk (en niet enkel een economische functie);
3. De organisatie kan mogelijk betrokken raken bij De Koekelt (de functie van de organisatie kan op een logische manier verbonden worden met De Koekelt);
4. De organisatie is goed te bereiken (via e-mail of telefoon);
5. De geselecteerde organisaties hebben verschillende functies in de buurt (diversiteit van geïnterviewde organisaties).

¹ Dit is een fictieve naam

Er zijn interviews afgenomen met de volgende organisaties:

Organisatie:	Gesproken met:	Datum en duur interview:
<p>El Karam – Vrouwengroep Vereniging voor vrouwen van Somalische, Marokkaanse en Nederlandse afkomst met als doel ontmoeting, ontspanning en ontwikkeling tussen vrouwen van verschillende culturen.</p>	<p><i>Charifa El Kaddouri: interim-voorzitter van El Karam en gemeenteraadslid van de PVDA in Ede.</i></p>	<p>17-05-2011 Duur: 30min</p>
<p>Betrokkene bij de buurt De persoon werkt vanuit een sociaal maatschappelijke rol en heeft daarom een globaal inzicht in de wijk Ede-Veldhuizen.</p>	<p><i>Anoniem, in dit rapport naar verwezen met de naam Peter van Wal.</i></p>	<p>18-06-2011 Duur: 45 min</p>
<p>Evangelische Basisschool ‘De Rots’ De Rots is een evangelische basisschool gevestigd in de wijk Ede-Veldhuizen. Deze basisschool is recent gestart (in 2010). De Rots heeft in het verleden al contact gehad met De Koekelt met betrekking tot het inrichten en onderhouden van een schooltuin in De Koekelt.</p>	<p><i>Hielke Doetjes, directeur van de school en leerkracht van groep 5, 6 en 7.</i></p>	<p>26-05-2011 Duur: 30 min</p>
<p>Scouting De geïnterviewde scoutingvereniging is gelegen ten westen van het Veldhuizerbos en maakt dan ook veel gebruik van dit bos.</p>	<p><i>Ruben Breuker en Erik Brouwer, teamleiders van de scouting.</i></p>	<p>09-06- 2011 Duur: 30 min</p>
<p>Groenhorst College Het Groenhorst College is een vmbo en mbo school die zich richt op onderwijs in thema’s als groen, voeding en dier en organiseert daarom regelmatig activiteiten en excursies voor scholieren die te maken hebben met het onderhouden van groenvoorzieningen.</p>	<p><i>Mark Dees, directeur van het Groenhorst College.</i></p>	<p>15-06-2011 Duur: 35 min</p>
<p>Welzijnsorganisatie Ede Organisatie voor onderlinge betrokkenheid van kinderen, jongeren en volwassenen in Ede met als doel het stimuleren van inwoners om mee te doen in de samenleving.</p>	<p><i>Anoniem</i></p>	<p>16-06-2011 Duur: 25 min</p>

6.2 Analyse van de interviews

In deze sectie zal een analyse van de interviews worden gegeven, achtereenvolgens betreffende de rol van de organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen; de bekendheid van De Koekelt; het imago van tuinieren en van De Koekelt; mogelijkheden met betrekking tot De Koekelt; en tot slot communicatie.

6.2.1. Rol van de organisaties in de wijk Ede-Veldhuizen

De geïnterviewde organisaties vervullen een verscheidenheid aan maatschappelijke rollen in de wijk Ede-Veldhuizen, waaronder educatie, zorg, entertainment en openbare orde. Enkele van de geselecteerde organisaties vervullen meerdere functies in de wijk Ede-Veldhuizen. Een goed voorbeeld van een organisatie met meerdere functies in de wijk Ede-Veldhuizen is El Karam. Zij verzorgt activiteiten op allerlei gebieden, zoals zorg, educatie en ontspanning. El Karam heeft dus meerdere functies in de wijk Ede-Veldhuizen en onderhoudt daarom ook contact met verschillende partijen, zoals politici van de gemeente Ede, het Groenhorst College, de wijkcoördinator, et cetera.

Het vervullen van meerdere functies of het hebben van meerdere rollen in de buurt zorgt ervoor dat de geïnterviewde organisaties met meerdere andere organisaties in contact staan. Platform Amateurtuinieren (1997) geeft aan dat door een tuinenpark te combineren met andere recreatieve functies mogelijk de meerwaarde van de tuin (in dit geval De Koekelt) als recreatie- en groen gebied kan worden vergroot.

Basisschool De Rots heeft bijvoorbeeld contact met de buurtvereniging en de gereformeerde kerk in de directe omgeving van de school. Daarnaast wil het schoolbestuur de buurt op de hoogte brengen van de verbouwplannen van de school, zodat de buurtbewoners potentieel kunnen helpen met schilderen of iets dergelijks. Een goed contact met de wijk is voor de school van groot belang.

El Karam wil een huiskamersfeer bieden aan vrouwen in de wijk, zodat zij elkaar dingen kunnen leren. Echter, het educatieve aspect op zich maakt het niet aantrekkelijk genoeg om te komen. Daarom is er ook veel ruimte voor ontspanning. Er worden diverse thema's behandeld, zoals diabetes, EHBO, kinderen met ADHD, et cetera. Wat wordt behandeld hangt vaak af van de suggesties die de vrouwen naar voren brengen. Studenten van het Groenhorst College kwamen eens een workshop bloemschikken geven bij El Karam. Daar kwamen vrouwen van veel verschillende culturen op af en achteraf gaven de vrouwen aan een leuke tijd gehad te hebben.

De wijk Ede-Veldhuizen wordt door alle organisaties als multicultureel omschreven en daarom kiezen sommigen ervoor een verschuiving te maken naar een meer multiculturele aanpak. Hoewel een aantal organisaties (de scouting en het Groenhorst College) aangeven dat ze het lastig vinden om deze multiculturele aanpak door te voeren, zijn de meeste organisaties zich bewust van het belang van het onderhouden en versterken van contact met mensen van andere culturen.

De scouting wil graag een afspiegeling zijn van de wijk maar beseft dat zij dat op dit moment niet is. De wijk is erg multicultureel, terwijl de scouting vrijwel geen allochtone leden kent. Daarom is de organisatie op zoek naar nieuwe initiatieven om deze doelgroep te bereiken.

Ook het Groenhorst College zou graag meer multicultureel contact hebben. De leerlingen komen weinig in aanraking met andere culturen en Mark Dees, de directeur van de school, ziet in het onderhouden van een tuin een uitgelezen kans om deze contacten te ontwikkelen.

6.2.2. Bekendheid van De Koekelt

Uit de gesprekken met de organisaties komt duidelijk naar voren dat De Koekelt weinig bekendheid heeft onder de buurtorganisaties. Alleen Peter van Wal is bekend met de nieuwe plannen van De Koekelt en Mark Dees van het Groenhorst College is zelf lid van VAT-Ede (hij heeft een tuin op een ander complex). Charifa El Kaddouri van El Karam geeft aan iets opgevangen te hebben van de nieuwe plannen, maar kan ons niet meer vertellen dan dat zij heeft gehoord dat de tuinen weg moeten. Dat is opvallend, omdat ze als gemeenteraadslid voor de Partije van de Arbeid de wijk Ede-Veldhuizen in haar portefeuille heeft. De bekendheid van De Koekelt bij de scouting en basisschool De Rots is minimaal.

Mark Dees van het Groenhorst College kent het VAT-Ede goed. Hij heeft zelf een eigen tuin bij één van de complexen van VAT-Ede, samen met zijn kinderen. De kinderen erbij betrekken “is wel heel gaaf”. Verder heeft Mark Dees ook contact met bestuursleden van VAT-Ede over een strook tuin achter het Groenhorst College. Deze strook ligt nu nog helemaal braak, maar hij zou daar graag een tuin aanleggen voor zijn eigen school.

6.2.3. Imago van tuinieren en van De Koekelt

Alle partijen zijn erg enthousiast over de nieuwe plannen van De Koekelt en de geïnterviewden zien het belang in van een tuinenpark voor hun eigen organisatie of voor andere mensen. Dat De Koekelt nu een park wordt dat door de hele buurt gebruikt kan worden vinden ze erg positief.

Charifa El Kaddouri van El Karam vindt dat De Koekelt een erg mooie locatie heeft. De nieuwe plannen van De Koekelt vindt ze aantrekkelijk, omdat op deze manier veel diversiteit gecreëerd kan worden. “Wie kan daar nou tegen zijn?” zegt ze.

De geïnterviewde welzijnsorganisatie streeft naar maatschappelijke betrokkenheid in Ede, wat aansluit bij de nieuwe plannen van de Koekelt. Zij vindt het open stellen van het tuinenpark een “super leuk initiatief” en vindt het “mooi om te zien” dat zoveel mensen al betrokken zijn.

Mark Dees geeft aan dat het Groenhorst College wel eens betrokken is geweest (op kleine schaal) bij andere tuinen. Scholieren zijn wel eens aan de slag geweest in een volkstuin. Volgens Mark Dees willen de leerlingen vaak graag helpen met tuinieren, ze zijn heel enthousiast.

Ook Hielke Doetjes van Basisschool De Rots ziet een link met educatie. Hij vindt het belangrijk dat “kinderen opgroeien met groen en dat ze lekker met hun handen in de aarde kunnen zitten”.

6.2.4. Mogelijkheden met betrekking tot De Koekelt

Kansen buiten de tuingrenzen

Het is niet voor alle organisaties makkelijk om te bedenken op welke manier ze betrokken kunnen zijn bij De Koekelt. Hielke Doetjes van Basisschool De Rots ziet wel zelf al mogelijkheden met betrekking tot De Koekelt. Naast de school bevindt zich een grote lap grond die aanvankelijk werd onderhouden door de gemeente. De gemeente heeft deze grond overgedragen aan de school voor onderhoud, maar dit kost erg veel geld. Als De Rots straks het hele schoolgebouw ter beschikking heeft, lijkt het Hielke Doetjes een goed idee om van deze grond een moestuin te maken.

Hielke Doetjes ziet het creëren van een moestuin enerzijds als een kans om geld te besparen en anderzijds als een goede leerzame invulling voor de leerlingen die in de stad al genoeg steen om zich heen hebben. Echter, de plannen staan nog in de spreekwoordelijke kinderschoenen. De mogelijke rol van De Koekelt ziet Hielke Doetjes als het geven van adviezen over bijvoorbeeld het onderhouden van een moestuin en voor de inkoop van zaden.

Het onderhouden van een moestuin op De Koekelt wordt door sommige organisaties als niet interessant bestempeld. Hielke Doetjes van basisschool De Rots onderhoudt liever een eigen moestuin op schoolgrond.

Wanneer wij Hielke Doetjes vragen of hij ook geïnteresseerd zou zijn in het onderhouden van een schooltuin op De Koekelt, antwoordt hij: ‘vlakbij is altijd makkelijker’. Toch staat hij er niet negatief tegenover. De kinderen gaan wel vaker op de fiets naar activiteiten toe en De Koekelt is dan zeker niet te ver weg. Dit kan echter niet met kleuters. Daarnaast is het ook vaak lastig om ouders mee te krijgen voor begeleiding van de fietstocht van de kinderen.

Hetzelfde zien we terug bij het Groenhorst College, welke beschikking heeft over twee hectare grond en daar graag een eigen tuin voor zijn studenten zou ontwikkelen. Charifa El Kaddouri van El Karam vindt dat het onderhouden van een tuin in De Koekelt meer iets is voor tuinders en dat het onderhouden van een tuin door de leden van El Karam niet haalbaar is. Ook voor de scouting is het niet haalbaar een tuin te beheren op De Koekelt. De scouting heeft ooit een volkstuin gehad op hun eigen terrein, maar de leiding bleek al snel overbelast met onderhoudswerkzaamheden. Voor de scouting komen er alleen kinderen op zaterdag en daarmee is het doordeweeks onderhouden een probleem. De leiding moet daarvoor speciaal naar de scoutingplaats. Ook een gedeelde tuin zou geen optie zijn. Dan zou de scouting elke week langs moeten gaan, terwijl ze per groep maar twee uur hebben. Elke week op en neer naar De Koekelt is daardoor niet erg aantrekkelijk.

Dat verschillende organisaties geen eigen tuin willen onderhouden in De Koekelt betekent echter niet dat ze niet betrokken zouden willen en kunnen raken bij De Koekelt. Tijdens de interviews worden soms interessante aanknopingspunten aangedragen door de geïnterviewden die hieronder worden behandeld. Verder reageren de meeste geïnterviewden zeer enthousiast op de, door ons, voorgestelde ideeën. Hieronder geven we per thema de meningen weer van de verschillende organisaties.

Educatie

De organisaties reageren over het algemeen zeer enthousiast op ideeën die betrekking hebben op educatie.

Een educatief programma op De Koekelt zou Hielke Doetjes erg interessant vinden. Onder educatief verstaat hij informatie over gezonde voeding, les over milieu, duurzaamheid, wat is biologisch, et cetera. Veel kinderen weten niet wat er allemaal bij komt kijken voordat er eten op je bord ligt, of hoe groenten verbouwd worden. Een presentatie zou dan erg leerzaam zijn.

Ondanks dat Het Groenhorst College evenals basisschool 'De Rots' voorkeur geeft aan een eigen tuin zijn ook zij wel geïnteresseerd in het educatieve aspect. Vooral de link tussen educatie, culturele diversiteit en voeding spreekt Mark Dees wel aan. "Een uitwisseling met tuinders van De Koekelt:" ziet hij wel zitten, "omdat deze mensen vaak heel enthousiast iets kunnen vertellen over hun hobby".

Nu de paden vanuit het Veldhuizerbos door zullen lopen naar De Koekelt zou een speurtocht of quiztocht wel interessant zijn voor de scouting. "De scouts kunnen dan leren over de natuur en het verbouwen van groenten, maar vooral ook om te weten wat je met deze groenten allemaal kan. Wat kan je bijvoorbeeld allemaal koken van een wortel? Dat vinden vooral de oudere meiden leuk om te weten."

De welzijnsorganisatie geeft aan mee te willen denken aan een gepast invulling van het educatieve aspect en geeft aan dat 'de organisaties een verrijking voor elkaar kunnen zijn'. Echter is het voor hen noodzaak om in te spelen op de wensen en behoeften van bewoners daar zij afhankelijk zijn van geld van derden.

Verkoop producten

Ed van Dam van BTV-Elderveld te Arnhem gaf in het interview met zijn organisatie aan dat het starten van een kleine winkel zorgt voor een klein inkomen voor de organisatie alsmede een versterkte link met de buurt door de interactie die onderling ontstaat (BTV-Elderveld, 30 mei 2011, Arnhem). De scouting is ook gevraagd of zij hier behoefte aan hebben daar zij vaak gezamenlijk koken op eigen terrein, maar de interesse hiervoor is beperkt.

Wanneer er fruit of meel verkocht zou worden op De Koekelt zou de scouting daar alleen in geïnteresseerd zijn als het erg goedkoop is. De prijs is voor de scouting erg belangrijk, want het moet een goedkope hobby blijven; dat maakt scouting juist zo aantrekkelijk.

Contact met andere culturen

Een aantal organisaties geven in de interviews aan dat ze in het organiseren van activiteiten een mogelijkheid zien om contact te leggen (zijzelf of hun leden) met andere culturen. Wanneer we vertellen over de verschillende culturen op De Koekelt lijkt het Ruben Breuker en Erik Brouwer van de scouting erg leuk wanneer allochtonen iets zouden vertellen over wat ze verbouwen en wat ze er in hun cultuur van koken. Dat brengt het multiculturele aspect dichterbij en daarnaast kunnen daardoor allochtonen bekend raken met de scouting.

Het Groenhorst College heeft ook aangegeven geïnteresseerd te zijn in de mogelijkheid voor hun scholieren om contact te leggen met andere culturen. Volgens Mark Dees weten de Edenaren niet goed hoe ze met de toenemende multiculturaliteit in de stad moeten omgaan, noch de politici, noch de wijkbewoners. Ede is een zeer blanke, Christelijke stad. Zelf wisselt Mark Dees regelmatig tips uit met Turkse vrouwen, en dat zou hij ook wel graag wat meer op zijn school willen zien gebeuren. Het is een leuke manier om in contact te komen met andere culturen.

Overige activiteiten

Verschillende organisaties geven aan dat ze het leuk vinden om activiteiten in en rond De Koekelt te organiseren.

Charifa El Kaddouri van El Karam zou de vlindertuin erg leuk vinden om te bezoeken met de vrouwen. De vereniging maakt wel eens wandelingen. Ze zouden dan misschien ook eens De Koekelt kunnen bezoeken. Tevens focust El Karam zich elk jaar op een bepaald thema. 2012 staat in het teken van natuur en milieu. Charifa El Kaddouri ziet hier wel een potentiële link met De Koekelt. Gedurende het jaar zullen verschillende activiteiten georganiseerd worden, zoals een bezoek aan een afvalcombinatie (recyclingbedrijf), een bezoek aan een bos met een boswachter en een workshop over bloemen en planten. De Koekelt zou met activiteiten kunnen aansluiten bij dit thema.

De welzijnsorganisatie denkt dat ook voor De Koekelt een goede mogelijkheid is weggelegd in het bijdragen aan verbetering en meer betrokkenheid in de wijk. Zij ziet een mogelijke rol voor zichzelf met name in het helpen bij de invulling van de wensen en behoeften van wijkbewoners, "bijvoorbeeld door kinderen een tuin te laten houden en workshops te organiseren". De welzijnsorganisatie zou dus op projectbasis wat kunnen betekenen en staat positief tegenover samenwerking op projectmatige basis.

De scholen zien ook een mogelijkheid voor De Koekelt om naar buiten toe te helpen door het delen van kennis met betrekking tot moestuinen.

Basisschool De Rots heeft beschikking over een eigen stuk grond naast de school. Hielke Doetjes geeft aan dat ze hier mogelijk een eigen moestuin aan gaan leggen. Hij zou hierbij wel advies willen van De Koekelt met betrekking tot het aanleggen van een moestuin.

6.2.5. Communicatie

Tijdens de interviews kwam naar voren dat de communicatie tussen De Koekelt en de betreffende organisaties van groot belang is voor het betrekken van organisaties bij het tuinenpark. De geïnterviewden gaven aan dat een actieve benadering vanuit De Koekelt daarin essentieel is.

Mark Dees van het Groenhorst College geeft aan dat het gemakkelijk is om op korte termijn kleine dingen te organiseren zoals workshops. "Kleine dingen zijn zeker interessant omdat het resultaat gelijk zichtbaar is". Hij benadrukt wel voortdurend dat het initiatief van De Koekelt komen, het bestuur van de tuinen zal actief contact met hem moeten zoeken om te kijken wat de mogelijkheden zijn. Hij voelt wel maatschappelijke verantwoordelijkheid om dit soort activiteiten in de buurt te ondernemen maar alleen als een 'win-win situatie' ontstaat. Maar wederom: "dan moet de actie van De Koekelt komen".

Een aantal organisaties heeft ook aangegeven dat de door De Koekelt georganiseerde activiteiten actief naar de wijkbewoners en wijkorganisaties moet worden gecommuniceerd. Een aantal organisaties heeft ervaring met het organiseren van activiteiten en benadrukken dat de deelnemers niet vanzelf naar de activiteiten komen.

Charifa El Kaddouri heeft ervaring met het organiseren van activiteiten. Zo heeft El Karam een workshop bloemschikken georganiseerd met het Groenhorst College. Volgens Charifa El Kaddouri was er toen actief promotie gemaakt. Charifa benadrukt dat dit erg belangrijk is, met name een persoonlijke aanpak werkt goed. "Anders komen mensen niet".

Ook de scouting heeft ervaring met het organiseren van activiteiten. Ruben Breuker en Erik Brouwer geven aan dat er onder allochtonen veel mond-tot-mondreclame is. Bij het organiseren van activiteiten voor deze groep mensen moet je daar rekening mee houden.

6.3. Conclusie

De meeste geïnterviewden zijn niet bekend met De Koekelt, maar zijn wel enthousiast wanneer wordt verteld over de plannen om het tuinenpark open te stellen. Hoewel geïnterviewde buurtorganisaties vrijwel allen niet bekend zijn met tuinenpark De Koekelt en de veranderingen die zij zal ondergaan, zien zij wel mogelijkheden om een link te leggen met de eigen organisatie.

Bovenstaande analyse toont aan dat bij de geïnterviewde organisaties met name wensen, behoeften en mogelijkheden tot het educatieve aspect groot zijn. Dit betreft het vergroten van de meerwaarde van het tuinenpark vanuit de *culturele laag* (Van der Hoeven en Stobbelaar, 2006). Interactie tussen tuinders en bezoekende organisaties staat hierbij centraal, want het beheren van een eigen tuin is veelal lastig voor organisaties, in verband met afstand en onderhoud.

Kortom, vooral kleinschalige projecten met een educatieve insteek genieten de voorkeur van geïnterviewde organisaties, waarbij gedacht kan worden aan activiteiten als een eenvoudige wandeling door de het tuinenpark, of het deelnemen aan workshops en presentaties. In alle gevallen wordt het initiatief bij De Koekelt gelegd.

7. Aanbevelingen

Vanuit de eerdergenoemde resultaten zijn er verscheidene aanbevelingen te geven om betrokkenheid van de wijk Ede-Veldhuizen bij De Koekelt te vergroten. Dit hoofdstuk begint met algemene aanbevelingen. Verder bouwt dit hoofdstuk voort op de drie genoemde mogelijke meerwaarde van een tuinenpark (zie hoofdstuk 4.2); ecologische, sociale en culturele meerwaarde. Deze vormen de structuur van dit hoofdstuk, waarbij iedere paragraaf een andere meerwaarde beslaat. Daarnaast worden aanbevelingen gegeven met betrekking tot communicatie.

7.1. Het combineren en implementeren van aanbevelingen

Veel van de gepresenteerde aanbevelingen kunnen op verschillende manieren bijdragen aan de meerwaarde van een tuinenpark. Daartoe moeten de genoemde punten niet strikt beschouwd worden in de paragraaf waarin zij genoemd worden. Het wordt aangeraden die aanbevelingen te implementeren die op verschillende vlakken meerwaarde creëren; de lagen ondersteunen en versterken elkaar (zie hoofdstuk 4.2). Daarnaast kan De Koekelt door het implementeren van aanbevelingen op verschillende lagen verschillende functies in de wijk gaan vervullen. Hierdoor verstevigt zij haar positie voor de wijkbewoners en de politiek. Om het hoofdstuk overzichtelijk te houden wordt niet iedere aanbeveling in meerdere paragrafen vermeldt, ook als de aanbeveling bij meerdere meerwaarde ondergebracht kan worden.

Sommige van de genoemde aanbevelingen kunnen conflicterend zijn. Het is daarom belangrijk dat er een balans wordt gevonden tussen de verschillende aanbevelingen en dat er nagedacht wordt over de gevolgen van het implementeren van een aanbeveling voor de specifieke doelgroep, alsmede voor andere groepen. Zo kan de wens om rust te vinden in het tuinenpark, een wens die veel wijkbewoners genoemd hebben, conflicteren met de wens naar muzikale activiteiten. Een afweging tussen de verschillende aanbevelingen is daarom nodig.

Daarnaast is het belangrijk te onthouden dat verschillende mensen op verschillende manieren betrokken dienen te worden bij De Koekelt. Zo heeft de ene doelgroep behoefte aan activiteiten die tot doel hebben op een bewuste en directe manier betrokken te raken (zoals door het onderhouden van een tuin). Andere mensen hebben juist meer behoefte aan activiteiten die tot doel hebben op een onbewuste manier betrokken te raken. Hierbij moet in ogenschouw genomen worden dat de ene vorm van betrokkenheid niet perse beter is dan de andere vorm.

Als laatste is het zeer van belang dat rekening wordt gehouden met de belasting van het implementeren van sommige aanbevelingen op het bestuur en de vrijwilligers. Zoals meerdere mensen in interviews hebben aangegeven (zie hoofdstuk 4.3) is het belangrijk niet te veel dingen tegelijk te willen. Het is beter om een aantal plannen te implementeren en deze goed te laten verlopen, alvorens andere aanbevelingen te implementeren. Hiermee kan een demotivatatie van het bestuur en de vrijwilligers voorkomen worden. Daarnaast heeft het tijd nodig om de wijkbewoners te activeren, en het organiseren van veel activiteiten achter elkaar kan er voor zorgen dat de opkomst laag wordt. Het organiseren van een enkele activiteit, om te beginnen, kan zorgen voor een grotere opkomst waardoor het bestuur, de tuinders, de vrijwilligers en de buurtbewoners enthousiast kunnen raken.

Algemene aanbevelingen

- ✓ Implementeer aanbevelingen die voor meerdere lagen van meerwaarde betekenis hebben;
- ✓ Zorg dat alle lagen van meerwaarde worden vergroot; combineer functies;
- ✓ Let op conflicterende wensen en behoeftes;
- ✓ Maak een balans tussen verschillende wensen en behoeftes;
- ✓ Organiseer niet te veel activiteiten achter elkaar.

7.2. Ecologische meerwaarde

Deze sectie gaat in op de eerste van de drie meerwaarde die een tuinenpark kan hebben; de ecologische meerwaarde.

7.2.1 Rust

Veel wijkbewoners zouden in het nieuwe tuinenpark vooral rust willen vinden. Men zou er graag wandelen; er is bij veel respondenten geen behoefte aan georganiseerde activiteiten en faciliteiten. Natuurbeleving en de spirituele meerwaarde die het wandelen met zich meebrengt is een veelvoorkomende wens van wijkbewoners. Het bestuur van het tuinenpark dient daarom te proberen de rust en kalmte binnen het park te bewaren. Deze aanbeveling kan conflicteren met andere aanbevelingen (zoals het organiseren van activiteiten).

Het bieden van ecologische meerwaarde is vanzelfsprekend voor een tuinenpark. Voor veel bewoners van Ede-Veldhuizen is de variatie in de natuur en groenbeleving een belangrijke reden om De Koekelt te bezoeken. Daarentegen grenst De Koekelt aan delen van Ede-Veldhuizen die relatief goed voorzien zijn van groen, waar een groot deel van de respondenten zeer tevreden over is. Dit kan betekenen dat het lastig is om een directe meerwaarde te geven in vergelijking met andere wandelplaatsen in Ede-Veldhuizen.

De verbinding tussen De Koekelt en het Veldhuizerbos is wel van groot belang voor wijkbewoners; wanneer de wandelaars zich in het Veldhuizerbos begeven kunnen zij ook door naar het tuinenpark lopen (zie hoofdstuk 5.3.4). Het is zaak voor De Koekelt deze verbinding effectief en uitnodigend te communiceren naar de bezoekers met bijvoorbeeld bordjes en toegangsbogen (meer over communicatie hoofdstuk 7.5)

7.2.2 Natuurlijke verscheidenheid

Veel wijkbewoners hebben aangegeven langs de wandelpaden een grote hoeveelheid en verscheidenheid aan plant- en boomsoorten te willen zien. Volgens de literatuur vergroot dit ook direct het aantal vrijetijdsuren dat men in een park besteedt (zie hoofdstuk 5.4.2.). Respondenten gaven voorbeelden van notenbomen en vruchtenstruiken met bijvoorbeeld bramen. Het plaatsen van bomen en struiken waar bezoekers wat van kunnen plukken kan een meerwaarde vormen voor de wijkbewoners om langs te lopen en tevens de ecologische meerwaarde vergroten. Ook een pluktuin heeft veel interesse opgewekt onder de respondenten (40%). Er moet daarbij wel nagedacht worden over hoe eventueel misbruik voorkomen kan worden (zie hoofdstuk 5.4.2). Een bordje waarmee een beroep wordt gedaan op de eerlijkheid van mensen zou hierin een uitkomst kunnen bieden.

Het aanleggen van een vlindertuin is een sterke aanbeveling: 60% van de ondervraagde wijkbewoners zou deze graag bezoeken. Vlinders zouden een originele ecologische meerwaarde kunnen geven aan het tuinenpark. Daarnaast kan ook worden gekeken of een breder scala aan dieren een mogelijkheid is in het tuinenpark; vogelkastjes zijn gewenst door bijna de helft van de ondervraagde wijkbewoners (zie hoofdstuk 5.4.2.) maar ook zogeheten 'insectenhôtels' (simpelweg blokken met kleine gaatjes als nestgelegenheden voor insecten) zouden een aanwinst kunnen zijn om de ecologische meerwaarde van het tuinenpark te vergroten.

7.2.3 Tuinieren

Een kleinere groep wijkbewoners en een aantal organisaties is geïnteresseerd in natuurlijk medegebruik. Een eigen tuin beheren is voor veel mensen een te belastende taak. Een klein aantal wijkbewoners gaf aan wel graag een ander met een tuin te willen helpen, en veel mensen zijn geïnteresseerd in tuinieren. Het zou leuk zijn wanneer deze mensen in contact komen te staan met tuinders die wel wat hulp kunnen gebruiken. Een ander idee is om workshops te organiseren voor groepjes van een klein aantal geïnteresseerden, en hen daarna de mogelijkheid te geven gezamenlijk een tuin te bewerken. Dit is een relatief laagdrempelige manier om bewust directe betrokkenheid te genereren. Naast het creëren van een ecologische meerwaarde draagt deze aanbeveling ook veel bij aan de sociale meerwaarde van een tuinenpark.

7.2.4 Onderhoud

Na een transformatie naar een open tuinenpark komt het onderhoud van algemene voorzieningen en algemeen groen vaak als een zware last op de verenigingsleden te liggen (zie hoofdstuk 4.3). Een tekort aan vrijwilligers zou deels opgelost kunnen worden door het verbinden van een vrijwilligersplicht van één activiteit bij het tekenen van een contract voor een tuin (zie hoofdstuk 4.3)

Aangezien er wijkbewoners zijn die als vrijwilliger zouden willen tuinieren bij De Koekelt, bestaat de mogelijkheid hen hiervoor in te zetten. Er kan ook gezocht worden naar vrijwilligers binnen bepaalde organisaties die tuinieren als dagbesteding zouden kunnen gebruiken, zoals een welzijnsorganisatie of

jongerenwerk. Betrokkenheid van wijkvrijwilligers zou daarnaast de sociale controle op het park kunnen vergroten.

Aanbevelingen voor ecologische meerwaarde

- ✓ Duidelijke, uitnodigende en toegankelijke verbinding met het Veldhuizerbos;
- ✓ Grote verscheidenheid aan bomen en planten langs wandelpaden;
- ✓ Vlindertuin;
- ✓ Pluktuin;
- ✓ Vogelhuisjes;
- ✓ Insectenhotels;
- ✓ Optie tot een gezamenlijke tuin;
- ✓ Workshops tuinieren;
- ✓ Onderhoud algemeen groen en schoonhouden park: vrijwilligers(-organisaties).

7.3 Culturele meerwaarde

Omdat De Koekelt nog weinig bekendheid geniet onder de bewoners en organisaties van Ede-Veldhuizen (zie hoofdstuk 5.4.1. en hoofdstuk 6.2.2.) is het bestuur relatief vrij in het creëren van een gewenst imago. Omdat het omliggende deel van de wijk Veldhuizen al veel groen biedt, kan er beter een focus worden gelegd op de culturele en sociale meerwaarde die De Koekelt kan bieden.

7.3.1 Educatie

Een groot aantal respondenten heeft aangegeven dat vormen van educatie met betrekking tot de natuur en tuinieren interessante toevoegingen zouden zijn voor het tuinenpark. Leren waar je eten vandaan komt wordt steeds belangrijker voor veel mensen, vooral voor hen die kinderen hebben. De Koekelt is, dankzij de tuinen, een uitgelezen plek hiervoor en kan zich hierbij op zowel kinderen als volwassenen richten.

Scholen kunnen goed bij de natuur van de tuinen betrokken worden door middel van biologielessen en dergelijke. Ook workshops, excursies en presentaties met betrekking tot educatie zijn een optie. Open dagen zijn een gewilde activiteit voor een derde van de ondervraagde wijkbewoners. Groepen die ook betrokken zouden kunnen worden bij de groei en bloei van de tuinen zijn ouderen en mensen die gebruik maken van dagbesteding. Ook kan er gedacht worden aan speeltoestellen met een leerzaam aspect.

Mogelijk kan De Koekelt een modeltuin aanleggen, met diverse types bloemen en planten, van inheemse en uitheemse afkomst, waarbij bordjes staan met korte uitleg over de groeiwijze en

-benodigheden. Op deze manier kan er, op speelse wijze, worden geleerd over natuur en tuinieren. Educatie genereert daarbij bewust en directe betrokkenheid, en kan een aanzet zijn tot verdere actieve betrokkenheid van wijkbewoners, met sneeuwbaaleffect op hun kennissenkring binnen de wijk.

Voor bijna een derde van de respondenten is de aanwezigheid van de volkstuinten een belangrijke reden om het tuinenpark te bezoeken (zie hoofdstuk 5.4.3.). Men vindt het leuk om de tuinen te bekijken en eventueel een praatje te maken met tuinders. De Koekelt kan hierin een faciliterende rol spelen door een bepaalde plek hierop in te richten. Een informatiebord met wat op de tuinen wordt verbouwd kan door tuinders zelf bijgehouden worden. Ook hier valt te denken aan een foto of anekdote, een presentatie van bijzondere momenten en bijzondere tuindelen. Dit kan vergroot de betrokkenheid bij de tuinders en het tuinieren vergroten. Deze activiteit kan gecombineerd worden met wandelen.

Er kan ook gedacht worden aan workshops over gastronomie: een aantal wijkbewoners evenals organisaties geeft aan geïnteresseerd te zijn in de verbreding van hun kennis over verschillende kruiden en groenten (zie hoofdstuk 5.4.2.). De Koekelt kan zowel een faciliterende als een organiserende rol hierin spelen. Kooklessen van mensen met verschillende (etnische) achtergronden kunnen interessant zijn om van te leren, en kunnen daarnaast een sociaal aspect met zich mee brengen, omdat mensen elkaar hier kunnen ontmoeten.

Een groentemarkt staat bovenaan de wensenlijst van de meeste wijkbewoners. Een 'weggeeftafel' (een succes in Zaanse tuinenparken: zie hoofdstuk 4.3.3.) of weggeefmarkt, waarop tuinders hun eventuele overschot aan groente of fruit kwijt kunnen aan wijkbewoners, kan een interessant alternatief zijn. Een weggeefmarkt is een manier om wijkbewoners bewust maar indirect bij De Koekelt te betrekken. Het geeft bovendien een sociale meerwaarde: een terugkerende markt kan sociale contacten vergroten.

7.3.2 Kunst

Een aantal respondenten heeft het idee aangedragen om kunst te plaatsen op het terrein van. Kunst kan op opvallende wijze geplaatst worden, als een versmelting met de groene omgeving en daarmee toevoegen aan een rijkere parkuitstraling. Er kan gedacht worden aan een klein fonteintje; dit combineert kunst met een waterspeelplek voor kinderen, waar ook interesse in is (zie hoofdstuk 5.4.2.). Kunstwerken kunnen ook een confrontatie bieden; voor de opmerkzame wandelaar kan het een bron van bezinning zijn. Het tuinenpark en het aangrenzende Veldhuizerbos geven vervolgens een uitgelezen mogelijkheid tot filosoferen tijdens een wandeling.

Het uitoefenen van kunst zou ook een mogelijk kunnen zijn voor De Koekelt om haar culturele meerwaarde te vergroten. Voorbeelden hier van zijn integratie van bijvoorbeeld theateervoorstellingen, schilderlessen of fotografie sessies. Een andere mogelijkheid is een vorm van participatie-kunst, waarin wijkbewoners zelf kunnen bijdragen aan een kunstwerk op De Koekelt, al dan niet onder supervisie van een professionele kunstenaar. Dit is een laagdrempelige manier van betrokkenheid, maar trekt mogelijk wel een brede groep wijkbewoners. Voorbeelden van participatie kunst zijn te vinden in bijlage VI.

7.3.3 Culturele activiteiten en de rol van organisaties

Themaweken zijn een idee; hierbij zou bijvoorbeeld (tijdelijke) kunst geëxposeerd kunnen worden, wat de kans vergroot op herhaaldelijk bezoek van wijkbewoners. Gezien de multiculturele aard van de verder gelegen delen van de wijk Ede-Veldhuizen, zouden thema-avonden naar culturele feestdagen een optie kunnen zijn (zie hoofdstuk 4.3.2.). Dit kan ook direct de betrokkenheid van allochtone wijkbewoners vergroten.

Organisaties in de wijk zouden een startpunt kunnen zijn bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten; meerdere organisaties hebben aangegeven hierin geïnteresseerd te zijn. Het initiatief om tot samenwerking te komen laten ze echter liever bij De Koekelt (zie hoofdstuk 4.3.1. en hoofdstuk 6.2.5.). Het voordeel van samenwerken met andere organisaties is veelzijdig. Vanuit de organisaties zou bijvoorbeeld de bekendheid van de georganiseerde activiteiten verspreid kunnen worden, waardoor wijkbewoners mogelijk makkelijker betrokken kunnen raken. Verder kunnen de organisaties nieuwe ideeën aandragen en vrijwilligers leveren voor het organiseren van de activiteiten.

Aanbevelingen voor culturele meerwaarde

- ✓ Cultureel parkkarakter;
- ✓ Kunst plaatsen;
- ✓ Integreren van kunstenaars/cursussen in het tuinenpark;
- ✓ Participatie kunst;
- ✓ Kijkje in de tuinderswereld; informatie prikbord met foto's en anekdotes;
- ✓ Gastronomie workshops;
- ✓ Natuureducatieve spelletjes voor kinderen; groenten puzzel-toestel, georganiseerde spelletjes;
- ✓ Natuur educatie voor volwassenen; Modeltuin met informatiebordjes, tuinier- of kookworkshops, excursies, open dagen;
- ✓ Thema feesten (Indiase week, Marokkaanse, etc.; inspelen op feestdagen).

7.4 Sociale meerwaarde

Uit dit onderzoek is gebleken dat slechts 13% van de ondervraagde wijkbewoners geïnteresseerd is in georganiseerde activiteiten (zie hoofdstuk 5.2.2.). Dit percentage hoeft niet als ontmoedigend worden ervaren en is normaal vergeleken bij andere tuinenparken. Er ligt echter een taak voor De Koekelt om de

interesse en nieuwsgierigheid van de buurt op te wekken. Het creëren van een sociale meerwaarde kan een manier zijn om deze interesse te wekken.

7.4.1 Bezoek aan De Koekelt stimuleren

Het creëren van een sociale meerwaarde vergt dat bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen naar het tuinenpark komen. Het bezoeken van een tuinenpark kan gestimuleerd worden door het aanleggen van open plekken en het plaatsen van bankjes en picknicktafels. Ook een goede toegankelijkheid kan bezoeken van wijkbewoners stimuleren. Het tuinenpark dient een welkome uitstralingen te hebben om mensen uit de wijk aan te trekken; informatievoorziening is hierbij van groot belang. Het plaatsen van bordjes bij de ingang van het park, waarop bezoekers uitdrukkelijk welkom worden geheten, zijn effectief gebleken (zie hoofdstuk 4.3.3.). Verder is een toilet wenselijk volgens een aantal respondenten en ook een schuilplek bij regen wordt uitdrukkelijk genoemd. Bovendien is pro-actieve communicatie naar buurtbewoners en -organisaties van belang. Daarover valt meer te lezen in hoofdstuk 7.5.

Een belangrijk punt, maar tegelijkertijd een punt waar de meningen zeer over verschillen, wordt gevormd door hondenuitlaatplekken. Om de toegankelijkheid van het tuinenpark te waarborgen, moet de overlast van hondenpoep zo beperkt mogelijk gehouden worden. Het aanleggen van duidelijke hondenuitlaatplekken is een manier om de overlast beperkt te houden. Daar de meningen over honden erg verdeeld zijn, is het aanbevelenswaardig een duidelijk hondenbeleid te voeren.

7.4.2 Veiligheid

Bankjes zijn door de overgrote meerderheid van de respondenten zeer gewenst. Daarentegen bestaat er ook een angst voor hangjongeren; sommige bewoners vrezen dat bankjes ook voor hen uitnodigend zullen zijn (zie hoofdstuk 4.3.2. en hoofdstuk 5.3.3.). Bankjes zouden daarom in elk geval niet rond de ingang moeten staan en liever ook niet direct langs smalle paden waar de bezoekers geen keus hebben en hangjeugd moet passeren. Het is aan te raden bankjes niet in verstopte hoekjes, omgeven met struikjes, te zetten. Een open karakter zorgt juist voor een grotere sociale controle, waardoor mogelijk minder overlast ontstaat (zie hoofdstuk 4.2. en hoofdstuk 4.3.1.).

Vandalisme vindt minder snel plaats wanneer men zich ergens mee verbonden voelt (zie hoofdstuk 4.2.). Een veelgebruikte techniek om dit gevoel van verbondenheid te genereren is informatievoorziening; bij werkplaatsen zie je tegenwoordig vaak foto's van 'de bouwvakkers' met namen en een beschrijving van het harde werk dat zij leveren. Dit zorgt voor minder irritatie bij gebruikers die overlast ondervinden en maakt voorbijgangers minder geneigd bouw materiaal te stelen, omdat een gevoel van persoonlijke betrokkenheid gewekt wordt. Rondom de tuinenclusters zouden informatieborden geplaatst kunnen worden met korte quotes van tuinders waaruit hun harde werk en trots met betrekking tot hun tuin blijkt.

7.4.3 (Nieuwe) ontmoetingen

Bankjes worden gezien als ontmoetingsplek, maar vooral als rustpunt. Een open plek of grasveldje kan ook dienen als ontmoetingsplek. Veel wijkbewoners vragen hierom en het stimuleert mogelijk de komst van allochtone families (zie hoofdstuk 5.4.2.) en jongeren. Ook mindervaliden en ouderen kunnen er baat bij hebben.

Wanneer actief gestreefd wordt naar het betrekken van bepaalde doelgroepen bij activiteiten, is het mogelijk om gemeentelijke subsidies te ontvangen (zie hoofdstuk 4.3.2.). Allochtone wijkbewoners kunnen een interessante doelgroep zijn voor De Koekelt, ook ter bevordering van sociale cohesie en integratie in de wijk. Een focus op multiculturaliteit kan direct bijdragen aan de sociale meerwaarde van het park en kan daarnaast zorgen voor extra financiering. Verschillende organisaties hebben aangegeven dat ze contact met andere culturen ook belangrijk vinden.

Tuinenpark De Koekelt zou in kunnen springen op deze wens van multiculturaliteit door actief de multiculturele wijk uit te nodigen en hierbij verschillende doelgroepen goed in het oog te houden. Een weggeefmarkt is bijvoorbeeld een manier om wijkbewoners bewust maar indirect bij De Koekelt te betrekken en tegelijkertijd verschillende culturen met elkaar in contact te laten komen. Deze activiteit heeft daardoor een sociale meerwaarde. Kooklessen van mensen met verschillende (etnische) achtergronden kunnen ook interessant zijn om van te leren en bieden ook de mogelijkheid om nieuwe culturen te ontmoeten.

Aanbevelingen voor sociale meerwaarde

- ✓ Verwelkomende atmosfeer: welkomstbordjes;
- ✓ Bankjes (vandalismebestendig);
- ✓ Open plekken of grasveldjes;
- ✓ Picknicktafels;
- ✓ Bordjes voor bekendheid met het harde werk van tuinders om vandalisme tegen te gaan;
- ✓ Duidelijk hondenbeleid;
- ✓ Toilet;
- ✓ Focus op multiculturaliteit;
- ✓ Weggeeftafel of groentemarkt;
- ✓ Schuilplek voor tijdens regen.

7.5 Communicatie

Uit verschillende interviews en enquêtes is gebleken dat een goede communicatiestrategie onontbeerlijk is voor het betrekken van bewoners en organisaties. Ook in de vorige paragrafen is het belang van communicatie meerdere malen onderstreept.

De bewoners zijn over het algemeen minder enthousiast over georganiseerde activiteiten dan de voorzieningen (zie hoofdstuk 5.4.2). Het is daarom belangrijk om activiteiten zo laagdrempelig mogelijk te houden en de bewoners actief uit te nodigen voor deze activiteiten. Het verspreiden van flyers is een manier om mensen bij activiteiten te betrekken. Daarnaast werd een *face-to-face* benadering door meerdere organisaties aangedragen als de beste manier om mensen uit te nodigen. Organisaties zijn zeer geschikt voor deze manier van promotie, door het persoonlijk aanspreken van leden.

Een actieve houding van het bestuur is ook gewenst in de communicatie met de wijkorganisaties (zie hoofdstuk 4.3.1. en hoofdstuk 6.2.5.). Dit kost veel tijd, maar kan bijdragen aan het creëren van meerwaarde van De Koekelt wanneer de georganiseerde activiteiten succesvol zijn (zie hoofdstuk 4.3.2.).

Effectieve en gerichte communicatie is dus van zeer groot belang voor het stimuleren van betrokkenheid. Een goede, duidelijke en handbare website is bijvoorbeeld cruciaal in het vergroten van de bekendheid van De Koekelt. Het investeren in een website werd aangeraden door meerdere organisaties (zie hoofdstuk 4.3.1.). Communicatie moet echter niet alleen in enge zin worden opgevat zoals het sturen van boodschappen via mail, krant of flyers. Communicatie betreft ook het uiterlijk van het park en de uitstraling, dat te zien valt als de lichaamstaal van het tuinenpark. De atmosfeer in het tuinenpark moet daarom verwelkomende te zijn (zie hoofdstuk 4.3.). Een open uitstraling en een duidelijke openstelling zijn belangrijk. Zorg ervoor dat de openstelling bekend is bij wijkbewoners.

Aanbevelingen met betrekking tot communicatie

Op De Koekelt

- ✓ Welkomstbordjes bij entree;
- ✓ Informatievoorziening;
- ✓ Welkome sfeer.

Naar wijkorganisaties

- ✓ Actieve benadering en initiatief vanuit De Koekelt;
- ✓ Onderhouden van een goede website.

Naar wijkbewoners

- ✓ Activiteiten laagdrempelig en toegankelijk presenteren;
- ✓ Actief promotie maken voor activiteiten.

7.6 Conclusie

Er een grote hoeveelheid aan ideeën gepresenteerd om de betrokkenheid van de buurtorganisaties en -bewoners te vergroten. Het is daarbij van belang dat De Koekelt een balans vindt tussen het organiseren van activiteiten en het bieden van voorzieningen enerzijds, en het bewaren van de authenticiteit en de rust van het tuinenpark anderzijds. De hierboven genoemde aanbevelingen betreffen verschillende lagen van meerwaarde die tuinenpark De Koekelt kan bieden. Zoals door het AVVN is aangegeven, steunen de verschillende lagen op elkaar en dient iedere laag versterkt te worden om uiteindelijk meerwaarde te creëren (hoofdstuk 4.2.). Verder is het van belang goed te kijken naar de doelgroep van De Koekelt en activiteiten te organiseren die aansluiten bij de doelgroep. Een overzicht van alle ideeën die geopperd zijn in interviews en enquêtes is terug te vinden in bijlage V.

8. Conclusie

Dit rapport beantwoordt de volgende onderzoeksvraag: *Hoe kan de betrokkenheid van bewoners en organisaties van de wijk Ede-Veldhuizen bij toekomstig tuinenpark De Koekelt worden vergroot?* Door in te spelen op de wensen en behoeften van bewoners en organisatie in Ede-Veldhuizen met betrekking tot de drie kwaliteitslagen, te weten sociaal, cultureel en ecologisch, kan mogelijk de meerwaarde van De Koekelt voor de wijk Ede-Veldhuizen worden vergroot.

Het openstellen van tuinenpark De Koekelt biedt veel mogelijkheden om de betrokkenheid van de wijk Ede-Veldhuizen te vergroten. De manier waarop de communicatie vanuit het bestuur naar de wijk Ede-Veldhuizen plaatsvindt is daarbij van essentieel belang. Om een open houding te onderhouden naar bezoekers toe, is het essentieel om een verwelkomende boodschap uit te dragen als tuinenpark. Daarbij is het goed om buurtbewoners op de hoogte te houden van de activiteiten en de nieuwtjes binnen het tuinenpark. Recreatief medegebruik kan gestimuleerd worden door het integreren van functies zoals het betrekken van scholen, natuurverenigingen of bezigheidsverenigingen. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat het belangrijk is dat het bestuur van De Koekelt de inspeelt op de interesses en talenten van haar leden om de kans dat een activiteit slaagt en voortleeft te vergroten.

Uit het onderzoek is gebleken dat de wijkbewoners onderling al veel sociale interactie hebben; zij ondernemen veel activiteiten samen met hun buurtgenoten. De Koekelt kan inspelen op deze sociale verbondenheid en als ontmoetingsplaats dienen. Tevens is uit het onderzoek naar voren gekomen dat de buurtbewoners voorzieningen zoals bijvoorbeeld wandelpaden en bankjes prefereren boven georganiseerde activiteiten. Sociale integratie is een randvoorwaarde die genoemd staat in het rapport.

Naast het sociale aspect is natuurlijk medegebruik ook van essentiële waarde binnen een tuinenpark. De meeste respondenten hebben aangegeven dat zij de natuur graag opzoeken en hier ontspanning en rust vinden. Zij genieten van variatie in de natuur en De Koekelt kan hier op in spelen door het tuinenpark ecologisch gezien zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De Koekelt kan zeker een meerwaarde creëren wat betreft de culturele en sociale aspecten, zoals natuureducatie en het samenwerken met kunstenaars

De geïnterviewde organisaties tonen interesse in contact met De Koekelt en willen kijken naar mogelijkheden van samenwerking en integratie. Het ontwikkelen van nieuwe activiteiten en voorzieningen zal zeer waarschijnlijk de betrokkenheid vanuit de wijk vergroten, mits voldaan is aan de gestelde randvoorwaarden die genoemd zijn in dit rapport. Daarnaast zal het tuinenpark De Koekelt haar meerwaarde kunnen vergroten en daarmee haar wortels in de wijk verstevigen.

De bevindingen in dit rapport kunnen als basis dienen voor vervolgonderzoek; onder andere de vraagstukken over hoe het bestuur van De Koekelt betrokkenheid bij het tuinenpark kan vergroten voor verschillende groepen, zoals nieuwe Nederlanders, jongeren en ouderen. Een ander vervolg op dit rapport zou een creatief onderzoek kunnen zijn naar de mogelijkheden en ideeën voor activiteiten en voorzieningen in het tuinenpark.

9. Gebruikte literatuur

AVVN (2007) *Ruimte voor volkstuinen. Rappel voor de volkstuinpassage uit de Nota Ruimte*. AVVN, Landelijke Organisatie voor Hobbytuinders, Utrecht.

Auerbach, C.F. en Silverstein, L.B. (2003) *Qualitative data: an introduction to coding and analysis*. New York University Press, New York en London.

Bakker, E. de, Overbeek, G. (2005) *Van passiviteit tot passie: een rijkdom aan drijfveren voor natuurbeleid*. Rapport 7.05.02. Lei, Den Haag.

Berg, A. van den, Ronde, K. (2010) *Gezonder in de volkstuin. De gezondheid van stedelingen met en zonder volkstuin vergeleken*. Alterra, Wageningen.

Berg, A. van den, Winsum-Westra, M., De Vries, S. en Van Dillen, S.M.E. (2010) Allotment gardening and health: a comparative survey among allotment gardeners and their neighbors without an allotment. *Environmental Health*, Vol. 9, pp.74-86.

Berkman, L., en Glass, T. (2000) Social integration, social networks, social support and health. In: Berkman & Kawachi (eds). *Social Epidemiology*. Oxford Press, New York.

Boeije, H. (2010) *Analysis in Qualitative Research*. Sage publications, London.

Buijs, A.E., Langers, F. en De Vries, S. (2006) *Een andere kijk op groen. Beleving van natuur en landschap in Nederland door allochtonen en jongeren*. Wettelijke onderzoekstaken Natuur & Milieu. Wageningen.

Erp, I. van, De Jong, R., Kock, V., Roskam, A. en Stroo, H. (2010) *Green Courts als groene ontmoetingsplek voor jongeren in de stad*. Rapport Wageningen University.

Ede in Cijfers (2010) Gemeente Ede. Website: www.ede.buurtmonitor.nl . Website bezocht tussen 1-16 juni, 2011

Gemeente Ede (2010) 'Inwoners positief over leefbaarheid en veiligheid in de buurt'. Website: www.ede.nl/bestuur-organisatie-en-politiek. Website bezocht op 10 mei 2011.

Hoeven, N. van der en Stobbelaar, D. (2006) *De meerwaarde van tuinparken. De betekenis van tuinparken in een stedelijke omgeving*. Wageningen Universiteit en Researchcentrum, Rapport 222, Wageningen.

- Hubeek, F.B., Geerling-Eiff, F.A., Van der Kroon, S.M.A., Vader, J. en Wals, A.E.J.** (2006) *Van adoptiekip tot duurzame stadswijk. Natuur- en milieueducatie in de praktijk*. Wettelijke onderzoekstaken Natuur & Milieu. Rapport 18, Wageningen.
- Jong, S. de** (2009) *Kinderen over natuurrijke speelplaatsen. Onderzoek naar de relatie tussen natuurrijkheid en speelbaarheid van speelplaatsen in Nijmegen*. Afstudeerrapport Van Hall Larenstein, Wageningen.
- Kaplan, S.** (1995) The restorative benefits of nature: toward an integrative framework. *Journal of environmental Psychology*, Vol. 15, pp. 169-182.
- Kellert, S.** (1993) Introduction. In: Kellert, S., en Wilson, E.O. (eds.) *The Biophilia Hypothesis*. Island Press, Washington.
- Kim, J., en Kaplan, R.** (2004) Physical and Psychological factors in Sense of Community: New Urbanist Kentlands and Nearby Orchard Village. *Environment and Behavior*, Vol. 36, pp. 313-340.
- Kruit, J., en Van Blitterswijk, J.** (2009) *Een Nieuwe Koekelt, Kloppend groen hart van Ede* Wetenschapswinkel rapport 258, Wageningen.
- Kuo, F., Sullivan, W., Coley R., en Brunson, L.** (1998) Fertile Ground for Community: Inner-City Neighborhood Common Spaces. *American Journal of Community Psychology*, Vol. 26, No. 6, pp. 823-851.
- Leyden, K.** (2003) Social Capital and the Built Environment: The Importance of Walkable Neighborhoods. *American Journal of Public Health*. Vol. 93, No. 9, pp. 1546-1551.
- Maas J., Dillen, S.M.E, Verheij, R.A. en Groenewegen, P.P.** (2009) Social contacts as a possible mechanism behind the relation between green space and health. *Health & Place*, Vol.15, pp. 586-595.
- NOS** (2008) 'Ede verbiedt samenscholing'. *NOS*, 5 september 2008. Website: www.nos.nl/artikel/76528-ede-verbiedt-samenscholing.html. Website bezocht op 10 mei 2011.
- NOS** (2010) 'Overlast jeugd Ede verplaatst zich'. *NOS*, 4 maart 2010. Website: www.nos.nl/artikel/141470-overlast-jeugd-ede-verplaatst-zich.html. Website bezocht op 10 mei 2011.
- Platform Amateursuinen** (1997) *Samen leven Samen beleven. Ideeën bundel voor recreatief medegebruik van tuinenparken*. Platform Amateursuinen, Almere.
- Right marktonderzoek** (2011) 'Methoden onderzoek'. Website: www.rightmarktonderzoek.nl. Website bezocht op 9 juni 2011.

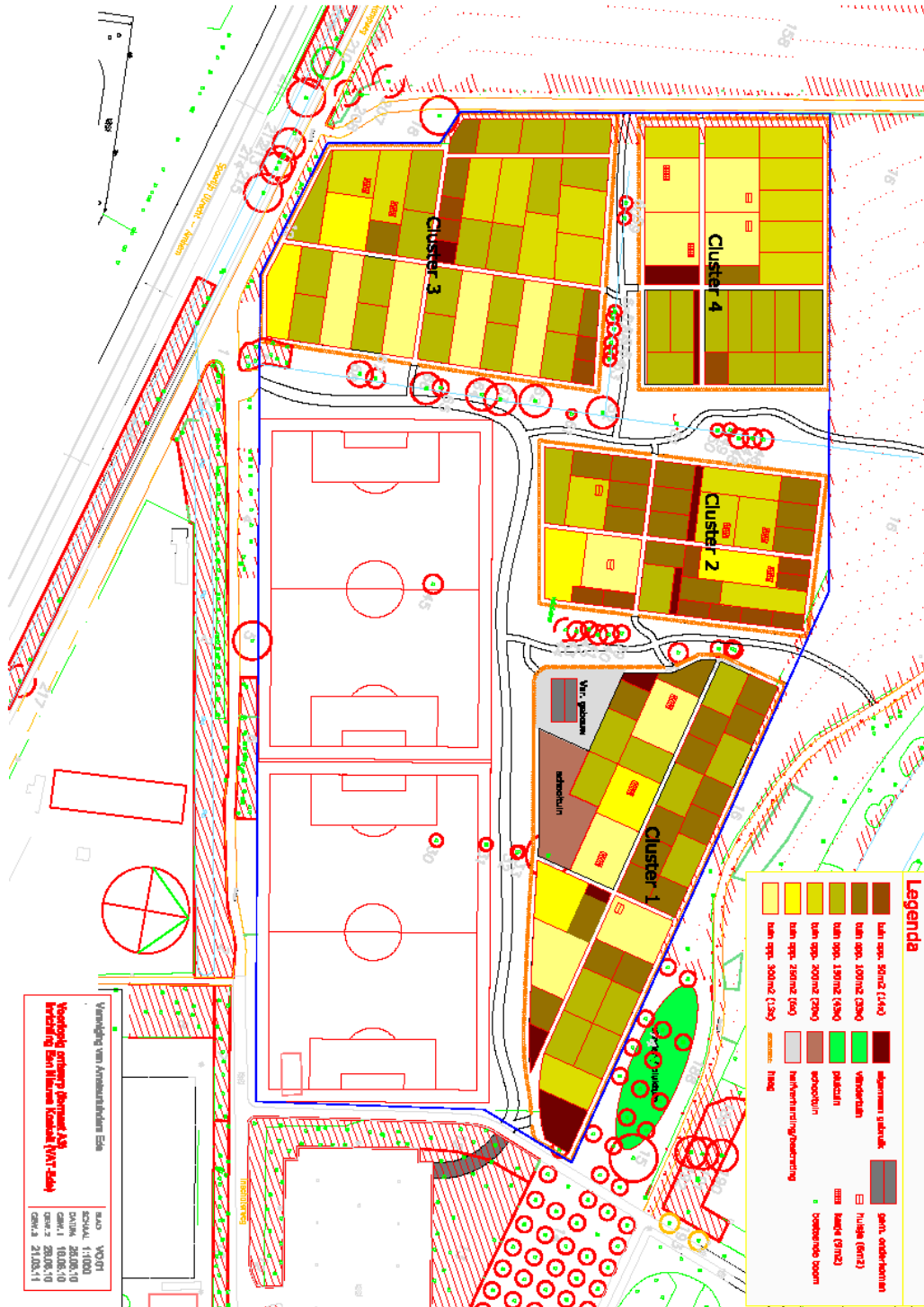
Schoutsen, M., Vijn, M. en Dekking, A. (2010) *Biologische boerenmarkten in Nederland. Analyse en aanbevelingen voor verdere ontwikkeling*. Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V., Wageningen University, Wageningen, pp. 16.

Trigt, A. van, Van Koppen, C.S.A., Schanz, H. (2003) Spirituele waarden van natuur. Een analyse van de ervaring van spiritualiteit in relatie tot bomen en bos. *Landschap*, Vol. 20, No.3, pp 155-163.

Winsum-Westen, M. en De Boer, T.A. (2004) *(On)veilig in bos of natuur? Een verkenning van subjectieve en objectieve aspecten van sociale en fysieke veiligheid in bos- en natuurgebieden*. Alterra, rapport 1060, reeks Belevingsonderzoek 12, Wageningen.

Zaanstad (2011) *Inventarisatie van de Zaanse Volkstuinen. De Zaanse volkstuin leeft!* Zaanstad, top van de Randstad, januari 2011.

Bijlage I: Schets van het toekomstige tuinenpark

Bijlage II: Overzicht ring 1 en ring 2 in Ede-Veldhuizen

- = De Koekelt
- = Ring 1
- = Ring 2

Bijlage III: Enquête

Enquetenummer:

Afnemer:

Locatie:

Tuinenpark De Koekelt

Deze enquête is onderdeel van een onderzoek van studenten van de Universiteit Wageningen naar hoe wijkbewoners van Veldhuizen denken over het toekomstige tuinenpark De Koekelt, en in hoeverre zij hierbij betrokken zouden willen zijn.

In deze enquête vindt u vragen over uw rol in de buurt en over uw wensen en behoeften ten aanzien van tuinenpark De Koekelt. Alle antwoorden zullen vertrouwelijk en anoniem behandeld worden. We willen u hartelijk danken voor het invullen van deze vragenlijst!

Elk onderdeel bevat enkele aanwijzingen. Leest u deze instructies aandachtig.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 15 minuten.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

WAGENINGENUR

For quality of life

Onderdeel A

1 Bent u bekend met de plannen om van De Koekelt een open tuinenpark te maken? Graag aanvinken wat van toepassing is.

- Ja
- Gedeeltelijk, namelijk:
- Nee

In september 2011 gaat het volkstuienencomplex de Koekelt veranderen in een open tuinenpark. De Koekelt ligt aan de Koekeltse Bosweg en grenst aan het Veldhuizerbos en de wijk Veldhuizen.

De volkstuienen op de Koekelt zullen iets opschuiven, en er komt ruimte voor twee voetbalvelden van de voetbalvereniging DTS in Peppelensteeg. Er komt een verenigingsgebouw, waar activiteiten gehouden kunnen worden. Er komt mogelijk ook een vlindertuin. Het tuinenpark zal door wandelpaden in verbinding komen te staan met het Veldhuizerbos en de wijk Veldhuizen, dit maakt het park open. De hekken die nu om het complex heen staan zullen weg gehaald worden; iedereen kan straks dus door het tuinenpark wandelen. Om de volkstuienen zelf zal een haag komen. De vereniging De Koekelt wil graag meer omwonenden betrekken bij het tuinenpark. D.m.v. deze enquête willen we graag ook uw ideeën horen, met name over de inrichting van de gemeenschappelijke ruimten.

Dit eerste gedeelte bevat acht vragen over uw wensen en behoeften ten aanzien van tuinenpark de Koekelt.

2 Bent u bekend met De Koekelt? Graag aanvinken wat van toepassing is.

- Ja
- Nee , ga door naar vraag 5.

3 Hoe kent u De Koekelt? Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Ik heb zelf een volkstuin
- Ik ken iemand die een volkstuin heeft
- Ik help wel eens iemand die een volkstuin heeft
- Ik ken de vereniging van De Koekelt
- Ik heb wel eens gehoord dat De Koekelt een open dag of rondleiding organiseerde
- Ik ben wel eens naar een open dag of een rondleiding van de Koekelt geweest
- Overig, namelijk:.....

4 Kent u mensen die betrokken zijn bij De Koekelt? *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

- Ja, mijn partner
- Ja, een familielid
- Ja, een buur
- Ja, een vriend/vriendin
- Ja, een zakelijke contact
- Ja, overig namelijk:
- Nee

5 Met welke redenen zou u het tuinenpark de Koekelt in de toekomst willen bezoeken? Vul in hoeveel belang u hecht aan de verschillende opties. *Graag achter elke mogelijkheid een optie aanvinken.*

	Onbelangrijk	Redelijk onbelangrijk	Neutraal	Redelijk belangrijk	Belangrijk
Rust	☐	☐	☐	☐	☐
Sporten	☐	☐	☐	☐	☐
Wandelen	☐	☐	☐	☐	☐
Even weg uit de sleur	☐	☐	☐	☐	☐
Samen komen met vrienden of bekenden	☐	☐	☐	☐	☐
Plezier	☐	☐	☐	☐	☐
Buiten zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Natuur opzoeken	☐	☐	☐	☐	☐
Mensen kijken	☐	☐	☐	☐	☐
De volkstuinten bekijken	☐	☐	☐	☐	☐
Ontspanning	☐	☐	☐	☐	☐
Toegankelijkheid	☐	☐	☐	☐	☐
Afstand vanuit huis	☐	☐	☐	☐	☐
Speeltijd voor de kinderen	☐	☐	☐	☐	☐
Spontane ontmoetingen	☐	☐	☐	☐	☐
Deelname aan georganiseerde activiteiten	☐	☐	☐	☐	☐
Vogels kijken	☐	☐	☐	☐	☐
Met de tuinders een praatje maken	☐	☐	☐	☐	☐
Natuur educatie voor de kinderen	☐	☐	☐	☐	☐
De aansluiting met het Veldhuizerbos	☐	☐	☐	☐	☐
De vlindertuin bezoeken	☐	☐	☐	☐	☐
Met de hond wandelen	☐	☐	☐	☐	☐

6 Welke activiteiten en / of voorzieningen zou u graag in het tuinenpark willen zien? *Omschrijf dit in maximaal vijf zinnen.*

.....
.....
.....
.....
.....

7 Aan welke activiteiten zou u of uw gezin mee willen doen in of bij tuinenpark de Koekelt? *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

- Speurtochten
- Groentemarkt
- Vogels kijken
- Iemand helpen die een volkstuin bewerkt
- Educatieve spelletjes voor kinderen
- Open dagen
- Activiteiten in het verenigingsgebouw
- Georganiseerde sport activiteiten
- Iets anders, namelijk:.....
- Niets van het bovengenoemde

8 **Waarvan zou u gebruik willen maken bij tuinenpark de Koekelt?** *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

- Een eigen volkstuin
- Vlindertuin
- Een pluktuin (een tuin met kruiden, groenten en fruit waar u gebruik van kunt maken)
- Wandelpaden
- Bankjes langs wandelpaden
- Een kinderspeeltoestel
- Verenigingsgebouw
- Een kinderboerderij
- Sport parcours/trimbaan
- Iets anders, namelijk:
- Niets van het bovengenoemde

Onderdeel B

In dit onderdeel van de enquête worden u vragen gesteld over u en uw wijk.

- 1 Waar hecht u waarde aan met betrekking tot groenvoorziening in uw wijk? *Graag voor elk aspect uw mate van belang aanvinken*

	Ze er on be lang rij k	Re de lijk on be lang rij k	Ne u traal	Re de lijk be lang rij k	Ze er be lang rij k
Variatie in natuur/omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Wandelmogelijkheden	☐	☐	☐	☐	☐
Bereikbaarheid	☐	☐	☐	☐	☐
Ontmoetingsplekken (bankjes e.d.)	☐	☐	☐	☐	☐
Gevoel van veiligheid	☐	☐	☐	☐	☐
Toegankelijkheid (met kinderwagen en / of rolstoel)	☐	☐	☐	☐	☐
Speelmogelijkheden voor kinderen	☐	☐	☐	☐	☐
Netheid	☐	☐	☐	☐	☐
Onderhoud van wandel- en fietspaden	☐	☐	☐	☐	☐
Hondenuitlaatplek	☐	☐	☐	☐	☐

2 Hoe tevreden bent u over de groenvoorzieningen in uw wijk? *Graag voor elk aspect uw mate van tevredenheid aanvinken*

	Ze er ontevreden	Redelijk ontevreden	Neutraal	Redelijk tevreden	Ze er tevreden
Variatie in natuur/omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Wandelmogelijkheden	☐	☐	☐	☐	☐
Bereikbaarheid	☐	☐	☐	☐	☐
Ontmoetingsplekken (bankjes e.d.)	☐	☐	☐	☐	☐
Veiligheid	☐	☐	☐	☐	☐
Toegankelijkheid (met kinderwagen en / of rolstoel)	☐	☐	☐	☐	☐
Speelmogelijkheden voor kinderen	☐	☐	☐	☐	☐
Netheid	☐	☐	☐	☐	☐
Onderhoud van wandel- en fietspaden	☐	☐	☐	☐	☐
Hondenuitlaatplek	☐	☐	☐	☐	☐

3 **Maak de volgende zin af:**

Wanneer ik naar een park of bos ga, voel ik mij:

Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Gezond
- Fit
- Vrolijk
- Sportief
- Minder gestresst
- Gelukkig
- Genieten van de natuur
- Vrij
- Zorgeloos
- Ontspannen
- Los van de dagelijkse sleur
- Energievol
- Niet anders dan normaal
- Anders, namelijk:.....

4 Bent u actief lid van een organisatie of club in uw wijk Ede- Veldhuizen? *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

- Ja, bij een politieke groep
- Ja, een sportvereniging
- Ja, geloofsgemeenschap (kerk, moskee, etc.).
- Ja, gezelligheidsvereniging
- Ja, anders, namelijk:
- Nee

5 Hoe ervaart u uw sociale contacten in de wijk? *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk*

	Geen of minimaal contact	Matig contact	Redelijk	Intensief contact	Zeer intensief
Directe burens	☐	☐	☐	☐	☐
Straatgenoten	☐	☐	☐	☐	☐
Vrienden in Veldhuizen	☐	☐	☐	☐	☐
Familieleden die in Veldhuizen wonen	☐	☐	☐	☐	☐
Andere wijkbewoners	☐	☐	☐	☐	☐
Zakelijke contacten binnen Veldhuizen	☐	☐	☐	☐	☐

6 Waar ontmoet u deze mensen? *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

- Bij u thuis
- In het huis van de ander
- In het café
- Op straat
- In een winkel
- In een park
- In het buurtcentrum
- In de speeltuin
- In het Veldhuizerbos
- Bij school
- Ander contact namelijk:

7 Welke activiteiten onderneemt u met uw buurtbewoners? *Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.*

- Op visite
- Sporten
- Oppassen op kinderen
- Samen in een vereniging
- Winkelen
- Zakelijke activiteiten
- Andere activiteiten, namelijk:
.....
- Geen

8 Heeft u behoefte aan nieuwe ontmoetingsplekken? *Graag aanvinken wat van toepassing is.*

- Ja, namelijk:
.....
- Nee
- Weet ik niet

9 Wat zouden eventuele activiteiten zijn die u zelf zou willen organiseren in tuinenpark De Koekelt?

Omschrijf deze in maximaal vijf zinnen.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Onderdeel C

Dit gedeelte bestaat uit vragen over uw demografische gegevens. Graag willen we u eraan herinneren dat alle vragen vertrouwelijk behandeld worden.

1 In welk deel van de wijk woont u? Graag aanvinken wat van toepassing is.

- De Burgen
- De Horsten
- De Hoven
- De Velden en Beken
- De Steinen
- De Dalen
- Klaphek

2 Hoe lang bent u al woonachtig in Veldhuizen?

..... jaar.

3 Wanneer u langer dan twee jaar woonachtig bent in Veldhuizen, geef aan hoe u de wijk hebt zien veranderen sinds u hier bent komen wonen.

De wijk Veldhuizen wordt voor mij steeds:

Graag aanvinken wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Groener
- Saaier
- Veiliger
- Onveiliger
- Gezelliger
- Leuker
- Minder leuk
- Netter
- Rommeliger
- Anders, namelijk:.....
- Ik heb het niet zien veranderen
-

3 Bent u een man of een vrouw? Graag aanvinken wat van toepassing is.

- Vrouw
- Man

4 Wat is uw leeftijd?

..... jaar oud.

5 **Wat is uw hoogste afgeronde opleiding?** *Graag aanvinken wat van toepassing is.*

- Basisschool
- Middelbare school
- MBO opleiding
- HBO opleiding
- WO
- Een andere dan de bovengenoemde opleidingen
- Geen opleiding

6 **Waar bent u geboren?** *Graag aanvinken wat van toepassing is.*

- Nederland
- Een Europees land
- Turkije
- Indonesië
- Marokko
- Suriname
- Nederlandse Antillen + Aruba
- Anders, namelijk:

7 **Waar zijn uw ouders geboren?** *Graag aanvinken wat van toepassing is.*

- Nederland
- Een Europees land
- Turkije
- Indonesië
- Marokko
- Suriname
- Nederlandse Antillen + Aruba
- Anders, namelijk:
.....

8 **Wat is de samenstelling van uw gezin?** *Graag aanvinken wat van toepassing is.*

- Alleenstaand
- Met partner
- Met partner en kinderen
 - Leeftijd kinderen:
- Overig, namelijk:

9 **Zou u op de hoogte gehouden willen worden van de nieuwe plannen en uitvoering van het nieuwe tuinenpark?**

- Ja, ik laat hier mijn email adres achter:.....
- Nee

Hieronder is ruimte voor uw eventuele opmerkingen en/of toevoegingen

.....

.....

.....

.....

.....

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage IV: Topiclist/interviewvragen buurtorganisaties

Introductie geïnterviewde en organisatie

1. Wat is de rol van de organisatie in de wijk Veldhuizen?
 - a. Wat is de visie van de organisatie? (sociale cohesie, integratie, gezelligheid)
 - b. Hoe zou u de wijk Veldhuizen omschrijven?
2. Wat is uw rol binnen de organisatie?
 - a. Hoe lang heeft u deze functie al?
 - b. Hoe bent u in deze functie terecht gekomen?
 - c. Wat heeft u hiervoor gedaan?
 - d. Bent u zelf inwoner van de wijk Veldhuizen?
3. Wat voor activiteiten worden op dit moment georganiseerd door de organisatie?
 - a. Met welk doel worden deze activiteiten georganiseerd?
 - b. Wie doen er meestal mee met deze activiteiten?

De Koekelt

4. Bent u bekend met De Koekelt?
 - a. Wat vindt u van de Koekelt?
 - b. Bent u ook bekend met andere volkstuinen en kunt u daarmee een vergelijking maken?
 - c. Wat vindt uw achterban van De Koekelt?
5. Is uw organisatie betrokken bij de Koekelt?

Betrokkenheid bij de nieuwe Koekelt

6. Bent u bekend met de veranderingen in De Koekelt? → indien nee, leg uit wat er gaat veranderen (plan voor 10 jaar, aansluiting bij het bos, multifunctioneel tuinencomplex)
7. Wat verstaat u onder een multifunctioneel tuinencomplex?
8. Zou uw organisatie betrokken willen zijn bij de nieuwe Koekelt?
 - a. Wat zou uw organisatie kunnen doen in samenwerking met De Koekelt? (realistisch doel?)
 - i. Eigen tuin onderhouden?
 - ii. Tuin onderhouden in samenwerking met andere groepen?
 - iii. Activiteiten organiseren in De Koekelt?
 - iv. Leden bekend maken met de Koekelt?
 - b. In welke frequentie zou uw organisatie betrokken kunnen zijn bij De Koekelt?

Afsluiting

9. Weet u nog andere organisaties die mogelijk interessant kunnen zijn m.b.t. tot ons onderzoek?
10. Wenst u dat dit interview geanonimiseerd wordt?

Bijlage V: Ideënbundel

Deze ideeënbundel is een overzicht van de ideeën van buurtbewoners, die naar voren gekomen zijn in de open vragen van de enquête en tijdens de interviews met tuinenparken, en vormt een aanvulling op de aanbevelingen in het rapport. De opmerkingen kunnen gezien worden als suggesties ter invulling van het open tuinenpark, maar er is niet breed geïnformeerd onder buurtbewoners naar de mate van interesse voor deze initiatieven. De ideeën zijn gecategoriseerd op bron van herkomst en gealfabetiseerd.

Interviews met tuinenparken

Deze sectie geeft een overzicht van de ideeën die zijn genoemd tijdens de interviews met beheerders van/betrokkenen bij tuinenparken.

Ideeën vanuit Zaanse volkstuinen

- Eieren zoeken (met Pasen)
- In het verenigingsgebouw; medegebruik van andere verenigingen zoals breiclubs of klaverjasclubs
- Insectenhôtels (blok hout met kleine gaatjes)
- Kerststukjes maken
- Plantjesdagen, verkoop van stekjes op een markt
- Uilenkastjes of vogelhuisjes maken
- Weggeeftafel met groenten kruiden en fruit

Ideeën vanuit BTV-Elderveld

- Bier brouwen
- Biologische hapjes maken
- Fietstocht
- Midzomeravond wandeling en barbecue
- Oogstmarkt
- Pasar malam (Indonesisch feest)
- Rondleiding
- Whisky proeven
- Wijnproeverij
- Workshop ; zuurkool maken, Franse kazen, Perma-cultuur workshop (biologische landbouwtechniek)

Ideeën vanuit AVVN

- Biologielessen beschikbaar stellen aan scholen
- Cursussen schilderen, houtbewerking etc.
- Cursussen voor ouderen; zoals computercursussen

- Georganiseerde uitjes voor ouderen
- Grasbank; bankje van gras gemaakt
- Kijkje in tuinders' wereld; informatie prikbord met foto's en anekdotes
- Kinderboerderij met kippenren en geitjes
- Knutselwerkplaats
- Kookworkshops; natuurlijk koken, koken met wat er in de tuinen groeit
- Maak gebruik van feestdagen: bijvoorbeeld eieren zoeken bij Pasen
- Moestuin met vergeten groentes
- Moestuinen beschikbaar stellen aan scholen
- Natuurlijke speelplekken zoals tunnels, wigwams, hutten van hout/wilgentakken
- Nestkastje bouwen
- Parkroute d.m.v. informatiebordjes en folders
- Picknicktafels, zitjes waar mensen gebruik van kunnen maken tijdens bijvoorbeeld de lunch
- Picknicktafels, zitjes waar mensen gebruik van kunnen maken tijdens bijvoorbeeld de lunch
- Rondleidingen door de natuur
- Theehuisje
- Tuin op hoogte voor rolstoelers beschikbaar stellen
- Tuintherapie mogelijkheden maken
- Vogels kijken
- Winkeltje met natuur producten zoals honing
- Zintuigentuin voor blinden

Voor meer ideeën zie: www.avvn.nl en www.springzaad.nl

Enquêtes met buurtbewoners

In deze sectie is een overzicht te vinden van de ideeën van buurtbewoners voor het tuinenpark, die genoemd zijn in de open vragen van de enquête.

Voorzieningen

- Afvalbakken
- Bankjes (vandalismebestendig)
- Beelden/kunst
- Belevingstuinen waarin je kunt proeven/ruiken/voelen
- Bijenkasten
- Blotevoetenpad in combinatie met kindercourcours/avonturen pad
- Duidelijk aangegeven honden uitlaatplekken
- Fitnessapparaat voor buiten
- Gelegenheid om koffie te drinken
- Geluidsdemping voor overlast van treinen

- Geschikt pad voor hardlopers
- Hondentoilet
- Informatiebord
- Jeu de boules baan
- Klimrekken voor kinderen
- Kunst
- Meer struiken en vruchten in de openbare wandelpaden en walnoten bomen/hazelaars
- Midgetgolf baan
- Modeltuinen
- Nestkastjes/broedmogelijkheden voor vogels
- Open plekken en grasveldjes
- Pluktuin
- Poel voor waterplanten en –dieren
- Prieeltjes
- Prullenbakken
- Sanitaire voorzieningen
- Schaduwplekken
- Schuilplek bij regen
- Skatebaan en skatepaden
- Smultuin met bramen en frambozen
- Toilet
- Vlindertuin
- Voetbalveldje
- Vogelhuisjes
- Waterpartij/fontein/waterspeelplek
- Zo min mogelijk voorzieningen
- Zonneweide

Activiteiten

- Aandacht voor muziek in samenwerking met muziekorganisaties zoals Cultura
- Cursus of gastspreker over kruiden/biologisch tuinieren
- Doe(mid)dagen voor kinderen en volwassenen
- Een deel van het tuinenpark gebruiken als fokkerspark voor het houden van kleine dieren
- Excursies
- Fietsenpaden en georganiseerde fietstochten
- Georganiseerd vogels kijken
- Modeltuin met informatiebordjes
- Natuureducatie voor volwassenen.
- Natuur-educatieve spelletjes voor kinderen; georganiseerde spelletjes
- Open dagen

- Ruilmarkt voor tuinplanten
- Samen eten/barbecueën
- Tuinier-workshops
- Uitleg over de volkstuinen
- Zelf zaaien

Activiteiten die buurtbewoners zelf zouden willen organiseren in De Koekelt

- (Biologische) diners en lunches bereiden
- Activiteiten voor kinderen
- Anderen helpen bij het uitvoeren van activiteiten
- Betrokkenheid bij een eventuele commissie over de inrichting van het park
- Helpen bij sport activiteiten zowel voor jeugd als ouderen zoals hardlooptraining, conditietraining of een sportdag voor mensen met een handicap
- Oefenruimtes voor bands
- Organiseren van een buurtfeest of parkdag

Bijlage VI: Participatie kunst

Participatie kunst is kunst waartoe wijkbewoners zelf kunnen bijdragen, al dan niet onder supervisie van een professionele kunstenaar. Dergelijke kunst op De Koekelt kan direct de betrokkenheid van wijkbewoners vergroten en kan hen stimuleren vaker gebruik te maken van het wandelgebied om 'hun' kunst te bekijken.

Een participatie kunstwerk in Leeuwarden, waarbij inwoners een baksteen mochten versieren en deze zelf in een kunstwerk mochten metselen, wist bijna 4000 Leeuwarders in beweging te brengen (Fries Museum, 2010). Professionele metselaars hielpen bij het inmetselen van de baksteen, inwoners bepaalden zelf hoe en waar zij hun steen in het monument wilden metselen.

Initiatiefnemer Martijn Engelbregt op de website van het Fries Museum: *“Ik ben ontzettend verrast door de enthousiaste inzet. Jong en oud, echte Leeuwarders, maar ook onder andere Chinese en Marokkaanse Leeuwarders kwamen hun steen in het monument metselen. (...) We zijn goed in de opzet geslaagd om mensen te betrekken bij architectuur en discussie op gang te brengen. Het heeft me heel erg ontroerd.”*

Voor De Koekelt valt te denken aan een stenen bankje, prullenbak of kunstwerk, ingelegd met kleine tegeltjes of keramiek scherfjes, ontworpen door individuele wijkbewoners. Vooral wanneer dit een dynamisch proces is blijft het betrokkenheid stimuleren: als het kunstwerk nooit af is, zullen wijkbewoners nieuwsgierig blijven naar nieuwe toevoegingen van burens en andere wijkbewoners. Op laagdrempelige wijze kan het mensen in aanraking brengen met De Koekelt en met elkaar. Zoals gebleken uit de enquêtes en interviews met organisaties, is laagdrempeligheid voor velen een voorwaarde voor betrokkenheid: georganiseerde activiteiten schrikt velen af.

Een andere mogelijkheid is een foto-muur. Een populair onderdeel van Volkskrant Magazine is bijvoorbeeld een fotopagina waar elke week ingestuurde foto's van lezers geplaatst worden met betrekking tot een ander onderwerp (“mijn deurmat”, “onze tuinschuur”, “nieuwe schoenen”, “zondagmorgen”). Het bestuur zou een foto-verzamelbus kunnen plaatsen en de foto-muur (met geplastificeerde foto's) beheren. Een dergelijk 'kunstwerk' is nog persoonlijker van aard en kan betrokkenheid bij De Koekelt vanuit de wijk Veldhuizen mogelijk meer stimuleren. Het stimuleert een creatieve, actieve maar toch anonieme manier van betrokkenheid. Het kan ongemerkte zowel als bewust maar indirecte betrokkenheid genereren. Ook wijkbewoners die niet zelf meebouwen aan het kunstwerk zouden het leuk kunnen vinden om er naar te gaan kijken, zoals ook het geval is bij de fotopagina in Volkskrant Magazine; de herkenbaarheid van andermans foto's spreekt erg aan en kan in de wijk sociale cohesie versterken. Kunst kan gebruikt worden om interesse te wekken rond de officiële opening maar ook op latere momenten.

Fries Museum (2010) 3.854 mensen leggen steen bij GROOT Leeuwarder Monument.

Via <http://www.friesmuseum.nl/index.php?id=2778>, bezocht op 23 juni 2011.

Fries Museum (2010) GROOT Leeuwarder Monument naar Tokyo.

Via <http://wcdegroot.ning.com/profiles/blogs/groot-leeuwarder-monument-naar>, bezocht op 23 juni 2011.